

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Martin Sedláček

**Role obstrukčního jednání v českém
legislativním systému**

Diplomová práce

Praha 2017

Autor práce: Bc. Martin Sedláček

Vedoucí práce: PhDr. Miloš Brunclík, Ph.D.

Rok obhajoby: 2017

Bibliografický záznam

SEDLÁČEK, Martin. *Role obstrukčního jednání v českém legislativním systému*. Praha, 2017. 88 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních studií, Institut politologických studií. Katedra politologie. Vedoucí diplomové práce PhDr. Miloš Brunclík, Ph.D.

Abstrakt

Hlavním cílem této práce je popsat využívání obstrukčních mechanismů v českém legislativním systému, které na půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky jakožto klíčové zákonodárné instituce parlamentního systému páchají již mnoho let nemalé škody v podobě blokování projednávání návrhů zákonů. Důvody, jež vedly k tomu, aby jednací řád Poslanecké sněmovny umožnil existenci tohoto fenoménu, nejsou zcela zřejmé, nicméně jsou nedílnou součástí parlamentní kultury naší země, jejichž existence využívá zejména legislativní menšina. Přestože má jednací řád své jasné znění, které obstrukce umožňuje, tak je jejich využívání mnohdy považováno za protiústavní, jelikož přesahuje únosnou mez. Stěžejním cílem této práce je představit čtenářům všechny nástroje napomáhající k obstrukčnímu jednání a následně také ukázat jejich využití v praxi při schůzích Poslanecké sněmovny, a to v rámci posledních tří volebních období této komory včetně období právě probíhajícího.

Abstract

The main goal of this thesis is to describe the use of obstruction mechanisms in the Czech legislative system, where in the Chamber of Deputies of the Parliament of the Czech Republic, as key legislative institutions of the parliamentary system, has been making massive damages in the form of blocking the negotiation of draft laws for many years. The reasons that led to the Rules of Procedure of the Chamber of Deputies permitting the existence of this phenomenon are not quite obvious, but they are an integral part of the parliamentary culture of our country, which existence is mainly used by the legislative minority. Even though the Rules of Procedure have a clear wording, which allow the existence of obstructions, their use is often considered as unconstitutional, as their use often exceeds the affordable limit. The main objective of this theses is to introduce to the reader all the instruments that help to obstructions and subsequently to show their use in practice during the meetings of the Chamber of Deputies within the last three parliamentary term, including the period in progress.

Klíčová slova

obstrukce, parlamentní kultura, Poslanecká sněmovna, legislativní proces, politický systém České republiky, Česká republika

Keywords

obstructions, parliamentary culture, Chamber of Deputies, legislative process, political system of the Czech Republic, Czech Republic

Rozsah práce: 177 659 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 19. 5. 2017

Bc. Martin Sedláček

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval PhDr. Miloši Brunclíkovi Ph.D. za vedení této práce. Velký dík patří také Doc. JUDr. PhDr. Janu Wintrovi a Mgr. Jakubovi Dopierallov, kteří mi pomohli nalézt některé pro tuto práci klíčové zdroje.

Zdůvodnění výběru práce

Tato diplomová práce bude zaměřena na roli obstrukčního jednání v českém legislativním systému. Toto téma jsem si vybral z důvodu, že obstrukční mechanismy byly a stále jsou hlavním nástrojem českých opozičních stran k narušování legislativního procesu v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR. Pomocí obstrukcí tak opoziční strany dávají vládní většině jasně najevo, že mají proti konkrétnímu zákonu jisté výhrady a mají zájem ho změnit či dokonce zrušit. Obstrukční mechanismy určitě nelze považovat za nástroj, který by sloužil k jednoduššímu fungování parlamentního systému ČR, nicméně jejich existence je nedílnou součástí legislativního procesu. V této diplomové práci bych chtěl mimo jiné zkoumat, zda jsou všechna obstrukční jednání odehrávající se v Poslanecké sněmovně užívána v souladu s jednacím řádem sněmovny. Není totiž výjimkou, že se strany vzájemně obviňují ze zneužívání těchto mechanismů, čímž údajně porušují tento řád. Toho si samozřejmě všímá také široká veřejnost, média či odborníci, kteří volají po změnách, jež by obstrukce omezily a tím zvýšily efektivitu našeho vrcholného orgánu zákonodárné moci. Obstrukční jednání není typické pouze pro opoziční strany, ale je možné jej pozorovat také u vládních stran, jež mají zájem blokovat opoziční návrhy. Bude určitě zajímavé sledovat, jaké strany jsou v tomto ohledu v rámci Poslanecké sněmovny nejaktivnější.

Předpokládaný cíl

Cíle diplomové práce jsou 1. teoretické vymezení obstrukčního jednání, 2. analyzovat využívání obstrukcí v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, 3. zhodnotit, zda využívání obstrukčních mechanismů zabraňuje efektivnímu fungování parlamentarismu v ČR, 4. zjistit, zda v rámci PS ČR existuje snaha změnit jednací řád v souvislosti s obstrukčními mechanismy. Součástí diplomové práce budou následující výzkumné otázky: 1. Které strany mají nepropracovanější strategii využívání obstrukčních mechanismů v rámci PS ČR? 2. Jsou obstrukce využívány častěji etablovanými či novými stranami?

Metodologie práce

Diplomová práce bude složená z případové studie České republiky, která bude učiněná na základě deskriptivní a empiricko-analytické metody. Ke zkoumání obstrukcí mezi jednotlivými volebními obdobími bude využita také kvalitativní komparativní metoda. Veškeré informace budu čerpat z dostupné literatury, pramenů a jiných sekundárních zdrojů. K vypracování této diplomové práce bych chtěl případně využít také analýzy a průzkumy, které byly zpracovány k tomuto tématu.

Základní charakteristika tématu

Předmětem této práce nebude pouze empirická analýza českého legislativního systému, ale také teoretické ukotvení daného tématu. Vzhledem k tomu považuji za důležité popsat hlavní znaky parlamentních systémů a parlamentarismu, kde bude důraz kladen na zákonodárnou funkci těchto systémů. Dále je také důležité vysvětlit význam politické kultury, která má nemalý vliv na průběh legislativních procesů v parlamentních systémech. Teoretická část bude mít mimo jiné za úkol vymezit pojem parlamentních obstrukcí, které jsou nedílnou součástí většiny světových parlamentních systémů, i když se jejich využívání v mnoha zemích, například v souvislosti s politickou kulturou, vzájemně odlišuje. Klíčové bude sledovat situaci u českého legislativního procesu, kde má sice jednacím řád své jasné znění, avšak dle názoru mnoha poslanců, odborníků a veřejnosti je často porušován, čímž se strany údajně dopouštějí protiústavního jednání. Práce bude zkoumat obstrukční jednání posledních čtyř volebních období v rámci Poslanecké sněmovny, kde bude předmětem výzkumu také současné období, které trvá od roku 2013. Bude zajímavé sledovat, zda toto narušování legislativního procesu nějakým způsobem omezuje fungování politického systému České republiky. V tomto směru se totiž pravidelně objevují názory politických elit, ale také odborné a laické veřejnosti, že jednacím řád by měl obstrukce výrazně omezit a tím zvýšit efektivitu nejen Poslanecké sněmovny, ale i celého českého politického systému.

Předpokládaná struktura práce

1. Úvod

2. Parlament a parlamentarismus

3. Teoretické vymezení parlamentních obstrukcí

4. Legislativní proces v Poslanecké sněmovně České republiky

5. Obstrukční jednání v Poslanecké sněmovně České republiky

6. Závěr

Základní literatura (10 nejdůležitějších titulů)

BRODERICK, Kristin J. (2000). *The Economy and Political Culture in New Democracies: An analysis of democratic support in Central and Eastern Europe*. Aldershot, Burlington: Ashgate Publishing

BROWN, Archie, GRAY, Jack (eds.). (1979). *Political culture and political change in communist states*. London, Basingstoke: The Macmillan Press

GERLOCH, Aleš, HŘEBEJK, Jiří, ZOUBEK, Vladimír. (2013). *Ústavní systém České republiky*. Plzeň: Aleš Čeněk

KUBÁT, Michal, LEBEDA, Tomáš. (2014). *O komparativní politologii a současné české politice*. Praha: Univerzita Karlova

MONTESQUIEU, Charles Louis de Secondat. (2010). *O duchu zákonů*. Praha: Oikoymenh

SARTORI, Giovanni. (2011). *Srovnávací ústavní inženýrství: Zkoumání struktur, podnětů a výsledků*. Praha: Slon

SKOVAJSA, Marek. (2006). *Politická kultura: přístupy, kritiky, uplatnění ve zkoumání politiky*. Praha: Karolinum

VODIČKA, Karel, CABADA, Ladislav. (2007). *Politický systém České republiky: historie a současnost*. Praha: Portál

WINTR, Jan. (2010). *Česká parlamentní kultura*. Praha: Auditorium

WINTR, Jan. (2006). *Principy českého ústavního práva (s dodatkem principů práva evropského a mezinárodního)*. Praha: Eurolex Bohemia

Obsah

ÚVOD.....	12
1. TEORETICKÉ VYMEZENÍ PARLAMENTNÍCH OBSTRUKCÍ. OBSTRUKČNÍ MECHANISMY V POSLANECKÉ SNĚMOVNĚ ČR	18
1.1. TEORETICKÉ VYMEZENÍ PARLAMENTNÍCH OBSTRUKCÍ.....	18
1.2. OBSTRUKČNÍ MECHANISMY V POSLANECKÉ SNĚMOVNĚ ČR.....	21
2. LEGISLATIVNÍ PROCES V POSLANECKÉ SNĚMOVNĚ ČR.....	28
2.1. ZÁKONODÁRNÁ INICIATIVA A ZÁKONODÁRNÁ PROCEDURA	28
2.2. SYSTÉM TROJÍHO ČTENÍ.....	30
2.3. NOVELIZACE JEDNACÍHO ŘÁDU POSLANECKÉ SNĚMOVNY V ROCE 2014.....	34
3. OBSTRUKČNÍ JEDNÁNÍ V POSLANECKÉ SNĚMOVNĚ ČR.....	39
3.1. OBSTRUKČNÍ JEDNÁNÍ VE VOLEBNÍM OBDOBÍ 2006-2010.....	39
3.2. OBSTRUKČNÍ JEDNÁNÍ VE VOLEBNÍM OBDOBÍ 2010-2013.....	49
3.3. OBSTRUKČNÍ JEDNÁNÍ VE VOLEBNÍM OBDOBÍ OD ROKU 2013.....	64
ZÁVĚR.....	76
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	80

Úvod

Problematika parlamentních obstrukcí je ožehavým tématem nejen u nás, ale i v řadě zemí po celém světě. Na území České republiky (ČR) se diskuze týkající se obstrukčního jednání naplno rozhořela poprvé v 90. letech 20. století v souvislosti s Republikánskou stranou Miroslava Sládka, která jako první začala výrazněji ohýbat jednací řád dolní komory Parlamentu. Okamžitě tak začala diskuze ve všech spektrech společnosti, zda jsou obstrukce legitimní či nikoliv. Tento dosti kontroverzní prvek nemůžeme ve většině případů považovat za nelegální nástroj, jelikož jeho existence je umožněna nedokonalostí jednacího řádu Poslanecké sněmovny ČR (PS), na jehož podobě se toho od roku 1995, kdy byl uveden do praxe, mnoho nezměnilo. Vůle stran zamezit obstrukcím je tedy sporná a veřejnost se díky narůstající medializaci obstrukcí stále častěji ptá, jak je možné, že v české parlamentní kultuře tento nešvar stále existuje. A právě tato otázka byla také jedním z důvodů, proč jsem si jako téma mé diplomové práce vybral zkoumat roli obstrukčního jednání v českém legislativním systému, jelikož z pohledu laika, čerpajícího informace pouze z médií, se zdá být nepochopitelné, že jednání PS trvá několik desítek hodin, aniž by tomu mohlo být nějak zamezeno. Většina obyvatelstva totiž žije v domnění, že poslanecké kluby využívají obstrukcí v rozporu se zákonem a zcela beztrestně parazitují na benevolenci ostatních ústavních činitelů. Opak je ale pravdou, a tak pouze minimum občanů ČR ví, že poslanci využívají obstrukcí ve většině případů zcela legálně a jedině, nad čím by se měli pozastavit je, zda se takové chování dá považovat za etické či nikoliv. Tento fenomén tak budí v české společnosti stále větší vášně a dovolím si konstatovat, že prohlubující se podvědomí o jeho existenci snižuje důvěru občanů v český politický systém jako celek.

Dolní komora Parlamentu ČR je bezesporu nejvýznamnější zákonodárnou institucí naší země, protože zde veškerá normotvorba začíná a de facto i končí. V PS mívá až na několik výjimek (například období tzv. opoziční smlouvy, Topolánkovy vlády, úřednické vlády) vládní většinu koalice stran, která vzejde z demokratických voleb a je tím pádem považována za klíčového hráče celého legislativního procesu. Přestože dle Ústavy může návrh zákona předložit více institucí, mezi něž patří například Senát nebo prezident, tak nejaktivnějším subjektem je v tomto směru vláda, jejímž primárním cílem je po celé volební období plnit svůj program, na kterém se dohodla s koaličními partnery. Přirozeným konkurentem a jakýmsi kontrolorem vlády je tak jako u většiny parlamentních systémů ve

světě opozice, která vedle „hlídačských“ funkcí mívá občas potřebu vyjadřovat svou nevělu s návrhy zákonů vládní koalice a zpomalovat či úplně přerušit celý legislativní proces pomocí obstrukcí, které se v různé míře projevují při každém volebním období PS. Tento fenomén samozřejmě nemusí být využíván pouze opozicí, avšak z logiky věci slouží hlavně příslušníkům sněmovní menšiny. Přes existenci jednacního řádu dokázali poslanci najít způsoby, díky nimž mohou těchto mechanismů využívat. Toto chování je mnohými považováno za ohýbání jednacního řádu, a tím pádem nezákonným zneužíváním legislativního procesu v PS. Vedle obstrukcí využívaných v souvislosti s určitými defekty jednacního řádu existuje také jedna zvyklost zpomalující činnost PS, kterou je právo poslaneckého klubu na přestávku. Obstrukční mechanismy tedy zcela jistě nenapomáhají k hladkému fungování parlamentního systému naší země, ale jedná se o již tradiční prvek, o jehož omezení se v minulosti snažilo mnoho poslanců, přičemž se v důsledku nezájmu stran o jejich regulaci toho od 90. let mnoho nezměnilo. Je důležité také zmínit, že obstrukce samozřejmě nejsou specialitou českého prostředí, ale v různých podobách je lze vysledovat i v jiných světových demokraciích.

Důvody vedoucí k existenci obstrukčních mechanismů nejsou zřejmé, avšak mnohými jsou vysvětlovány nedostatečně vyvinutou parlamentní kulturou. Jak již bylo výše zmíněno, tak každý poslanec v souladu s jednacím řádem disponuje několika pravomocemi, které jsou považovány za nástroje vedoucí k obstrukcím. Přestože tyto nástroje a návod k jejich využívání není možné nikde dohledat, je samozřejmostí, že každý člen PS si je vědom jejich existence. Předmětem mé analýzy bude obstrukční jednání posledních tří volebních období v rámci PS, včetně toho současného, započatého v roce 2013. Nejde ale pouze o to zjistit, v jakých souvislostech k využití obstrukcí v minulosti došlo, ale také poukázat na jejich reálný dopad na efektivní fungování parlamentarismu v naší zemi, protože se již mnohokrát stalo, že obstrukce překazily přijetí některých významných zákonodárných iniciativ. Z tohoto důvodu mělo v minulosti, ale také v současnosti, mnoho stran zájem o to, aby se jednacím řádem změnil a obstrukce omezil. Proto v mé diplomové práci poukážu na prozatím poslední změnu jednacního řádu PS, která nepatrně obstrukční jednání omezila. Vedle těchto hlavních cílů považuji za nezbytné se v této práci zaměřit i na teoretické vymezení obstrukčního jednání, které bylo v minulosti zkoumáno zejména v anglosaských zemích, ve kterých ostatně spatřilo světlo světa. S parlamentními obstrukcemi se potýkají téměř všechny světové parlamentní systémy, ale jejich výskyt se systémem od systému liší, například v souvislosti s mírou vyspělosti parlamentní kultury. V souvislosti se zvoleným tématem je důležité se v teoretické části zmínit i o průběhu legislativního procesu v PS, mezi jehož klíčové součásti dle jednacního

řádu patří zákonodárná iniciativa, zákonodárná procedura a systém trojího čtení. Součástí diplomové práce je zjistit odpovědi na následující výzkumné otázky:

Které strany mají nepropracovanější strategii využívání obstrukčních mechanismů v rámci PS ČR?

Jsou obstrukce využívány častěji etablovanými či novými stranami?

Je v případě nových stran využívání obstrukcí méně propracováno?

První kapitola má za cíl představit základní teoretické přístupy k parlamentním obstrukcím. V českém politologickém prostředí se dají obstrukce považovat za neprobádané téma, jelikož jediným autorem, který se touto problematikou zabývá alespoň trochu detailněji, je Jan Wintr. V jeho publikaci *Česká parlamentní kultura*¹ se sice věnuje zejména historickým zkušenostem s parlamentními obstrukcemi v českých zemích, ale část své práce věnoval právě teorii, ve které obstrukce rozděluje na divoké a technické. Vzhledem k výše uvedenému je nezbytné využít zahraniční literatury, kde je sice k dispozici širší výběr, nicméně většina anglicky psaných publikací se zabývá primárně historickou zkušeností z britské Dolní sněmovny a amerického Senátu, kde je hlavním předmětem výzkumu dlouhé řečnění poslanců, tzv. filibuster. Ostatní druhy parlamentních obstrukcí jsou v převážné většině zmiňovány pouze okrajově. Výjimkou jsou v tomto směru autoři Bell² a Rutherford³, kteří se ve svých pracích snaží definovat nejen pojem parlamentních obstrukcí, ale přináší také pohled na několik druhů obstrukčních mechanismů, které byly v minulosti využívány ve Spojených státech a Velké Británii. Druhá část první kapitoly má za úkol představit obstrukční mechanismy využívané v PS ČR. Zde je poukázáno na všechny možnosti, jež povoluje jednací řád. Zdrojem informací k této části byl tedy zejména jednací řád PS⁴, ale také postřehy Jana Wintra⁵ a Petra Koláře⁶, kteří ve svých publikacích poukazují na některé

¹WINTR, Jan. (2010). *Česká parlamentní kultura*. Praha: Auditorium

²BELL, Lauren C. (2016). *From Filibustering to Cow Walking: Legislative Delay in Comparative Perspective*. Ashland: Randolph-Macon College

³RUTHERFORD W. Geddes. (1914). Some Aspects of Parliamentary Obstruction. In: *The Sewanee Review*, Vol. 22, No. 2, s. 166-180

⁴Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů. *psp.cz* (online). Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/laws/1995/90_index.html (cit. 2. 5. 2017)

⁵WINTR, Jan. (2015). *Principy českého ústavního práva*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk

defekty jednacího řádu. Bez těchto postřehů by nalezení nedostatků umožňujících využití obstrukcí bylo dozajista o něco těžší. Ve výčtu obstrukčních nástrojů je zmíněno i právo poslaneckého klubu na přestávku při jednání PS, které jak již bylo uvedeno výše, není vzpomenuo v jednacím řádu PS, jelikož se jedná o nepsanou zvyklost. Ke zjištění informací o tomto specifiku mezi obstrukcemi mi sloužily zejména články z internetových novin. Dá se ale říci, že žádný z autorů domácí politologické scény se do dnešního dne detailněji nezabýval jak už teoretickým vymezením parlamentních obstrukcí, tak i možnostmi využívat obstrukce na půdě PS ČR.

Druhá kapitola se bude věnovat legislativnímu procesu v PS, protože právě při přijímání zákonů na půdě dolní komory Parlamentu ČR se projevuje role obstrukčních mechanismů. Cesta každého návrhu zákona je započata zákonodárnou iniciativou jedním z ústavně určených aktérů a pakliže je návrh přijat, může být posunut k nelehké cestě provázané několika procedurami. Z tohoto důvodu je v souvislosti s obstrukcemi důležité zmínit, že nejvíce návrhů posunutých do legislativní mašinerie vychází od vlády, čímž se samozřejmě zvyšuje riziko opozičních obstrukcí. Hlavním cílem této kapitoly je ale popsat systém trojího čtení, který je jakýmsi základním stavebním kamenem celé sněmovní normotvorby. Vzhledem k benevolentním právním opatřením je PS zahlcena předkládanými návrhy zákonů, což znemožňuje její plynulejší práci, a právě systém trojího čtení alespoň trochu napomáhá ke zrychlení procesu, protože již ve své první fázi mnoho návrhů zamítne. Ve svých publikacích se systémem trojího čtení zabývá mnoho autorů jako například Petr Kolář⁷, Jan Bureš⁸, Aleš Gerloch⁹ nebo Zdeňka Mansfeldová¹⁰, nicméně ve všech případech se jedná pouze o všeobecný popis celého průběhu přijímání zákonů bez zásadnějších zmínek týkajících se obstrukcí. Závěrečná část této kapitoly se bude věnovat novelizaci jednacího řádu PS v roce 2014, což byla doposud poslední jeho změna. V minulosti již proběhlo mnoho novelizací, které měly mimo jiné za úkol omezit obstrukce na půdě PS, nicméně považují za zbytečné se zabývat každou novelizací od roku 1995, kdy byl přijat vůbec první jednací řád. Od té doby byl již patnáctkrát novelizován, a právě v roce 2014 proběhla zatím poslední změna, jejímž cílem bylo také omezení obstrukčního jednání. Konkrétně se jednalo o zrušení tzv. přílepků, přesněji řečeno pozměňovacích návrhů nesouvisejících s projednávaným

⁶ KOLÁŘ, Petr et al. (2013). *Parlament České republiky*. 3., přepracované a aktualizované vydání Praha: Leges

⁷ Tamtéž

⁸ BUREŠ, Jan et al. (2012). *Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému*. Praha: Grada

⁹ GERLOCH, Aleš et al. (2008). *Teorie a praxe tvorby práva*. Praha: ASPI

¹⁰ MANSFELDOVÁ, Zdenka, LINEK, Lukáš (eds.). (2009). *Český parlament ve druhé dekádě demokratického vývoje*. Praha: Sociologický ústav AV ČR

tématem. K sepsání této části poslouží zejména příspěvky od autorů z nevládní organizace Rekonstrukce státu, kteří patřili k hlavním iniciátorům této novely. K popisu celého procesu přijetí novely pomůže hlavně důvodová zpráva návrhu novely zákona o jednacím řádu, ale i například pozměňovací návrh poslankyně Jaroslavy Pokorné Jermanové. Součástí této části práce jsou vyjádření lídrů jednotlivých stran zvolených do PS pro aktuální volební období, k jejímž zjištěním budu pracovat pomocí internetových médií.

Závěrečná třetí kapitola bude analyzovat použití obstrukčních mechanismů na půdě PS ČR. Předmětem analýzy budou poslední tři volební období, a tedy časové rozmezí od roku 2006 do současnosti. Výběr tohoto časového tématu má dva důvody. Tím prvním je stanovený rozsah této práce, který by mi nedovolil dostatečně popsat období od samotného vzniku jednacího řádu v roce 1995. Druhým důvodem je to, že propracované strategie využívání obstrukcí poslaneckými kluby a s tím spojenou mediální pozornost lze sledovat až v průběhu volebního období začínajícího v roce 2006. Primárním zdrojem k této analýze jsou stenoprotokoly zachycující jednotlivá jednání PS, jež jsou běžně dostupné v digitální knihovně na webových stránkách PS. Cílem není pouze vypsát průběh konkrétních jednání PS, ve kterých byly použity obstrukce ze strany poslanců nebo celých poslaneckých klubů, ale poukázat na to, jaké z možných obstrukčních nástrojů byly použity a zda bylo jejich využití v souladu s jednacím řádem PS. Tato část práce by měla mimo jiné ukázat, které strany mají při využívání těchto mechanismů nepropracovanější strategii a také je zde cílem zkoumat, jak moc se v tomto směru projevuje nezkušenost stran s premiérovou účastí v PS. Bude dozajista zajímavé sledovat, do jaké míry těchto nástrojů využívají vládní strany. V tomto směru bych chtěl pomoci této kapitoly čtenáři poskytnout přehled o tom, jak moc je legislativní proces v PS díky obstrukcím zpomalován.

Hlavním přínosem této práce by mělo být zejména obohacení českého politologického zkoumání v oblasti obstrukčního jednání. Jak již bylo výše zmíněno, tak kromě Jana Wintra se touto problematikou detailněji nezabývá žádný z autorů domácí scény. Tato práce se ve své úvodní části zabývá teoretickým vymezením obstrukčního jednání, avšak hlavní snahou není zdlouhavě popisovat historický vývoj obstrukčního jednání ve světě a v českých zemích, ale naopak poukázat zejména na aktuální situaci panující v PS. Obohacením pro čtenáře by mělo být především všeobecné proniknutí do tohoto dosud ne zcela dobře probádaného tématu. Přestože jsou obstrukce neustále hojně probírány médii, veřejností, politiky a mnoha odborníky, tak je jim věnovaný prostor na akademické půdě paradoxně téměř mizivý. Oproti teším byly v diplomové práci uskutečněny dvě zásadní změny. Tou první je úplné vynechání kapitoly vysvětlující pojmy parlament a parlamentarismus, protože vzhledem

k rozsahu a charakteru práce se po konzultaci s vedoucím práce ukázalo jako zbytečné se touto problematikou zabývat. Další významnou změnou je rozhodnutí neanalyzovat volební období 2002-2006, jelikož po konzultaci s Janem Wintrem jsem došel ke zjištění, že využití obstrukčních mechanismů v tomto časovém úseku nedosáhlo takového významu, jakého se dočkalo o čtyři roky později, a tak by přínos analýzy tohoto období byl minimální.

1. Teoretické vymezení parlamentních obstrukcí. Obstrukční mechanismy v Poslanecké sněmovně ČR

1.1. Teoretické vymezení parlamentních obstrukcí

Pojem obstrukce lze dozajista vysvětlit pomocí více definic, avšak v souvislosti s touto prací jsou obstrukce významným mechanismem zpomalujícím legislativní proces. Jsou především nástrojem opozice v parlamentních systémech celého světa, pomocí něhož by si měla parlamentní většina uvědomit nelibost opozice přijmout daný návrh zákona. Cílem je ukázat tento odpor veřejnosti a probudit případnou diskuzi zvyšující tlak na parlamentní většinu.¹¹ Dle Jana Wintra, autora zabývajícího se parlamentní kulturou na českém území, lze obstrukce rozdělit na technické, kdy poslanci využívají možností jednacího řádu, nebo v druhém případě na divoké, které jsou považovány za násilné. Za technickou obstrukci jsou považovány například dlouhá řečnění nebo rozsáhle pozměňovací a procedurální návrhy.¹² Předmětem divokých obstrukcí, jež už se dnes využívají pouze málokdy, byly násilné akty, při kterých se poslanci snažili bránit řečniště a řvali či napadali své kolegy s cílem bránit parlamentnímu jednání. Toto chování bylo v minulosti typické například pro český říšský sněm nebo pro Národní shromáždění za 1. republiky, kde se opoziční němečtí poslanci pokoušeli zabraňovat práci české parlamentní většiny. Historicky vůbec nejradikálnější obstrukcí v českých zemích bylo chování poslanců proti projevu jejich kolegy Udržala v roce 1920, kdy po něm poslanci házeli sněmovní tisky, bouchací kuličky nebo jej přerušovali zpěvem a pískáním.¹³

Britský autor Erskine May definuje obstrukce jako „*chování člena parlamentu, který bez porušení jakéhokoliv pravidla parlamentní debaty využívá svého práva vyjádřit se s úmyslem zdržovat parlamentní jednání.*“¹⁴ Dále také podotýká, že obstrukčním mechanismem může být kromě práva vyjádřit se i mnoho dalších nástrojů, kterými se

¹¹TKADLEC, Matěj. (2014). Obstrukce a jejich význam. *pravni prostor.cz* (online), 5. 12. 2014. Dostupné z: <http://www.pravni prostor.cz/clanky/ustavni-pravo/obstrukce-a-jejich-vyznam>(cit. 2. 5. 2017)

¹²WINTR, Jan. (2010). *Česká parlamentní kultura*. Praha: Auditorium, s. 208-211

¹³TKADLEC, Matěj. (2014). Obstrukce a jejich význam. *pravni prostor.cz* (online), 5. 12. 2014. Dostupné z: <http://www.pravni prostor.cz/clanky/ustavni-pravo/obstrukce-a-jejich-vyznam>(cit. 2. 5. 2017)

¹⁴ERSKINE May in BELL, Lauren C. (2016). *From Filibustering to Cow Walking: Legislative Delay in Comparative Perspective*. Ashland: Randolph-Macon College

parlament od parlamentu liší.¹⁵ Přestože je téměř vždy zcela jasné, že se člen parlamentu snaží obstruovat, tak se tomuto chování nedá ve většině případů zabránit, jelikož proti tomuto chování neexistuje zákonné opatření. Jak již bylo zmíněno, tak největším problémem jsou dlouhá řečnění, v anglosaském prostředí pojmenována jako tzv. filibustering. Tento fenomén vznikl od 19. století zejména na půdách britské Dolní sněmovny a amerického Senátu. Obě tyto instituce musely v reakci na zdlouhavá řečnění, která v některých případech trvala i několik desítek hodin, zavést právo většiny odhlasovat konec debaty.¹⁶ Vedle filibusteringu existují také další formy obstrukcí zabraňující plynulé práci parlamentů. Mezi ty nejznámější patří: podávání pozměňovacích návrhů, prodloužené debaty, zjišťování docházky všech členů komory, pokusy o odročení jednání, petice, interpelace nebo debata o již v minulosti probíraném tématu. Formy obstrukčních mechanismů a jejich následné efektivní využití se samozřejmě systém od systému liší, přesto mají všechny stejný cíl a tím je zpomalit či zcela zrušit legislativní proces.¹⁷

Historicky nejoblíbenějším obstrukčním mechanismem jsou dlouhé debaty, jejichž cílem je zpozdít či zcela zrušit projednávání vládních návrhů zákonů. V českých podmínkách je tento nástroj hojně využíván, ale extrémem jsou v tomto případě Spojené státy americké, kde se v minulosti konaly debaty nepředstavitelně dlouhou dobu. Unikátní byl projev senátora Cartera v roce 1901, který trval celkem 13 hodin a snažil se zabránit přijetí zákona o řekách a přístavech. Dalším velmi účinným, avšak ne tolik využívaným obstrukčním nástrojem, je zjišťování docházky všech členů komory. Při velikosti německého Bundestagu nebo americké Sněmovny reprezentantů je snadné si představit, o jak moc účinný nástroj se jedná. Obstruující strany při praktikování tohoto aktu omlouvají své chování potřebou podrobně zjistit, kdo je přítomen, přičemž opravdovým úmyslem je pochopitelně zpozdít či zcela zrušit projednávání nějakého zákona. V dnešní době se navíc ve většině institucí prezentují členové komor elektronicky, a tak je jednoduché zjistit, kdo je a kdo není přítomen. Jedním z nejučinnějších obstrukčních mechanismů jsou dle Rutherforda interpelace. Tento nástroj opozice nejenže zpomaluje legislativní činnost komory, ale také často způsobuje nestabilitu na ministerských postech. Ve francouzské dolní komoře se interpelace v minulosti vyznačovaly nepřiměřenou délkou, díky níž se tak opozici dařilo vystrnadit některá témata

¹⁵ ERSKINE May in BELL, Lauren C. (2016). *From Filibustering to Cow Walking: Legislative Delay in Comparative Perspective*. Ashland: Randolph-Macon College

¹⁶ WINTR, Jan. (2010). *Česká parlamentní kultura*. Praha: Auditorium, s. 208

¹⁷ RUTHERFORD W. Geddes. (1914). Some Aspects of Parliamentary Obstruction. In: *The Sewanee Review*, Vol. 22, No. 2, s. 167

z jednání.¹⁸ Ministři často od svých návrhů na základě nepříjemných interpelací odstoupí, aby neohrožovali postavení nejen své, ale i své strany. V minulosti hojně využívaným obstrukčním mechanismem, a to zejména v anglosaském světě jsou petice. Tento nástroj můžeme vidět i v moderních parlamentních systémech, ale jeho důležitost a využití již není tak velké, jako tomu bylo v nedávné historii zejména na území Velké Británie.¹⁹

Role obstrukcí v legislativním procesu je samozřejmě obrovská, protože většina parlamentů se potýká s nedostatkem času na projednávání všech agend, kdy za tu nejvýznamnější bývá považován zákonodárny proces. Subjekty disponující většinou proti tomuto jednání bojují, a to mnohdy i úspěšně, nicméně v některých případech nelze obstrukcím účinněji zabránit. Ty pak následně zcela přerušují projednávání konkrétního zákona. Tím se vládnoucí elita dostává pod tlak, jelikož nemůže účinně prosazovat svůj vládní program. Přestože parlamentní systémy, u kterých jsou běžné koaliční vlády, si často vyhrazení čas a prostor pro menšinové strany, není s časem vyhrazeným pro tzv. policymaking spokojen téměř nikdo.²⁰ Bylo by ale chybou si myslet, že jsou obstrukce využívány pouze opozičními stranami. Není totiž vůbec neobvyklé se setkat také s obstrukcemi ze strany vládních stran. Legitimita obstrukčního jednání je samozřejmě sporná, jelikož tento fenomén zcela narušuje smysl a účel parlamentního jednání. Strany těchto nástrojů využívají s domněním, že jsou nelegitimně omezovány a jejich jedinou možností pro prosazení vlastních zájmů jsou obstrukce. Posoudit, zda jsou obstrukce legitimní či nikoliv je tedy téměř nemožné, protože proti sobě vždy stojí dva zcela odlišné názorové tábory.²¹ Můžeme ale s jistotou opatrností konstatovat, že obstrukční jednání je nedílnou součástí většiny světových demokratických institucí. Toto jednání se ale samozřejmě v každém případě v mnoha aspektech odlišuje.

Z celé řady interpretací parlamentních obstrukcí se českému případu nejvíce přibližuje ta od Jana Wintra, který je, jak již bylo zmíněno výše, rozděluje na technické a divoké. Je zcela zřejmé, že na půdě PS ČR není výskyt technických obstrukcí ničím výjimečným, jelikož i člověk pozorující politiku pouze ojediněle mohl někdy v médiích zaznamenat, že jednání PS je blokováno zejména dlouhým řečením opozičních poslanců, což je ostatně jeden z nejoblíbenějších obstrukčních mechanismů českých poslanců. Technické obstrukce jsou tedy zcela jasně hlavním motorem zdržování projednávání zákonů v PS ČR. Zároveň by ale

¹⁸ Tamtéž

¹⁹Rutherford W. Geddes. (1914). Some Aspects of Parliamentary Obstruction. In: *The Sewanee Review*, Vol. 22, No. 2, s. 167-170

²⁰BELL, Lauren C. (2016). *From Filibustering to Cow Walking: Legislative Delay in Comparative Perspective*. Ashland: Randolph-Macon College, s. 9

²¹WINTR, Jan. (2010). *Česká parlamentní kultura*. Praha: Auditorium, s. 222

bylo chybou si myslet, že není možné se v dnešní době setkat také s obstrukcemi divokými, které hrály prim zejména v meziválečném období. V současnosti je sice praktický nemožné, že by nějaký poslanec blokoval řečnický pultík či napadal své kolegy, nicméně je možné se setkat s mírnějšími případy narušujícími projednávání zákonů. Z mého pohledu lze totiž za divoké obstrukce považovat situace, kdy jsou poslanci při projevu některého z poslanců neukázněni a narušují jeho řeč hlasitými rozhovory, smíchem, výkřiky či ironickým potleskem. Za součást divoké obstrukce bych si dovolil považovat také využívání plastových tabulí a transparentů, které v minulosti do sálu PS donesli například poslanci ČSSD nebo ministr financí za hnutí ANO Andrej Babiš, který se neostýchal svou tabulí v životní velikosti postavit vedle řečnického pultíku, díky čemuž nebylo možné vidět předkladatele a zpravodaje návrhu zákona. I když se nejedná o nějak závažný problém, tak jsou poslanci při využívání těchto prostředků napomínáni předsedajícím PS a plýtvají drahocenným časem celé dolní komory.

1.2. Obstrukční mechanismy v Poslanecké sněmovně ČR

Ospravedlnitelnost obstrukčního jednání je samozřejmě sporná, a to nejen na území ČR, avšak existence tohoto fenoménu na půdě PS je fakt a jeho větší omezení je v nedohlednu. V tomto směru si je důležité uvědomit, že současné znění jednacího řádu hraje do karet vládnoucí většině. Je také diskutabilní to, zda by případné změny byly respektovány ze strany poslanců a poslaneckých klubů. V této části práce si ukážeme obstrukční mechanismy, jejichž existenci umožňuje jednací řád, ale bude zde poukázáno i na jeden mechanismus vycházející z parlamentní tradice ČR.²² K vytvoření přehledu obstrukcí mi dopomohly zejména postřehy v publikacích od Jana Wintra²³, díky kterým bylo mnohem snazší si posléze existenci defektů jednacího řádu PS v podobě obstrukčních mechanismů na vlastní kůži ověřit. K následnému ověření, zda byly jednotlivé prvky v minulosti v PS využity a zda tedy vůbec jejich existence poslanci využívají, mi dopomohla analýza stenoprotokolů jednání PS. Je prakticky téměř nemožné v omezeném časovém úseku analyzovat stenoprotokoly všech jednání PS za posledních několik let, a proto patří velký dík Janu

²²TKADLEC, Matěj. (2014). Obstrukce a jejich význam. *pravni prostor.cz* (online), 5. 12. 2014. Dostupné z: <http://www.pravni-prostor.cz/clanky/ustavni-pravo/obstrukce-a-jejich-vyznam>(cit. 2. 5. 2017)

²³WINTR, Jan. (2010). *Česká parlamentní kultura*. Praha: Auditorium

WINTR, Jan. (2008). Aktuální projevy české parlamentní kultury. In: *Olomoucké debaty mladých právníků 2008. Aktuální otázky normotvorby. Právo na spravedlivý proces*

WINTR, Jan. (2015). *Principy českého ústavního práva*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk

Wintrovi, jenž mi při osobním setkání poskytl konkrétní data schůzí PS, při kterých proběhly zřejmě nejproblematictější obstrukce v dějinách dolní komory Parlamentu.

Faktická poznámka

Kromě řečníků s přednostním právem mluvit se může každý člen PS kdykoliv přihlásit do rozpravy prostřednictvím faktické poznámky, díky níž dostane přednostní právo vyjádřit se, nesmí však svým projevem přerušit právě mluvícího řečníka. Její délka nesmí překročit dvě minuty, což se ostatně týká i případné odpovědi na ní. Podmínkou pro přihlášení k faktické poznámce je reakce na aktuálně probírané téma rozpravy, kdy jejím předmětem může být také procedurální návrh zabývající se způsobem pořadu některého bodu jednání. U tohoto nástroje je ale vyloučeno uplatňovat věcná stanoviska k projednávaným otázkám.²⁴ Dle jednacího řádu by se sice faktická poznámka měla jednat právě probíraného tématu, avšak jejich obsah se často odchyluje, a to bez sebevětší pozornosti předsedajících, kteří se zaměřují zejména na dodržování časového limitu. Faktické poznámky se tak v minulosti mnohokrát staly nástrojem k osobnímu vyřizování účtů mezi poslanci a bouřlivá výměna názorů častokrát vypadá spíše jako divadelní představení s přehlídkou vtipů než jednání vrcholného ústavního orgánu. Na druhou stranu je dle Jana Wintra při absenci průběžných otázek či poznámek faktická poznámka v podstatě jediným nástrojem pro vyjádření přímé bezprostřední polemiky.²⁵

Dlouhé řečnění

Jednací řád je v souvislosti se sněmovní rozpravou dosti benevolentní, protože mají jednotliví poslanci relativně velkou svobodu, proti které předsedající ani PS mnoho nezmůžou. Asi největším problémem je neexistence komplexních pravidel pro rozpravu, jež by omezovala délku a počet projevů jednotlivých poslanců. Jakmile se k danému návrhu zákona vyjádří jeho navrhovatel a zpravodaj, přichází čas pro přihlášené řečníky přistupující k jednacímu stolku v pořadí, v jakém se přihlásili. Dalším problémem jednacího řádu je také absence práva PS usnést se na konci rozpravy, což v praxi znamená, že každý poslanec má

²⁴Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů. *psp.cz* (online). Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/laws/1995/90_index.html (cit. 2. 5. 2017)

²⁵WINTR, Jan. (2010). *Česká parlamentní kultura*. Praha: Auditorium, s. 125-126

prostor pro své vystoupení, díky čemuž se rozprava může zbytečně protahovat.²⁶ Existuje sice možnost omezit řeč na dobu, která nemůže být pod 10 minut, avšak tato restrikce se netýká poslance s právem přednesení věcného stanoviska celého poslaneckého klubu. Vedle toho má PS také právo usnést se bez rozpravy na tom, že ke stejnému tématu se může poslanec vyjádřit maximálně dvakrát.²⁷ Přestože toto právo existuje, tak je využíváno pouze sporadicky. Povinnost držet se projednávaného tématu je také dosti problematickou součástí rozprav. Poslanci totiž velmi často odbíhají od projednávané věci a nejsou za to patřičně trestáni. To se sice neděje tak často jako u faktických poznámek, ale i zde se poslanci setkávají s velkou benevolencí předsedajících.²⁸ Nicméně dle jednacího řádu by v případě porušení těchto povinností měl být řečník nejprve upozorněn a posléze by dokonce měl přijít o své slovo.²⁹

Řečníci s přednostním právem

Jednací řád v paragrafu 67 uvádí, že kdykoliv se prezident republiky, člen vlády, předseda poslaneckého klubu či předseda nebo místopředsedové PS přihlásí o slovo, musí jim být uděleno.³⁰ Tyto osoby jsou tedy zcela jasně zvýhodněni oproti ostatním řečníkům, u kterých je, jak již bylo uvedeno výše, jasně stanoveno, za jakých podmínek se mohou v PS projevovat. Existencí tohoto práva tak například nastává situace, kdy se člen vlády přihlásí o slovo mimo rozpravu, čímž ostatní členové PS samozřejmě přicházejí o možnost vyjádřit svůj názor na tento projev, tak jako tomu bývá u téměř každé sněmovní rozpravy. V těchto situacích se k danému projevu mohou vyjádřit pouze další osoby s přednostním právem, které byly uvedeny výše. I když jednací řád povoluje otevření rozpravy, tak záleží využití tohoto nástroje pouze na ochotě vládní většiny.³¹

²⁶Tamtéž, s. 120

²⁷Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů. *psp.cz* (online). Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/laws/1995/90_index.html (cit. 2. 5. 2017)

²⁸WINTR, Jan. (2015). *Principy českého ústavního práva*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 120

²⁹Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů. *psp.cz* (online). Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/laws/1995/90_index.html (cit. 2. 5. 2017)

³⁰ Tamtéž

³¹WINTR, Jan. (2010). *Česká parlamentní kultura*. Praha: Auditorium, s. 126-127

Přestávky poslaneckých klubů

Pauzy poslaneckých klubů sice nejsou právně zakotveny v jednacím řádu, avšak jedná se o významnou parlamentní zvyklost, která v minulosti vznikla ze zcela praktických důvodů, kdy kluby potřebovaly například pauzu na oběd nebo se poradit v rámci svého klubu. Často byla také důvodem nepřítomnost zpravodaje, člena vlády nebo klíčového poslance. Z těchto důvodů tedy vzniklo jakési nepsané pravidlo, díky němuž může předseda strany požádat o přestávku.³² Dle této zvyklosti má každý klub nárok na dvouhodinovou pauzu denně, což samozřejmě může být zneužito k obstrukčnímu jednání, protože je v případě využití tohoto nepsaného pravidla všemi opozičními stranami v jeden den ohroženo jednání PS. To dle jednacím řádu může začínat v 9 hodin a končit nejpozději ve 21 hodin, přičemž „*hlasování o návrzích zákonů, o pozměňovacích návrzích k nim a o mezinárodních smlouvách vyžadujících souhlas Parlamentu a o změně této doby pro hlasování, lze zahájit nejpozději do 19 hodin.*“³³ Při chytrém načasování přestávek opozičními stranami jde tedy jednání PS na nějakou dobu přerušit či dokonce ukončit a zabránit tak projednávání některých témat. I když jednacím řád umožňuje předsedům poslaneckých klubů a předsedajícím navrhnout přerušování jednání PS, přičemž o tomto návrhu dále rozhoduje PS bez rozpravy, tak po této možnosti poslanci zpravidla vůbec nesahají. Současná praxe, kdy strany žádají o přestávku předsedajícím je pro PS praktičtější, jelikož nemusí hlasovat o každém jednotlivém přerušování.³⁴

Opakované hlasování

Specifickou vlastností české parlamentní kultury jsou velmi těsné poměry panující v PS, jež jsou způsobeny sestavováním těsných koaličních většin. Jedním ze znaků tohoto nedostatku je časté opakování hlasování, které bývá také považováno za formu obstrukčního chování. Při využití tohoto mechanismu je poslancem zpochybněna funkčnost hlasovacího zařízení, jež údajně nevyjadřuje vůli hlasujícího poslance. Námitkám poslanců je PS ve většině případů bez rozpravy vyhověno, což započne opakované hlasování, které se většinou mnohokrát opakuje, a tím značně zpomaluje zákonodárný proces. Přestože se poslanci vymlouvají na špatnou funkčnost hlasovacího zařízení, úmyslem opakovat hlasování sledují

³²WINTR, Jan. (2008). Aktuální projevy české parlamentní kultury. In: *Olomoucké debaty mladých právníků 2008. Aktuální otázky normotvorby. Právo na spravedlivý proces*, s. 14-15

³³Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů. *psp.cz* (online). Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/laws/1995/90_index.html (cit. 2. 5. 2017)

³⁴WINTR, Jan. (2008). Aktuální projevy české parlamentní kultury. In: *Olomoucké debaty mladých právníků 2008. Aktuální otázky normotvorby. Právo na spravedlivý proces*, s. 14-15

poslanci zcela jiný záměr. Jednou z příčin jejich chování je snaha zjistit, jak jsou rozloženy hlasy v PS k danému návrhu zákona. Dalším účelem opakovaného hlasování je úmyslné zdržení hlasování některého z poslanců jednoho klubu, který se snaží hlasování oddálit tak, aby se jeho nepřítomný stranický kolega stihl dostavit do PS a mohl v hlasování pomoci svému táboru. Jak již bylo uvedeno, tak tato skutečnost je způsobena těsnými hlasovacími poměry, velkým počtem bojových hlasování s nepředvídatelnými výsledky či absencí jasně daných časů pro hlasování o návrzích zákonů. Omezit tento obstrukční mechanismus by šlo například zavedením povinné docházky poslanců na všech jednáních PS, přičemž to je v praxi pravděpodobně nemožné.³⁵

Nedostatečný počet poslanců při jednání PS

Dle jednacího řádu je PS usnášeníschopná, pakliže je přítomna alespoň jedna třetina poslanců, což v praxi znamená číslo 67. Úmyslná absence většího počtu poslanců může být dalším nástrojem k obstrukčnímu jednání v PS. Účinnost tohoto mechanismu je sice okamžitá, avšak k jeho provedení je nutná velká dávka štěstí. Stává se opravdu velmi výjimečně, že se na hlasování dostaví méně než 67 poslanců, což je způsobeno zejména faktem, že nejčastějším zákonodárným iniciátorem je vláda, která pochopitelně v drtivé většině volebních období drží většinu v PS, a tak by se musel sejít velký počet omluvenek, převážně koaličních poslanců, aby PS nebyla usnášeníschopná. Aby se usnesení PS mohlo stát platným, potřebuje souhlas nadpoloviční většiny přítomných poslanců, není-li Ústavou stanoveno jinak. Jiné kvorum je zapotřebí pro přijetí ústavního zákona a k ratifikaci mezinárodních smluv, kdy musí souhlasit tři pětiny všech poslanců. U výjimečných situací jako jsou například vyhlášení válečného stavu nebo vyhlášení ohrožení státu je potřeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců.³⁶

Hlasování o změnách v programu jednání PS

Program a způsob, jakým se budou projednávat jednotlivé body pořadu schůze, jsou nejprve navrhovány předsedou a posléze schvalovány PS. V případě, že jsou jednacím dnem stanoveny čtvrtky, připadají tradičně na tento den ústní interpelace. Pakliže jsou mezi jednací

³⁵WINTR, Jan. (2010). *Česká parlamentní kultura*. Praha: Auditorium, s. 270-271

³⁶Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů. *psp.cz* (online). Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/laws/1995/90_index.html (cit. 2. 5. 2017)

dny zařazeny středa a pátek, tak jsou tyto dny vyhrazeny výhradně třetímu čtení návrhů zákonů. Jednací řád povoluje přesunout jednání o třetím čtení na jiné dny, což je ve většině případů využíváno vládou, která potřebuje získat čas navíc například z důvodu plánované nepřítomnosti klíčového ministra či většího počtu koaličních poslanců. Tato snaha o změnu pořadu schůze ale může být jednoduše pozastavena v případě, kdy proti tomuto návrhu vnesou námitku alespoň dva poslanecké kluby. Za určité konstelace se toto právo na vnesení námítky jakýchkoliv dvou poslaneckých klubů může stát obstrukčním mechanismem opozice vůči vládě, který může způsobit úplné pozastavení projednávání konkrétního návrhu zákona ve třetím čtení. Podobná situace v podstatě nastává v případě snahy o rozšíření nebo doplnění pořadu, kdy k přerušení projednáváného návrhu stačí námitka dvou poslaneckých klubů či 20 poslanců.³⁷

Prodloužení jednání PS

Jednací řád jasně stanovuje, že PS může své jednání zahájit nejdříve v 9 hodin ráno a ukončit jej musí do 21 hodin. U hlasování o návrzích zákonů, pozměňovacích zákonech, mezinárodních smlouvách a o změně doby pro hlasování tak lze učinit nejpozději do 19 hodin. U tohoto ustanovení ale existuje silný nástroj pro koalici, jelikož dle jednacího řádu může na návrh jedné pětiny všech poslanců nebo dvou poslaneckých klubů PS hlasovat o prodloužení jednání i do pozdějších hodin.³⁸ Tohoto nástroje využívá koalice v dobách, kdy opoziční strany mají v úmyslu blokovat jednání PS zdlouhavými projevy. Prodloužením jednání do pozdějších hodin se tak snaží opozici vyčerpat a donutit k dřívější spolupráci.

Procedurální návrhy

Každý poslanec má právo na jednáních PS podávat své procedurální návrhy, prostřednictvím kterých může například žádat odročení schůze, vrácení zákona výborům, zpochybnění rozhodnutí předsedajícího PS, návrh na revokaci hlasování nebo podat protinávrh k již vyslovenému procedurálnímu návrhu.³⁹ Tento obstrukční mechanismus je v krizových situacích opozicí hojně využíván, jelikož možnost podávat tyto návrhy je

³⁷Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů. *psp.cz* (online). Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/laws/1995/90_index.html (cit. 2. 5. 2017)

³⁸Tamtéž

³⁹Tamtéž

neomezená a PS je povinna o nich hlasovat, pakliže je jejich znění v souladu s jednacím řádem. Většina procedurálních návrhů sice nemá šanci na přijetí, jelikož se o nich hlasuje většinou, nicméně jejich podání a následné hlasování spolkne mnoho času.

2. Legislativní proces v Poslanecké sněmovně ČR

2.1. Zákonodárná iniciativa a zákonodárná procedura

Všechny návrhy zákonů (vyjma zákona o státním rozpočtu) mohou být podány pouze v PS, a to včetně zákonů ústavních, kdy právo navrhnout zákon PS má jeden poslanec, skupina poslanců, Senát, vláda a zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku (zastupitelstva krajů a zastupitelstvo hlavního města Prahy).⁴⁰ Vláda se pomocí zákonů snaží prosazovat svůj program a je vůdčím subjektem zákonodárného procesu, což je samozřejmě dáno faktem, že ovládá parlamentní většinu. Návrhy vládních zákonů se ale dost liší od iniciativy ostatních subjektů, jelikož vláda by měla primárně jednat odpovědně a snažit se regulovat právní stav v zemi.⁴¹

Pakliže vezmeme poslanecké návrhy zákonů (jednotlivců i skupiny poslanců), tak i když je jejich úspěšnost přijetí značně nižší než v případě vládní iniciativy, tvoří až jednu třetinu veškeré zákonodárné iniciativy. Zákonodárná iniciativa Senátu byla a stále je velmi nízká, přestože svou aktivitu pomalými krůčky zvyšuje. Tyto skutečnosti jsou mimo jiné dány tím, že úloha Senátu spočívá především v opravování a reflektování činnosti PS, jež má dle ústavních zákonů v českém politickém systému mnohem významnější postavení.⁴² Právo zákonodárné iniciativy mají dle ústavního zákona také zastupitelstva vyšších územně samosprávných celků, a tedy zastupitelstva krajů a zastupitelstvo hlavního města Prahy. Zákonodárná iniciativa krajů byla od jejich vzniku v roce 2000 velmi nízká, nicméně v současnosti se počet návrhů zvyšuje a dosahuje podobné aktivity, jakou můžeme vidět u zákonodárné iniciativy Senátu.⁴³ Co se týče vládních návrhů zákonů, tak ty se řídí zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů, jenž je také nazýván kompetenčním zákonem.⁴⁴ Tento zákon v paragrafu 24 zní: „*Ministerstva pečují o náležitou právní úpravu věcí patřících do působnosti České republiky; připravují návrhy zákonů a jiných právních předpisů týkajících se věcí, které patří do jejich působnosti, jakož i návrhy, jejichž přípravu jim vláda uložila; dbají o zachování*

⁴⁰KOLÁŘ, Petr et al. (2013). *Parlament České republiky*. 3., přepracované a aktualizované vydání Praha: Leges, s. 238

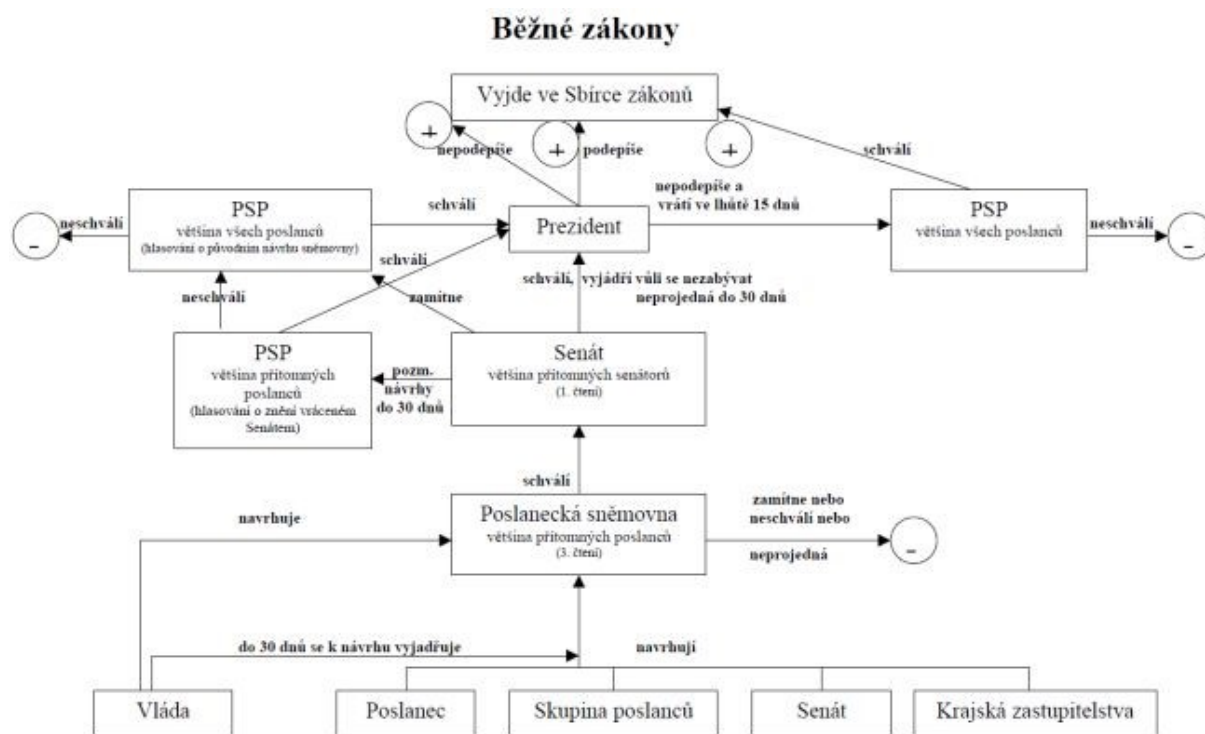
⁴¹GERLOCH, Aleš et al. (2008). *Teorie a praxe tvorby práva*. Praha: ASPI, s. 187

⁴²Tamtéž, s. 250

⁴³KOLÁŘ, Petr et al. (2013). *Parlament České republiky*. 3., přepracované a aktualizované vydání Praha: Leges, s. 255

⁴⁴GERLOCH, Aleš et al. (2008). *Teorie a praxe tvorby práva*. Praha: ASPI, s. 193

zákonosti v okruhu své působnosti a činí podle zákonů potřebná opatření k nápravě.“⁴⁵ Téměř všechny vládní návrhy přicházejí z jednotlivých ministerstev, tak jak jim ukládá kompetenční zákon. Příprava vládních iniciativ je upravena vnitřními předpisy, jejichž klíčovou složkou jsou tzv. Legislativní pravidla vlády, která by měla být návodem k tvorbě zákonů nejen pro vládu, ale také pro ostatní subjekty zákonodárné iniciativy.⁴⁶

Zdroj: psp.cz

U zákonodárné procedury je podstatné uvést, že legislativní činnost parlamentu zahrnuje přijímání ústavních, ale také běžných zákonů, kdy parlament je v této oblasti výhradním zákonodárcem, a tak se o svou pravomoc nemusí dělit s veřejností prostřednictvím referend.⁴⁷ Také zde platí pravidlo dělby moci, protože na projednávání návrhů zákonů se kromě parlamentu podílí s různou účastí i vláda a prezident republiky.⁴⁸ Neaktivnějším navrhovatelem zákonů je vláda, jejíž návrhy jsou zároveň nejdetailněji propracovány. To je výsledkem dlouhého procesu, ve kterém návrh zákona musí projít připomínkovým řízením,

⁴⁵Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů. *zakonyprolidi.cz* (online). Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2> (cit. 2. 5. 2017)

⁴⁶GERLOCH, Aleš et al. (2008). *Teorie a praxe tvorby práva*. Praha: ASPI, s. 194

⁴⁷MANSFELDOVÁ, Zdenka, LINEK, Lukáš (eds.).(2009). *Český parlament ve druhé dekádě demokratického vývoje*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, s. 56

⁴⁸KOLÁŘ, Petr et al. (2013). *Parlament České republiky*. 3., přepracované a aktualizované vydání Praha: Leges, s. 258

Legislativní radou vlády a expertními poradními orgány.⁴⁹ Ústava stanovuje pro projednání odlišných druhů zákonů tři procedury vyznačující se různými zvláštnostmi. Odlišujícím prvkem těchto procedur je součinnost a vztahy mezi oběma parlamentními komorami. U první procedury se přijímání zákonodárných iniciativ řídí posloupností komor v legislativním procesu, jenž je většinou nazýván jako běžný legislativní proces. Zde má Senát 30 dní na projednání zákona, v nichž ho může schválit, zamítnout nebo vrátit do PS s pozměňovacími návrhy. V tomto případě se může stát, že PS senátní návrh buď přijme jako celek nebo tuto iniciativu nadpoloviční většinou všech poslanců zamítne. Druhá procedura přijímá zákonodárné iniciativy rovnoprávně oběma komorami parlamentu, a tak návrh zákona musí být v totožném znění přijat jak Senátem, tak PS (prostá většina v obou komorách). Poslední procedura se týká pouze PS, jelikož zákony o státním rozpočtu jsou přijímány pouze touto komorou.⁵⁰ Zvláštní procedurou pak je přijímání ústavních zákonů, u kterých mají obě komory rovnováhu a PS musí o schválení rozhodnout 3/5 většina všech poslanců, na rozdíl od Senátu, kde je ke schválení potřeba 3/5 většina přítomných senátorů. Z výše uvedeného je tedy zřejmá mocenská nadřazenost PS.⁵¹

2.2. Systém trojího čtení

PS se potýká s přehlcením předkládaných zákonodárných iniciativ, jelikož poslanci mají rozsáhlá oprávnění podávat návrhy zákonů a pozměňovací návrhy. S touto problematikou je samozřejmě spojená široká diskuze volající po změnách pravidel legislativního procesu, které by omezily počet přijímaných zákonů a celý průběh tohoto procesu více zpřehlednily.⁵² Celý proces trojího čtení začíná rozesláním návrhu zákona předsedou PS všem poslancům, a to minimálně deset dní předtím, než má být daný zákon probírán na schůzi PS. Takto rozeslaný zákon, jehož součástí může být také stanovisko vlády, se stane sněmovním tiskem a je zveřejněn na internetových stránkách PS, kde si jej může prohlédnout každý občan ČR.⁵³

⁴⁹WINTR, Jan. (2015). *Principy českého ústavního práva*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 80

⁵⁰KOLÁŘ, Petr et al. (2013). *Parlament České republiky*. 3., přepracované a aktualizované vydání Praha: Leges, s. 259

⁵¹MANSFELDOVÁ, Zdenka, LINEK, Lukáš (eds.)(2009). *Český parlament ve druhé dekádě demokratického vývoje*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, s. 57

⁵²WINTR, Jan. (2015). *Principy českého ústavního práva*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 80

⁵³GERLOCH, Aleš et al. (2008). *Teorie a praxe tvorby práva*. Praha: ASPI, s. 213

Hlavním úkolem prvního čtení je rozhodnout, zda má vůbec smysl daný návrh zákona projednávat, protože v mnoha případech jsou návrhy nezdařilé a jejich další projednávání by akorát zdržovalo práci PS. První čtení je proto často nazýváno jako síto, ve kterém se poslanci po obecné rozpravě usnesou, zda daný návrh má cenu připustit k dalšímu projednání a postoupit jednomu z výborů PS.⁵⁴ Ihned po projevech navrhovatele a zpravodaje se koná obecná rozprava, ve které se rozhoduje o zamítnutí návrhu nebo o vracení návrhu zákona jeho navrhovateli. První čtení také slouží ke zjištění postojů jednotlivých stran a frakcí ke konkrétnímu návrhu.⁵⁵ Po úspěšném připuštění PS následuje posouzení návrhu v konkrétním sněmovním výboru, jenž má na jeho projednání obvykle 60 dnů.⁵⁶ Jednání výborů jsou zpravidla veřejná, a tak se jich často účastní členové vlády, náměstci ministrů, zástupci zájmových skupin nebo experti daného oboru. Tato jednání jsou tedy většinou místem konstruktivní diskuze, kde není stranický boj zřetelný do takové míry, jako na jednáních pléna PS. Samotné hlasování ve výborech už ale samozřejmě reflektuje souboj koalice proti opozici. Konečné výstupy jednotlivých výborů radí PS, zda má návrh zákona přijmout, zamítnout či přijmout s pozměňovacími návrhy. K následnému projednání je výborem zvolen zpravodaj hájící stanovisko výboru.⁵⁷

Při druhém čtení se na půdě PS koná velmi důkladná diskuze, jejíž součástí je uvedení návrhu zákona zástupcem navrhovatele, předložení doporučení příslušného výboru zpravodajem, obecná rozprava a podrobná rozprava.⁵⁸ Při obecné rozpravě má každý poslanec právo opakovaně se vyjádřit k danému návrhu zákona. Účelem této rozpravy je primárně demonstrovat demokratické principy, díky nimž může každý člen PS vyjádřit svůj názor a mohou být případně vyslyšeny jeho návrhy na změny.⁵⁹ Poslanci se mohou zapojit do rozpravy písemně či zdvižením ruky, avšak písemné žádosti mají vždy přednost. Zpravodaj se může přihlásit o slovo kdykoliv mu dá předsedající slovo. Zcela stejné právo mají také poslanci předsedající politické straně nebo hnutí, jež má své poslance v PS.⁶⁰ V drtivé většině případů se obecná rozprava odvolává na první čtení, ale u některých složitějších návrhů se

⁵⁴WINTR, Jan. (2015). *Principy českého ústavního práva*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 80

⁵⁵MANSFELDOVÁ, Zdenka, LINEK, Lukáš (eds.).(2009). *Český parlament ve druhé dekádě demokratického vývoje*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, s. 59

⁵⁶WINTR, Jan. (2015). *Principy českého ústavního práva*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 80

⁵⁷GERLOCH, Aleš et al. (2008). *Teorie a praxe tvorby práva*. Praha: ASPI, s. 214-215

⁵⁸WINTR, Jan. (2015). *Principy českého ústavního práva*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 81

⁵⁹GERLOCH, Aleš et al. (2008). *Teorie a praxe tvorby práva*. Praha: ASPI, s. 215

⁶⁰KOLÁŘ, Petr et al. (2013). *Parlament České republiky*. 3., přepracované a aktualizované vydání Praha: Leges, s. 180

může stát předmětem dlouhé a ostré diskuze, která může trvat několik hodin.⁶¹ Pakliže se PS rozhodne návrh posunout dál, následuje po obecné rozpravě rozprava podrobná, během které mohou poslanci předkládat pozměňovací a jiné návrhy.⁶² Schvalované zákony jsou často terčem kritiky v souvislosti s jejich nízkou kvalitou, jež je dle názorů odborníků a široké veřejnosti způsobena přijímáním nepřiměřeného počtu pozměňovacích návrhů.⁶³ Jednací řád se pozměňovacími návrhy zabývá pouze obecně, což samozřejmě přispívá k celkové složitosti legislativního procesu. V jednacím řádu je pouze uvedeno, že pozměňovací návrh vypouští, rozšiřuje či mění určité části původního návrhu.⁶⁴ Ožehavým tématem jsou také tzv. komplexní pozměňovací návrhy měnící téměř celý původní návrh zákona. Dle Ústavního soudu jsou tyto návrhy přípustné, ale jejich součástí nesmí být tzv. přílepky, které jsou považovány za nesouvisející pozměňovací návrhy.⁶⁵ Dle nálezu Ústavního soudu se pozměňovací návrh musí řídit „*tzv. pravidlem úzkého vztahu, podle kterého se pozměňovací návrh musí týkat téhož předmětu návrhu, který je v legislativním procesu právě projednáván, by daný pozměňovací návrh neměl vybočit z omezeného prostoru vyhrazeného pozměňovacím návrhům v podobě extenzivního překročení předmětu projednávaného návrhu zákona.*“⁶⁶

Závěrečné třetí čtení může být zahájeno nejdříve 72 hodin po doručení pozměňovacích a jiných návrhů všem poslancům PS. Součástí tohoto čtení je opět rozprava, v níž lze už pouze upravit legislativně technické, gramatické, písemné nebo tiskové chyby.⁶⁷ PS je usnášeníschopná při účasti alespoň jedné třetiny všech poslanců a k přijetí usnesení potřebuje souhlas nadpoloviční většiny přítomných. Pro hlasování o ústavních zákonech a k ratifikaci mezinárodních smluv předávajících některé pravomoci na mezinárodní organizaci či instituci platí speciální pravidla a pro jejich kladné vyřízení je zapotřebí souhlasu třípětinové většiny všech členů PS.⁶⁸ V samém úvodu se hlasuje o případném návrhu na zamítnutí zákona a posléze následuje hlasování o pozměňovacích návrzích ze druhého čtení, mezi něž patří také návrhy schválené výbory a případné návrhy z oponentních zpráv výborů. Je důležité zmínit,

⁶¹GERLOCH, Aleš et al. (2008). *Teorie a praxe tvorby práva*. Praha: ASPI, s. 215

⁶²GERLOCH, Aleš, HŘEBEJK, Jiří, ZOUBEK Vladimír. (2013). *Ústavní systém České republiky*. 5. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 162

⁶³WINTR, Jan. (2015). *Principy českého ústavního práva*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 81

⁶⁴GERLOCH, Aleš et al. (2008). *Teorie a praxe tvorby práva*. Praha: ASPI, s. 216

⁶⁵WINTR, Jan. (2015). *Principy českého ústavního práva*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 81

⁶⁶Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 77/06, č. 37/2007 Sb. *nalus.usoud.cz* (online). Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=PI-77-06> (cit. 2. 5. 2017)

⁶⁷GERLOCH, Aleš, HŘEBEJK, Jiří, ZOUBEK Vladimír. (2013). *Ústavní systém České republiky*. 5. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 162

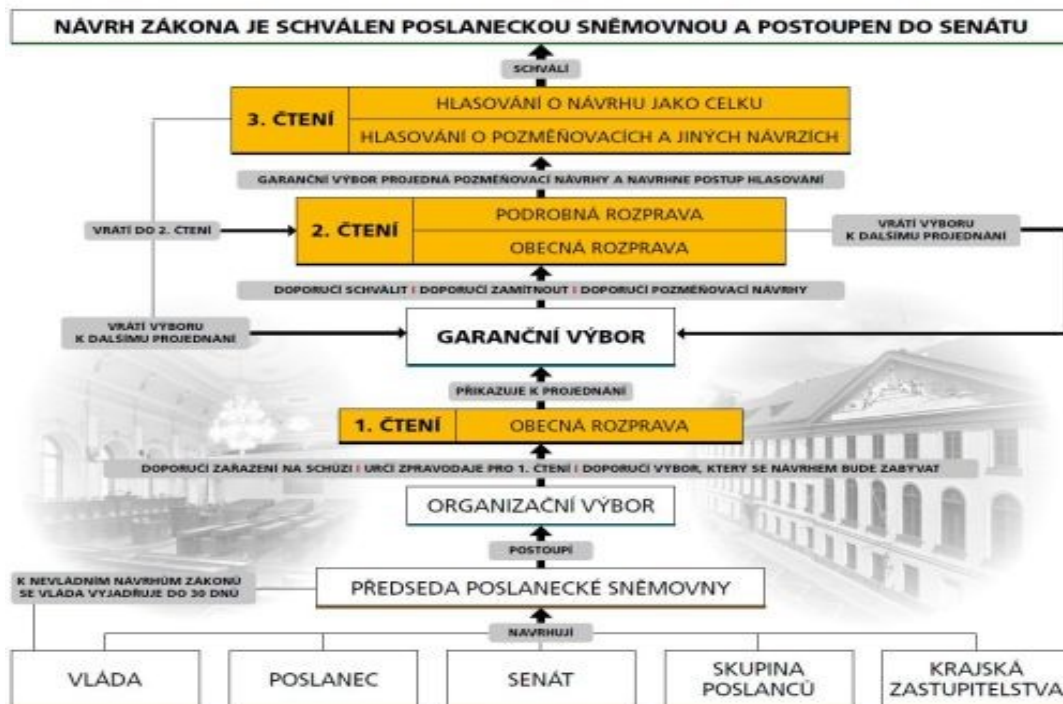
⁶⁸KOLÁŘ, Petr et al. (2013). *Parlament České republiky*. 3., přepracované a aktualizované vydání Praha: Leges, s. 182

že pořadí hlasování o pozměňovacích návrzích není žádnou banalitou, jelikož již přijatý pozměňovací návrh nelze později jakkoliv změnit.⁶⁹ Pakliže je zákon přijat, je okamžitě postoupen Senátu, který má na jeho projednání 30 dnů. V případech, kdy se Senát nerozhodne do 30 dnů, vyjádří vůli se jím nezabývat nebo jej schválí, je návrh zákona přijat a postoupen prezidentu republiky. Senát může návrh zákona zamítnout nebo jej vrátit s pozměňovacími návrhy, což pro PS znamená opětovné hlasování. PS následně hlasuje buďto o návrhu zákona ve znění schváleném Senátem nebo o původní sněmovní verzi, avšak v tuto chvíli musí být návrh schválen nadpoloviční většinou všech poslanců, na rozdíl od předchozího hlasování, ve kterém stačil souhlas nadpoloviční většiny členů PS i Senátu (při tomto hlasování musí být účast alespoň třetiny členů komory).⁷⁰ Po schválení je zákon odeslán k podpisu prezidentu republiky disponujícímu právem suspenzivního veta. V případě zamítnutí zákona prezidentem musí PS o vráceném zákoně znovu hlasovat a potvrdit jeho přijetí nadpoloviční většinou všech poslanců. Po připojení podpisu předsedy vlády už nově přijatému zákonu nestojí nic v cestě a může být publikován ve Sbírce zákonů.⁷¹

⁶⁹ Tamtéž, s. 273

⁷⁰ WINTR, Jan. (2015). *Principy českého ústavního práva*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 83

⁷¹ GERLOCH, Aleš, HŘEBEJK, Jiří, ZOUBEK Vladimír. (2013). *Ústavní systém České republiky*. 5. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 165

Zdroj: psp.cz

2.3. Novelizace jednacího řádu Poslanecké sněmovny v roce 2014

Jednací řád PS je často kritizován za svou nepřehlednost a jistou vágnost, díky které se ho poslanci mnohdy snaží ohýbat a vykládat si jeho obsah po svém. Zejména z těchto důvodů proběhla od roku 1995, ve kterém byl přijat vůbec první jednací řád PS, celá řada novelizací zákona o jednacím řádu PS. Dodnes ale není jeho znění takové, aby dokázalo zajistit bezchybný průběh práce poslanců. Téměř v každém volebním období se část poslanců snaží stávající jednací řád novelizovat a přinést do něj větší zřetelnost, koncepčnost a vnitřní provázanost přinášející co největší transparentnost legislativního procesu. Při posledním pokusu o zlepšení stavu věci bylo primárním cílem poslaneckého návrhu na změnu zákona o jednacím řádu PS zbavit se tzv. přílepků, což jsou pozměňovací návrhy věcně nesouvisející s projednávaným návrhem.⁷² Poslanci často bez větší pozornosti ostatních poslanců připojí k návrhům své dodatky, jež s původním návrhem nemají téměř nic společného. Vznikají tedy

⁷²Sněmovní tisk 26/0, č. 1/4, novela o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. (2014). VII. volební období Poslanecké sněmovny. *psp.cz* (online). Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=26&CT1=0> (cit. 2. 5. 2017)

situace, ve kterých poslanci hlasují pro návrh, o jehož detailech mají pramálo informací. Návrh zákona předložený v listopadu roku 2013 skupinou poslanců vedenou Věrou Jourovou se chtěl vedle přílepků vypořádat také s velmi krátkou minimální lhůtou mezi druhým a třetím čtením vedoucí k vytváření nepřehledných zákonů.⁷³ Zmíněný návrh počítal s prodloužením lhůty na 14 dnů, přičemž zkrátit by ji bylo možné pouze o jeden týden.⁷⁴ Dalším bodem návrhu bylo umožnit veřejnosti vyvodit politickou odpovědnost vůči konkrétním poslancům využívajícím zcela anonymně práva na předkládání pozměňovacích návrhů, které jsou mnohdy zbytečné a zdržují legislativní proces. Dosavadní stav totiž umožňoval tajné hlasování ve výborech, takže odpovědnost za pozměňovací návrhy měl výbor jako celek. Změnou legislativy, díky níž zápisy z jednání a hlasování ve výborech budou přístupné veřejnosti, stejně jako je tomu u schůzí PS, mají dopomoci k větší transparentnosti ve výborech, a tedy omezení lobbingu na jejich půdě.⁷⁵

K navrhované novele bylo připojeno 5 pozměňovacích návrhů, avšak největší vlnu diskuzí vyvolal ten od poslanců Jermanové, Fichtnera, Komárka a Sedláčka. Jejich pozměňovací návrh měl za cíl omezit obstrukční jednání v PS, a tím tedy zjednodušit a zefektivnit jednotlivá projednávání zákonů. V první části návrhu zmínění poslanci usilovali o to, aby poslanci hlásící se do rozpravy mohli takto učinit pouze písemně, nikoliv také zdvižením ruky. Zde lze jasně vidět úmysl zkrátit celý proces přijímání zákonů, při kterém často probíhají bouřlivé, ale zejména zbytečně dlouhé diskuze, často zcela odbíhající od původního tématu. Dalším cílem pozměňovacího návrhu bylo upravit řečnickou dobu poslanců, a to maximálně na deset minut. Tato restrikce se neměla vztahovat na poslance, jenž má za úkol vyjádřit stanovisko celého poslaneckého klubu. Návrh počítal s tím, že by PS stále měla právo se v některých případech usnést na prodloužení řečnické doby, a to zejména u materiálně složitých návrzích. Posledním předmětem tohoto pozměňovacího návrhu byl počet možných vystoupení řečníka k téže věci. Každý poslanec měl mít dle návrhu možnost vyjádřit se ke konkrétnímu tématu maximálně dvakrát, pakliže se PS bez rozpravy neusnese na jiném počtu vystoupení jednotlivých poslanců. Tak jako u předchozích bodů tohoto pozměňovacího návrhu je primárním cílem zefektivnit a zpřehlednit jednotlivá jednání pléna

⁷³BOUDA, Petr, FADRŇÝ, Martin. (2013). Dopis vládě k novele jednacího řádu PSP ČR. *rekonstrukcestatu.cz* (online), 11. 6. 2013. Dostupné z: <http://www.rekonstrukcestatu.cz/publikace/dopis-clenum-vlady-legislativni-proces.pdf> (cit. 2. 5. 2017)

⁷⁴Sněmovní tisk 26/0, č. 1/4, novela o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. (2014). VII. volební období Poslanecké sněmovny. *psp.cz* (online). Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=26&CT1=0> (cit. 2. 5. 2017)

⁷⁵Zákony bez přílepků – změna jednacího řádu Sněmovny. *rekonstrukcestatu.cz* (online). Dostupné z: http://www.rekonstrukcestatu.cz/publikace/fs_faq_legproces.pdf (cit. 2. 5. 2017)

PS, tak aby se poslanci soustředili jenom a pouze na projednávané materiály a zbytečně nevybočovali od jasně vymezených témat. Výše zmínění poslanci ve svém návrhu odmítají, že by se navrženými změnami měla změnit demokratická práva jednotlivých poslanců omezující například svobodu parlamentní diskuze. Tato tvrzení vyvracejí argumentem, že časový prostor pro diskuzi je stejný jak pro poslance vládních stran, tak pro zástupce stran opozičních.⁷⁶

Zmíněný pozměňovací návrh se v PS setkal s obrovskou nevolí většiny parlamentních stran, s výjimkou poslanců hnutí ANO, od něhož ostatně návrh přišel. Navrhovatelka a největší obhájkyně pozměňovacího návrhu to okomentovala slovy: „*Mým záměrem není upírat demokratická práva komukoliv. Dvakrát deset minut je docela dlouhá doba, po kterou se lze vyjádřit, a poslanci se mohou předem připravit na to, jak ji využijí. My tento návrh rozhodně nebudeme stahovat, byť tušíme, že neprojde. Je to ale věc, o níž je nutné diskutovat, a návrh diskuzi k tomuto tématu otvírá.*“⁷⁷ Zcela odmítavý postoj k tomuto pozměňovacímu návrhu zastal poslanec za ČSSD a předseda Sněmovny Jan Hamáček: „*Parlament je od slova 'mluvit'. Prostě Parlament není správní nebo dozorcí rada akciové společnosti ani její představenstvo. Navíc se obávám, že by to mohlo mít vliv i na účast poslanců na jednání. Poslanci by měli mít právo vystoupit a nebýt tu jen jako stafáž.*“⁷⁸ Z těchto slov je patrné, že předseda PS naráží na slova předsedy hnutí ANO Andreje Babiše, který se o PS často vyjadřuje jako o „žvanírně“. Zajímavým faktem je, že k tomuto pozměňovacímu návrhu měla odmítavé stanovisko celá ČSSD, jakožto vládní strana. Stejného názoru byla také KDU-ČSL, druhý koaliční partner hnutí ANO, jejíž postoj předseda poslaneckého klubu Jiří Zimola popsal následovně: „*K řečnické době dlouhodobě říkám: demokracie je diskuze, a to bychom měli ctít. Odhadnout předem, kolik času který návrh bude potřebovat na projednání nebo stanovit nějaký paušální prostor, považuji za nesmysl.*“⁷⁹ Není jistě překvapením, že opoziční strany tento návrh také odmítly, což je patrné například ze slov poslance Marka Bendy z ODS. „*Vládní koalice, především ústy místopředsedkyně sněmovny Jermanové stále*

⁷⁶Sněmovní tisk 26/7, č. 1/2, pozměňovací a jiné návrhy k tisku 26/0. (2014). VII. volební období Poslanecké sněmovny. *psp.cz* (online). Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=26&ct1=7> (cit. 2. 5. 2017)

⁷⁷VÁLKOVÁ, Hana. (2014). Poslanci nechtějí omezení řečnění v rozpravě, které prosazuje ANO. *Idnes.cz* (online), 18. 9. 2014. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/jermanova-jednani-snemovna-rozprava-recneni-f3r-domaci.aspx?c=A140918_145102_domaci_hv (cit. 6. 3. 2017)

⁷⁸NĚMEC, Jan. (2014). Hamáček: Omezit řeč poslance je nešťastné, nejsme firma. *Aktualne.cz* (online), 2. 3. 2014. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/hamacek-omezit-rec-poslance-je-nestastne-nejsme-firma/r~27631c18a24111e39c2e002590604f2e/?redirected=1488876638> (cit. 6. 3. 2017)

⁷⁹Hamáček nepodpoří návrh ANO na omezení debat ve Sněmovně. (2016). *Denik.cz* (online), 24. 7. 2016. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/hamacek-nepodpori-navrh-ano-na-omezeni-debat-ve-snemovne-20160724.html (cit. 7. 3. 2017)

navrhuje nějaké pokusy o omezení rozpravy. Sněmovna nebude žádným automatem na schvalování vládních návrhů. Není to firma, která maká, ale její název je odvozen od latinského *parlamentare*, čili rozprávět. Odmítáme přistoupit na jakékoli jiné omezení, na čemž je shoda veškeré opozice,⁸⁰ uvedl. Ve stejném duchu se vyjádřil také další opoziční poslanec Martin Plíšek z TOP 09: „Rozhodně nepodpoříme jakékoliv zkrácení doby pro vystupování poslanců. Toto omezení vnímáme jako potlačení práv zejména opozice.“⁸¹ Tento pozměňovací návrh tedy rozvířil bouřlivou diskuzi, ve které jak koaliční, tak opoziční poslanci vyjádřili v podstatně většině k tomuto návrhu odmítavý postoj. Jak můžeme vidět v prohlášeních vybraných poslanců, tak nejčastějším argumentem proti tomuto návrhu je zachování demokratických práv poslanců. Negativní stanoviska můžeme vidět také u vládních stran, jež dozajista kalkulovaly s možnou budoucí situací, v níž by se ocitly v opozici a ztratily by důležité nástroje k omezování koaličních stran. Stranám tedy nikdo nemůže upřít jejich snahu o zachování demokratických nástrojů v PS, na druhou stranu by ale veřejnost uvítala zkvalitnění a zefektivnění práce PS.

Je třeba říci, že ani navrhované a doposud nepřijaté změny by zřejmě nevedly ke zlepšení stávající situace. Kdyby jednací řád umožňoval u valné většiny návrhů vystoupit poslancům maximálně dvakrát k téže věci a doba řečnění by byla omezena na deset minut, tak by sice došlo k částečnému vyřešení problému se zdoluhavým řečněním, nicméně nesmíme zapomenout na to, že tato restrikce by se netýkala předsedů poslaneckých klubů nebo poslance vyjadřujícího stanovisko klubu. I nadále by tedy bylo možné blokovat jednání PS, jelikož tyto posty jsou většinou obsazeny velmi schopnými řečníky, kteří jsou schopní mluvit několik desítek minut. S kvalitně propracovanou strategií střídání poslanců u řečnického pultíku lze zdržovat jednání PS i v případě omezení času a počtu vystoupení, což ostatně bude ověřeno v následující kapitole této práce. Ani další část návrhu umožňující přihlášení se do rozpravy pouze písemně, nikoliv také zdvižením ruky, by dle mého názoru nepomohla urychlit jednání PS, jelikož neustálým předkládáním písemných přihlášek by docházelo k většímu vytížení předsedajícího PS, což by mělo za následek celkové zdržení jednotlivých schůzí. Překážkou ke všem v minulosti navrženým změnám je ale již několikrát zmíněná nevole většiny politických elit, jež si je dobře vědoma výhod současného stavu, a tak

⁸⁰ŠRÁMEK, Dušan. (2014). Marek Benda: Poslanci konečně budou vědět, o čem hlasují. *Ceskajustice.cz* (online), 17. 9. 2014. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2014/09/marek-benda-poslanci-konecne-budou-vedet-o-cem-hlasuji/> (cit. 6. 3. 2017)

⁸¹VÁLKOVÁ, Hana. (2014). Poslanci nechťjí omezení řečnění v rozpravě, které prosazuje ANO. *Idnes.cz* (online), 18. 9. 2014. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/jermanova-jednani-snemovna-rozprava-recneni-f3r-domaci.aspx?c=A140918_145102_domaci_hv (cit. 6. 3. 2017)

s největší pravděpodobností nelze v budoucích letech očekávat žádné výraznější změny, které by razantněji zamezily obstrukčnímu jednání.

3. Obstrukční jednání v Poslanecké sněmovně ČR

3.1. Obstrukční jednání ve volebním období 2006-2010

Ve sněmovních volbách v roce 2006 se s největším počtem hlasů umístila na prvním místě ODS, čímž na pozici nejsilnější strany v PS nahradila ČSSD. Tyto volby přinesly do českého politického systému dosud nevídanou situaci, jelikož oba bloky usilující o sestavení vlády disponovaly stovkou poslaneckých mandátů, a tak se nově zvolená PS dostala do patové situace. Jeden blok byl tvořen ODS, KDU-ČSL a SZ, na straně druhé stály ČSSD a KSČM, a jakékoliv další koaliční kombinace nebyly možné či dle hlavních aktérů této situace nepřijatelné. Předseda ODS Mirek Topolánek se tak na podzim roku 2006 rozhodl sestavit menšinovou vládu ODS doplněnou o 6 nestraníků, která ale v následném hlasování o důvěře nezískala potřebný počet hlasů. Po mnoha přetěžkých jednáních se Mirkovi Topolánkovi nakonec podařilo dohodnout s KDU-ČSL a SZ na koaliční smlouvě a sestavit tzv. druhou Topolánkovu vládu, jež v panující patové situaci získala důvěru PS zásluhou poslanců zvolených za ČSSD. Miloš Melčák a Michal Pohanka projevíli zájem tolerovat vznik této vlády a při hlasování o důvěře odešli ze sálu. Za toto chování byli oba poslanci vyloučení ze strany a dále pokračovali jako nezařazení.⁸² Tato koalice ale nestihla své volební období dokončit, jelikož 24. března 2009 ji byla vyslovena nedůvěra, a tak musela o necelé dva měsíce později předat žezlo úřednické vládě Jana Fischera. Mezi hlavní příčiny pádu vlády patřila zejména její velká nestabilita založená na podpoře přeběhlíků, ale také skandály Jiřího Čunka a Vlastimila Tlustého nebo zavedení poplatků ve zdravotnictví.⁸³

Obstrukce proti změně poměru sil ve výborech

Pravděpodobně nejrozsáhlejší obstrukce tohoto volebního období započaly ráno 11. června 2008. Problematickou částí 32. schůze PS byla snaha koalice projednat rozšíření sněmovních výborů. Cílem tohoto bodu jednání bylo navýšit počet členů parlamentních výborů ze sudých čísel na liché. Doposud počty členů ve výborech de facto kopírovaly

⁸²CHARVÁT, Jakub. (2013). *Politika volebních reforem v ČR po roce 1989*. Praha: Grada, 232 s. 143-144

⁸³PERKNEROVÁ, Kateřina. (2009). Koaliční vláda padla kvůli aférám, krizi a radaru. *denik.cz* (online), 25. 3. 2009. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/vlada-pad-neduvera-afery-krize-radar20090325.html(cit. 2. 5. 2017)

výsledky voleb a pravice i levice disponovaly shodně stovkou mandátů. Vládní strany však argumentovaly aktuálním nepoměrem (107:97) způsobeným přeběhlíky Melčákem, Pohankou a Snítílm, kterému by se měly přizpůsobit také počty poslanců z koaličních stran ve výborech.⁸⁴

Vše začalo již na samém počátku jednání této schůze, kdy se přihlásil o slovo David Rath z ČSSD s návrhem o zařazení nového bodu na jednání, který měl být zároveň také prvním pevně zařazeným bodem. V tomto bodu se Rath dožadoval vysvětlení ministra zdravotnictví Tomáše Julínka (ODS) o personálních změnách na postu ředitele Masarykova onkologického ústavu v Brně. Koaličním poslancům bylo ihned jasné, že primárním cílem Ratha není zjistit Julínkův pohled na věc, ale záměrně oddálit projednávání předem schválených bodů. To se ostatně okamžitě projevilo na atmosféře v PS, protože někteří poslanci na chování Ratha reagovali hlasitou nelibostí. Apatie vůči jeho návrhu ze strany koaličních stran byla okamžitě vyjádřena předsedou poslaneckého klubu ODS Petrem Tluchořem, jenž jménem celé koalice v souladu s jednacím řádem vznesl veto proti tomuto návrhu. Tluchoř zároveň navrhl zařadit jako první bod programu bod 108, což byl návrh na změnu usnesení PS číslo 14 z 15. srpna 2006 týkající se stanovení počtu členů výborů. Po opakovaném hlasování byl tento návrh schválen tou nejtěsnější většinou a Tluchoř dostal prostor uvést svůj návrh. Ihned po Tluchořovi se přihlásil o slovo předseda poslaneckého klubu ČSSD Michal Hašek a požádal o hodinovou přestávku, která byla dle jeho slov reakcí na projednávaný návrh. Na žádost ČSSD byla přestávka posléze ještě o hodinu prodloužena a poslanci se do svých lavic vrátili až v 11:30. V tomto směru se ale nejednalo o první a zároveň poslední přestávku poslaneckého klubu v tento den, jelikož okamžitě po znovuzahájení jednání se o slovo přihlásil předseda poslaneckého klubu KSČM a stejně jako Hašek požádal o přestávku, tentokrát v délce 90 minut. Nutnost této přestávky zdůvodnil existencí nových informací týkajících se tohoto dle jeho slov kontroverzního bodu. Místopředseda PS Jan Kasal (KDU-ČSL) se sice okamžitě na poslance obrátil se slovy, že si je vědom absence možnosti využití přestávky v jednacím řádu, ale zdůraznil také existenci zvyklostí, které dle jeho názoru nebyly doposud nějak extrémně nadužívány. S vědomím, že se jedná o blokování jednání PS, ale tuto přestávku samozřejmě povoluje.⁸⁵

⁸⁴ BARTOŠ, Adam. (2008). Je to jako za Sládka, stěžovali si poslanci na obstrukce levice. *idnes.cz* (online), 11. 6. 2008. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/je-to-jako-za-sladka-stezovali-si-poslanci-na-obstrukce-levice-pux/domaci.aspx?c=A080611_124228_domaci_adb (cit. 2. 5. 2017)

⁸⁵ Stenoprotokol 32. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 11. 6. 2008. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/032schuz/32-6.html> (cit. 2. 5. 2017)

Ještě před vyhlášením přestávky se o slovo opět přihlásil Petr Tluchoř, který na jednu stranu respektoval právo komunistů na přestávku, ale na stranu druhou tento postup označuje za nejbrutálnější obstrukci od dob Sládkovců. Jeho slova ale nebyla přijata ze strany opozičních poslanců Lubomíra Zaorálka (ČSSD) a Vojtěcha Filipa (KSČM), protože oba jednání svých stran zdůvodňují nedžentlmenským chováním koalice, jež se ani neobtěžovala zdůvodnit chystanou změnu. Začala tak 168 minut dlouhá pauza způsobená vedle přestávky KSČM následným jednáním organizačního výboru. Po uplynutí přestávky se začalo hlasovat o procedurálním návrhu Pavla Severy (KDU-ČSL) usilujícím o prodloužení jednání a hlasování PS i po 21. hodině. O tomto návrhu se hlasovalo celkem šestkrát, jelikož bylo pětkrát zpochybněno a při posledním pokusu byl návrh zamítnut. PS se nakonec k projednávání bodu 108 dostala po téměř čtyřech hodinách a v samém úvodu se poslanec Rath snažil opakovaně o vyřazení bodu z jednání PS, což se ale nesetkalo s úspěchem. K návrhu se v samém úvodu rozpravy měl vyjádřit jeho zpravodaj Petr Tluchoř, avšak před jeho vystoupením se ke slovu dostal předseda poslaneckého klubu ČSSD Hašek, jenž ve svém zhruba čtvrt hodinovém přednesu v podstatě zopakoval to, co již vyřkl při dopolední rozpravě. V tomto projevu kritizoval koalici za nerespektování voleb, nedemokratické chování nebo zdlouhavě vyprávěl o historii poměrů ve výborech PS. V projevech pokračovali také další sociálnědemokratičtí poslanci a ten vůbec nejdelší předvedl Zdeněk Škromach hovořící téměř půl hodiny. I přes námitky některých koaličních poslanců mohl jeho projev pokračovat, jelikož i přes viditelnou snahu zbytečně prodlužovat svůj přednes se jeho slova stále týkala povolebního uspořádání v PS a změn ve výborech, a tak nebylo možné mu odebrat slovo. V samém závěru své řeči vznesl procedurální návrh o přerušení projednávaného bodu 108 a jeho následné odročení do doby, než budou předloženy písemné doklady o účasti poslanců na zasedání výborů, komisí a dalších orgánů PS všem poslancům. Po zamítnutí jeho návrhu se opakoval zaběhlý scénář a následovaly zdlouhavé projevy opozičních poslanců, kteří se zhruba 45 minut v kuse střídali u řečnického stolečku a mluvili de facto stále o tom samém, což okolo páté hodiny odpolední vyvrcholilo opětovným procedurálním návrhem Davida Ratha na přerušení a odročení bodu 108 o 10 dní. Stejně jako všechny předchozí návrhy byl na několikátý pokus zamítnut a mohla tedy opět pokračovat všeobecná rozprava. Totožný proces se opakoval zhruba o 25 minut později, kdy Rath vznesl procedurální návrh, tentokrát s požadavkem odložit projednávání bodu 108 o 25 dní, což bylo opět zamítnuto. I následně Rathovo řečnění pokračovalo, avšak z důvodu odbíhání od tématu byl během svého téměř půl hodinu trvajícím projevu předsedajícím několikrát přerušen a po neuposlechnutí mu nakonec bylo odebráno slovo s tím, že otázky nesouvisející s probíraným tématem vůči Topolánkovi a

jeho kolegům z vlády mohou být vyřčeny v časech interpelací. Zdlouhavé nic neřešící monology opozičních poslanců byly sporadicky přerušovány faktickými poznámkami koalice nebo zpestřeny výkřiky poslanců, kteří reagovali na vstřelený gól právě hrajících českých fotbalových reprezentantů proti Portugalsku na evropském šampionátu. Úsměvná byla také poznámka Kateřiny Jacques (SZ) a Petra Nečase (ODS), jež v reakci na Rathova slova vyčítající Topolánkovi vztah s místopředsedkyní PS Lucií Talmanovou (ODS) jej dvakrát nazvali dobyt看em. V tomto duchu probíhalo jednání PS až do půl deváté, kdy si ODS slovy svého předsedy Tluchoře vzala čtvrt hodinovou přestávku na jednání klubu. Po znovuzahájení jednání PS přišel s požadavkem na přestávku komunistický předseda Pavel Kováčik, čímž fakticky ukončil jednání PS v tomto dni, jelikož ta bez dodatečného hlasování není po 21 hodině usnášeníschopná.⁸⁶

I přes neúprosnou snahu opozice obstruovat návrh vlády, byl bod číslo 108 o dva dny později přijat. Předsedové obou opozičních poslaneckých klubů ve svých krátkých projevech pouze znovu upozornili, že jejich strany jednoznačně tento návrh nepodporují, ale nemají již další zájem na tom, aby se jednání PS zbytečně prodlužovala, protože dle jejich slov měla předvěřejší obstrukce díky mediálnímu ohlasu pozitivní ohlas u veřejnosti.⁸⁷ Opozici se sice podařilo na téměř celý den ochromit jednání PS, ale z důvodu pozdějšího přijetí bodu 108 je tato obstrukce považována za neúspěšnou. Určitě nelze zpochybňovat legitimnost chování opozice, ale například občasně Rathovo odbíhání od tématu se dá považovat za vědomé porušování jednacího řádu. Přestože se jednalo o společnou obstrukci ČSSD a KSČM, tak jasným lídrem blokování jednání byli sociálnědemokratičtí poslanci v čele s Davidem Rathem. ČSSD měla ke zdržování připraven celý arzenál obstrukčních nástrojů, mezi něž se řadí dlouhá řečnění, řečnění poslanců s přednostním právem, zpochybňování hlasování nebo podávání nesmyslných procedurálních návrhů. Naopak komunisté se omezili pouze na strategické využívání přestávek, čímž samozřejmě pomohli ke zdržení projednávání problematického bodu, ale vzhledem k jejich velmi kritickým mediálním postojům by jejich opoziční kolegové dozajista očekávali větší pomoc proti prosazování vládních zájmů. I na straně koalice byl jasně vidět lídr tohoto souboje, a to v podobě nejsilnější ODS, jelikož její sněmovní předseda Tluchoř se proti chování opozice vyjadřoval nejčastěji a vedle toho podnikal všechny možné kroky k tomu, aby obstrukce proběhly v co nejmenší míře. Další koaliční strany byly občanským demokratům slabými partnery a dalo by se říci, že všechnu

⁸⁶Stenoprotokol 32. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 11. 6. 2008. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/032schuz/32-6.html> (cit. 2. 5. 2017)

⁸⁷ Stenoprotokol 32. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 13. 6. 2008. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/032schuz/32-8.html> (cit. 2. 5. 2017)

strategii nechaly pouze na nich. Zde je otázkou, zda toto chování KDU-ČSL a SZ bylo způsobeno tím, že zde existovala nějaká dohoda ponechávající veškerou proti obstrukční strategii na ODS nebo si poslanci těchto stran jednoduše na tento souboj nevěřili. Opodstatněním jejich zdrženlivosti ale může být také to, že poslanci nechtěli svými výstupy ještě více prodlužovat jednání PS. Na závěr můžeme konstatovat, že z pohledu diváka byla tato obstrukce převážně střetem mezi ODS a ČSSD.

Přerušeni interpelací z důvodu nemožnosti PS usnášet se

Pokud tomu dle výjimečně schválených návrhů není jinak, tak dle jednacího řádu probíhají na čtvrtěčních jednáních PS ústní interpelace na členy vlády a nejinak tomu bylo i ve čtvrtek 30. dubna 2009 při 56. schůzi PS. Tento den bylo odevzdáno 10 odpovědí na vznesené interpelace, se kterými ale mezi poslanci nepanovala spokojenost, a tak byly zařazeny na pořad schůze. První projednávaná písemná interpelace byla směřována ministru financí Miroslavu Kalouskovi (KDU-ČSL) od sociálnědemokratického poslance Lubomíra Zaorálka, který se dožadoval zodpovědět otázky ohledně plnění závazků stanovených kupujícímu v roce 2004 v rámci privatizace majetkové účasti státu v OKD. V té době totiž stát vedle prodeje uhelných dolů zprivatizoval také cca 45 tisíc bytových jednotek na Ostravsku, jež se dostaly do rukou společnosti RPG vlastněné Zdenkem Bakalou. Zaorálek se dožadoval odpovědi na to, proč soukromá společnost nezačala prodávat byty svým nájemníkům za podmínek, které byly mezi státem a RPG při privatizaci stanoveny. V této zhruba hodinové interpelaci, jež byla probírána také při dvou předchozích interpelacích, si kromě ojedinělého případu, když se do diskuze zapojil poslanec Krupka (ODS), vyměňovali názory pouze Zaorálek s Kalouskem. Po celou dobu se dokola dohadovali, jestli za nynější situaci může levicová vláda, jež byla u moci v době privatizace, nebo ta současná pravicová, neschopná řešit aktuální problém.⁸⁸

Po hodinové přestávce a vyčerpání tématu se Zaorálek obrátil na předsedajícího PS Miloslava Vlčka (ČSSD) s žádostí o hlasování týkajícího se jeho nesouhlasu se stanoviskem ministra financí Kalouska. Tak jako při většině jiných hlasování předsedající požádal všechny přítomné poslance o to, aby se přihlásili svými identifikačními kartami a hlasovali o tom, co před okamžikem Zaorálek navrhl. Při přihlašování poslanců předsedající Vlček zjistil jeden

⁸⁸ Stenoprotokol 56. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 30. 4. 2009. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/056schuz/56-3.html> (cit. 2. 5. 2017)

podstatný fakt, kterým byl nedostatečný počet přítomných členů PS. Dle jednacího řádu je PS usnášeníschopná při počtu 67 poslanců, takže při prvním pokusu, kdy jich bylo v sále přítomno 63 nebylo hlasování možné. To se nezměnilo ani o malý okamžik později, kdy bylo přihlášeno 66 lidí, a tedy o jednoho méně, než bylo potřeba. Přestože předsedající PS požádal předsedy poslaneckých klubů, aby se jejich kolegové dostavili, tak nikdo další již nedorazil a PS nebyla schopná se usnášet. Vlček ihned vyhlásil hodinovou pauzu a schůzi přerušil.⁸⁹ Dle jeho slov se jednalo o obstrukční jednání koaličních poslanců, jelikož ještě předtím, než vyhlásil hodinovou pauzu, byl šéfy koaličních poslaneckých klubů ujištěn, že na další část schůze PS již bude přítomen dostatečný počet poslanců. Do médií později také prohlásil: „Jednou se mi objevilo 63 přihlášených, podruhé 65, a pak dokonce i na chvíli 67 přihlášených poslanců, takhle si se mnou pohrávali. Nechtěli, aby se pokračovalo v interpelaci, a byla využita jakási obstrukce. Proto jsem schůzi přerušil.“⁹⁰ Na projednávání ostatních bodů schůze poslanci posléze opravdu dorazili a PS tak byla opět schopná se usnášet.⁹¹

Přestože žádný z koaličních poslanců později neprohlásil, že se jednalo o obstrukční jednání, při pohledu na žalostnou účast poslanců vládních stran při této interpelaci jde pozorovat zcela jasný úmysl. Toto obstrukční jednání je považováno za úspěšné, jelikož PS nemohla hlasovat a probíraná problematika byla zametena pod kobereček. Chování vládních poslanců není v tomto případě lehce vysvětlitelné, protože i kdyby bylo Zaorálkovo zamítavé stanovisko přijato, tak by se pro koalici nejednalo o nějak závažný problém, který by ji mohl bránit v prosazování její politiky. Jak již bylo uvedeno, tak viník nastalé situace byl nejasný, jelikož privatizace bytů OKD proběhla několik let předtím, a to ještě za vlády ČSSD, takže jedním z možných vysvětlení nepřítomnosti koaličních poslanců při hlasování může být snaha protestovat proti chování ČSSD, jež má na uskutečněném obchodu s Bakalou nemalý podíl.

ODS zabraňuje hlasování o vyšší mateřské a nemocenské dovolené

Vzhledem k vyslovení nedůvěry vládě Mirka Topolánka byl v květnu 2009 jmenován prezidentem Klausem úřednický kabinet Jana Fischera. Tímto aktem se samozřejmě změnil

⁸⁹ Stenoprotokol 56. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 30. 4. 2009. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/056schuz/56-3.html> (cit. 2. 5. 2017)

⁹⁰ Poslanci nechtěli hlasovat, Vlček musel přerušit schůzi. (2009). *idnes.cz* (online), 30. 4. 2009. Dostupné z: [http://zpravy.idnes.cz/poslanci-nechteli-hlasovat-vlcek-musel-prerusit-schuzi-p2m-/domaci.aspx?c=A090430_125155_domaci_pje\(cit.2.5.2017\)](http://zpravy.idnes.cz/poslanci-nechteli-hlasovat-vlcek-musel-prerusit-schuzi-p2m-/domaci.aspx?c=A090430_125155_domaci_pje(cit.2.5.2017))

⁹¹ Stenoprotokol 56. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 30. 4. 2009. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/056schuz/56-3.html> (cit. 2. 5. 2017)

poměry v PS, protože do té doby opoziční ČSSD a KSČM získaly na svou stranu některé rebelující koaliční poslance a převážily pomyslnou miskou vah lehce na levou stranu. Levicové subjekty tak začaly prosazovat do schůzí PS stále více svých témat, což se ostatně projevilo hned při prvním jednání PS v roce 2010. Tomuto faktu se od prvopočátku snažila bránit pravice v čele s ODS, která nově nastolené pořádky nesla nelibě. 67. schůze PS byla zahájena 26. ledna a už od samého prvopočátku bylo jasné, že její průběh nebude snadný, jelikož se poslanci z důvodů velkého množství změn nemohli dohodnout na pořadu jejího programu. Z tohoto důvodu bylo jednání přerušeno na druhý den, ve kterém již měli na stole písemnou podobu všech navržených změn v pořadu schůze. Vše bylo připraveno ke schválení programu PS, ale mezi plánovanými body k projednání se nacházela pro pravicové strany kontroverzní část týkající se vyšší nemocenské a mateřské dovolené. Již v tento den se projevíly náznaky k tomu, jak by se poslanci bývalé koalice mohli k tomuto návrhu stavět, a to například půl hodiny trvajícím projevem Petra Nečase, v němž vyjmenoval všechny výtky týkající se této novely.⁹² V pátek 29. ledna byl zahájen čtvrtý jednací den 67. schůze PS, jehož součástí bylo projednávání kontroverzního sněmovního tisku číslo 788 týkajícího se novely zákoníku práce. Po zahájení a představení pevně zařazených bodů předsedkyní PS Lucií Talmanovou přišel čas na předkládání návrhů na změny schváleného pořadu. Této možnosti využilo mnoho poslanců, kteří v převážné většině přednesli stručně svůj požadavek a přenechali místo u řečnického pultíku dalšímu v pořadí. To se ale netýkalo projevu Petra Nečase, jenž při svém půlhodinovém řečnění navrhl vyřadit 31 bodů této schůze. Své počínání vysvětlil úmyslem racionalizovat předposlední schůzi PS, která by se dle jeho slov neměla zabývat poslaneckými návrhy, jejichž kvalita se s blížícími volbami rapidně snižuje. Při následném schvalování navrhovaných změn schváleného pořadu sice nebyl přijat ani jeden z jeho návrhů, nicméně jeho snaha o pozdržení schvalování levicových zákonů se podařila, protože akt schvalování je možný pouze do druhé hodiny odpolední.⁹³

Příběh oddalování přijetí sněmovního tisku 788 pokračoval dopoledne 3. února, jelikož právě v tento den bylo předmětem prvního bodu jednání třetí čtení návrhu. V době, kdy dal předsedající PS možnost vznést požadavky na změny v pořadu schůze se o slovo přihlásil také poslanec Nečas, jenž navrhl zařadit nový bod pojmenovaný jako Zpráva ministra vnitra a policejního prezidenta a ministryně spravedlnosti a nejvyšší státní

⁹² Stenoprotokol 67. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 27. 1. 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/067schuz/67-2.html> (cit. 2. 5. 2017)

⁹³ Stenoprotokol 67. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 29. 1. 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/067schuz/67-4.html> (cit. 2. 5. 2017)

zástupkyně o vyšetřování korupce v kauze Gripen s odůvodněním, že britský protikorupční úřad má důkazy o korupčním jednání v souvislosti s prodejem letounů Gripen a jejich pronájmu ČR. Tento bod chtěl zařadit přednostně jako první bod jednání tohoto dne, čímž by v případě úspěšného hlasování opět oddálil projednávání návrhu o novele zákoníku práce. Vzhledem k aktuálně panujícím poměrům v PS bylo dopředu jasné, že tento návrh nebude schválen a všem zúčastněným bylo jasné také to, že Nečas se opět snaží svým projevem a návrhem nahnat čas, který by oddálil projednávání zákoníku práce, protože tak jak již bylo řečeno výše, PS nesměla schvalovat zákony po druhé hodině odpolední. Na projednávání tohoto bodu schůze došlo zhruba v 11:30, kdy se po uvedení návrhu předsedajícím ujal slova poslanec ČSSD Bohuslav Sobotka a navrhnul, aby byla lhůta pro vystoupení v rozpravě omezena na deset minut a aby poslanci mohli ke stejnému tématu vystoupit maximálně dvakrát. Sobotka zcela jistě očekával obstrukční jednání ze strany Nečase, jemuž chtěl zamezit. Tento úmysl se přes přijetí jeho návrhu nezdařil, jelikož ihned potom předseda poslaneckého klubu ODS Tluchoř v souladu s jednacím řádem PS umožnil sdělit stanovisko poslaneckého klubu Nečasovi, čímž omezení rozpravy obešel, protože tato restrikce se vyjádření vůle klubu netýká a její projevení není časově omezeno. Nečas se opět postavil k řečnickému pultíku, kde vedl svůj monolog týkající se nemocenské dovolené trvající téměř 40 minut a mluvil by zřejmě ještě mnohem déle, kdyby ho předsedající PS Kasal (KDU-ČSL) nepřerušil. Ten svůj požadavek na ukončení rozpravy zdůvodnil předem schváleným programem, který měl nyní na pořadu projednávání bloku voleb. Nečas proti tomuto postupu nic nenamítal, protože už dávno věděl, že se mu podařilo přerušit projednávání tohoto bodu do chvíle, než bude opět zařazen do programu jednání PS a rozhodnutí Kasala pouze glosoval slovy: „Vzhledem k tomu, že jsem zhruba ve čtvrtině, možná pětině svého vystoupení, tak to vidím jako schůdnou a logickou cestu. Takže ji plně akceptuji.“⁹⁴ Toto chování pravicových poslanců nemělo být do budoucna ojedinělé, což ostatně o něco později potvrdil poslanec Jan Bürgermeister z ODS svými slovy: „Čím tato Sněmovna dostane do voleb méně prostoru k aktivnímu přijetí jakéhokoliv nového zákona načteného z dílny sjednocené levice, bude této zemi líp. My toto opravdu bereme vážně a je zcela legitimní, že pečlivě diskutujeme nad všemi vašimi návrhy tak, abychom tomu rozhodujícímu třetímu hlasování zákonů, které škodí této zemi a slouží jenom předvolebnímu úsilí, a to je legitimní, co možná zabránili.“⁹⁵ Novela zákoníku práce byla znovu projednávána 26. února, kdy Nečas překonal všechny své

⁹⁴ Stenoprotokol 67. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 3. 2. 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/067schuz/67-6.html> (cit. 2. 5. 2017)

⁹⁵ Tamtéž

dosavadní rekordy a dokázal řečnit téměř 140 minut. Svou řeč přerušil pouze jednou, když avizoval předsedajícímu PS, že v sále není přítomen předseda ani místopředseda vlády, což znemožňuje další pokračování rozpravy. Po návratu místopředsedy vlády Martina Bartáka (nestraníka za ODS) z toalety se opět pustil do svého nekonečného vyprávění o nemocenském pojištění. Po ukončení jeho projevu se o slovo přihlásil předseda poslaneckého klubu SZ Přemysl Rabas, který místopředsedkyni PS Talmanovou poprosil o hodinovou přestávku, ve které si údajně chtěl sumarizovat informace právě získané od Nečase. S totožným požadavkem se na Talmanovou obrátil také Tluchoř z ODS, jenž požádal o spojení přestávek v jeden blok do 14 hodin. Těmito kroky se jim podařilo ukončit tento jednací den, jelikož pořadem 74. schůze měla být pouze třetí čtení.⁹⁶

Obstrukční jednání ODS se v tomto případě dá považovat za zdařilé, jelikož poslanci nakonec ani nedostali možnost o tomto bodu hlasovat. Vedle obstrukcí ze strany ODS v podobě zdlouhavého řečnění a využívání přestávek na jednání poslaneckého klubu se objevila i obstrukce ze strany ČSSD, a tedy navrhovatele této novely, jež se snažila o omezení lhůty pro vystoupení v rozpravě na deset minut a umožnění vystoupit maximálně dvakrát k téže věci. Touhu sociální demokracie zamezit zdlouhavým projevům Petra Nečase se podařilo předsedovi poslaneckého klubu ODS obejít možností předat právo na sdělení stanoviska klubu jinému poslanci, v tomto případě samozřejmě Nečasovi. V souvislosti s tímto obstrukčním jednáním je nezbytné zmínit, že i v dalších dnech se ODS dařilo blokovat jednání PS zdlouhavými projevy jejich poslanců, což později předseda ODS Topolánek označil za užitečné, protože dle jeho slov musela strana všemi zákonnými možnostmi zamezit přijetí některých návrhů ČSSD, KSČM a KDU-ČSL, které by v budoucnu mohly ještě více zatížit rozpočet ČR.⁹⁷ Při tomto obstrukčním jednání si na sebe veškerou zodpovědnost vzala ODS, jež sice měla podporu SZ, avšak její podpora byla postavena pouze na využití přestávek na jednání klubu. Malou aktivitu SZ si lze jednoduše vysvětlit malým počtem poslanců zvolených za tento klub do PS, ale je důležité vzít v potaz také to, že se tato strana dostala do PS poprvé v historii a v jejich řadách působili převážně poslanci s minimem politických zkušeností, pro něž bylo například téměř nemožné pronášet řeč v téže délce, v jaké se to povedlo Nečasovi. Také již zmíněná velikost tohoto klubu hraje zásadní roli, jelikož ve vztahu s ODS je zcela jasné, kdo v tomto spojení zaujmul dominantní roli a mohl si tak

⁹⁶ Stenoprotokol 74. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 26. 2. 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/074schuz/74-1.html> (cit. 2. 5. 2017)

⁹⁷ KOPECKÝ, Josef. (2010). ODS zablokovala návrhy levice diskuzí o korupci. Jste sládkovci, spílala ČSSD. *idnes.cz* (online), 9. 2. 2010. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/ods-zablokovala-navrhy-levice-diskusi-o-korupci-jste-sladkovci-spilala-cssd-1vz-/domaci.aspx?c=A100209_093801_domaci_klu (cit. 2. 5. 2017)

diktovat, jak obstrukce budou probíhat. Z mého pohledu mohl v případě SZ hrát velkou roli také strach, aby se její přílišná angažovanost při obstrukcích nepromítla do volebního zisku této strany v blížících se volbách. I v táboře soupeře bylo zcela zřetelně vidět, kdo je vůdcem, jelikož hlavním iniciátorem omezování obstrukčního jednání ze strany ODS byla ČSSD. Zatímco KSČM a nově také KDU-ČSL se nějak speciálně proti blokování jednání PS neangažovaly, tak ze strany sociálních demokratů bylo jasně vidět, že ODS nehodlají darovat ani kousíček prostoru navíc, a to například pomoci omezení počtu vystoupení a doby jejich trvání. I když se tento záměr omezit zdlouhavé projevy občanských demokratů nakonec nepodařil, tak můžeme konstatovat, že celý průběh této obstrukce byl zejména bojem mezi ODS a ČSSD.

Shrnutí

Přestože se v tomto volebním období neobjevily obstrukce, které by byly svým rozměrem opravdu rozsáhlé a zároveň měly fatální důsledky na práci PS, tak dozajista způsobily velké vrásky na čele nejen poslancům, ale také například novinářům, akademikům nebo občanům ČR. Obstrukce sice bylo možné sledovat i v předcházejících volebních obdobích, avšak s jejich strategickým a rozsáhlejším využitím jsme se mohli setkat až nyní. Je samozřejmě velmi obtížné říci, co za tím stojí, ale jedním z možných vysvětlení může být složitá politická situace, ze které vzešla vláda postavená na přeběhlících. Také v minulosti nebylo sestavování vlád jednoduché a každý si jistě pamatuje například obtížné období opoziční smlouvy, nicméně až v roce 2006 se dle mého úhlu pohledu naplno projevila obrovská rivalita mezi ODS a ČSSD, k jejíž zvětšení napomohly výsledky voleb a následná složitá vyjednávání o sestavení vlády. Po sestavení vlády se o narušování křehké stability koalice pokoušely obě opoziční strany, ovšem jasný prim v tomto směru hrála ČSSD, jež poukazovala na roli přeběhlíků při sestavování kabinetu, ale také na sílu svého „opozičního mandátu“ získaného ve volbách, jelikož jak již bylo v úvodu řečeno, tak vláda vznikla na základě velmi těsné většiny. Dle mého názoru za nárůstem vlivu obstrukcí v tomto období stojí výše zmíněná složitá a často nepřehledná politická situace, k jejíž zhoršení samozřejmě přispěl také následný rozpad koalice. V nastalé situaci, v níž zemi vládl úřednický kabinet a vzhledem k okolnostem, když mnoho poslanců přebíhalo z jedné strany politického spektra na druhou si naopak ODS omlouvala své obstrukční chování tím, že v době „bezvládí“ a chaosu musí zabránit přijetí jakéhokoliv zákona ze strany ČSSD, KSČM a do jisté míry také KDU-ČSL. I když se po celou dobu trvání tohoto volebního období v obstrukcích angažovaly

všechny kluby, tak ve všech situacích byly jasnými vůdčími elementy ODS a ČSSD, jež se do této pozice dostaly jednak tím, že se jednalo o dvě nejsilnější strany v PS, a tak si své chování obhajovaly legitimitou získanou od voličů, ale zejména faktem, že jejich obstrukční strategie byla nejpropracovanější a v podstatě ani nedávala prostor vyniknout svým partnerům.

3.2. Obstrukční jednání ve volebním období 2010-2013

Vítězem sněmovních voleb v roce 2010 se sice stala ČSSD, ta ale již od prvopočátku nedisponovala potřebným počtem mandátů k sestavení vlády, jelikož tuto většinu ovládal blok vedený Petrem Nečasem z ODS a jeho budoucími koaličními partnery z TOP 09 a Věcí veřejných (VV). Prezident Klaus proto pověřil předsedu ODS Nečase sestavením vlády, která v srpnu roku 2010 získala důvěru PS podporou 118 poslanců.⁹⁸ Tento kabinet se po celou dobu svého působení musel vypořádávat s celou řadou problémů, mezi nimiž vynikalo množství koaličních sporů a afér, ale také skutečnost, že vládl v době celosvětové ekonomické krize, což s sebou přineslo celou řadu nezbytných a nepopulárních úsporných opatření. Dalším závažným problémem této koalice byl odchod části poslanců z VV v dubnu 2012, kteří nesouhlasili s tím, kam tento poslanecký klub dále směřuje a založili novou stranu LIDEM. Ta v koalici nahradila VV, jež přešly do opozice. Ani tento kabinet ale nedokončil své volební období, za což paradoxně nemohlo několik marných pokusů opozice o vyslovení nedůvěry nebo eskalující hádky mezi vládními stranami, ale kauza Nagyová, v níž bylo několik lidí v čele s premiérem Nečasem obviněno z korupce a zneužití pravomoci úřední osoby. Tato aféra vedla 17. června 2013 k rezignaci předsedy vlády a pádu jeho kabinetu. Prezident Zeman následně jmenoval úřednický kabinet Jiřího Rusnoka, jemuž se nepodařilo získat důvěru PS, čímž bylo v podstatě rozhodnuto o jejím rozpuštění a vyhlášení předčasných voleb.⁹⁹

⁹⁸ Vláda Petra Nečase. (2012). *aktualne.cz* (online), 12. 1. 2012. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/politika/vlada/r~i:wiki:703/> (cit. 2. 5. 2017)

⁹⁹ Vzpomínáte? Před pěti lety nastoupila Nečasova vláda. (2015). *parlamentnilisty.cz* (online), 12. 7. 2015. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Vzpominate-Pred-peti-lety-nastoupila-Necasova-vlada-383665>(cit. 2. 5. 2017)

ČSSD se snaží blokovat přijetí zákonů ve vládou vyhlášeném stavu legislativní nouze

První zásadnější spory mezi vládní koalicí a opozicí se začaly projevoval v rámci 7. schůze PS dne 26. října 2010, na které se projednával sněmovní tisk 120, což byl vládní návrh zákona měnící některé zákony v souvislosti s úspornými opatřeními v působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí. Přesněji řečeno se vláda dle slov tehdejšího ministra práce a sociálních věcí Jaromíra Drábka (TOP09) ve svém prohlášení zavázala sociálně citlivým způsobem zkrátit některé druhy sociálních dávek a přijmout úsporná opatření v oblasti zaměstnanosti snižující deficit státního rozpočtu. Ministr Drábek v souvislosti s projednáváním tohoto zákona předložil návrh na zkrácení lhůty pro projednání ve výborech na 15 dnů, proti čemuž předseda poslaneckého klubu ČSSD Bohuslav Sobotka ihned přednesl veto komunistů a sociálních demokratů na zkrácení lhůty pod 30 dnů. Tento jednacím den PS se tak omezil pouze na bouřlivou debatu mezi poslanci obou táborů a nejdelšími projevy se mohl pochlubit Bohuslav Sobotka. Ten poukazoval na neoprávněnost vyhlášení stavu legislativní nouze, protože země údajně není v žádném bezprostředním nebezpečí ohrožujícím přijetí úsporných zákonů v řádném legislativním procesu, načež pronesl, že tento sněmovní tisk a následná rozprava jsou velmi závažné a požádal o dvouhodinovou přestávku klubu ČSSD, čímž de facto ukončil jednání PS v tento den.¹⁰⁰

O týden později byly předsedkyni PS Miroslavě Němcové (ODS) doručeny dopisy od premiéra Nečase, prostřednictvím kterých dával na vědomí o schválení těchto zákonů:

- 1. vládní návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s úspornými opatřeními v působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí, sněmovní tisk 155;*
- 2. vládní návrh zákona, kterým se mění zákon 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 156;*
- 3. vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona České národní rady č. 35/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 157;*

¹⁰⁰ Stenoprotokol 7. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 26. 10. 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/007schuz/7-1.html> (cit. 2. 5. 2017)

4. vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, sněmovní tisk 158.¹⁰¹

Vedle doručení těchto návrhů zákonů vláda požádala předsedkyni PS o vyhlášení stavu legislativní nouze a aby výše uvedené návrhy zákonů byly projednány ve zkráceném jednání, tak jak to povoluje jednací řád. Němcová následně dle svých povinností zahájila rozpravu, jež by měla posoudit, zda stav legislativní nouze trvá či nikoliv. V této rozpravě se o slovo přihlásili předšedové poslaneckých klubů ČSSD a KSČM, kteří shodně zpochybňovali jak oprávněnost vyhlášení stavu legislativní nouze, tak zařazení výše uvedených bodů na program řádné schůze PS. Zatímco Sobotka s Filipem argumentovali jasným zněním jednacího řádu nepovolujícím včleňování nových bodů do programu řádné schůze v případě veta dvou poslaneckých klubů, tak Němcová zmiňovala případy z minulosti, kdy PS automaticky včleňovala tyto zákony do probíhající schůze. Při bouřlivé diskuzi se oba tábory vzájemně obviňovaly z ohýbání jednacího řádu a obstrukčního jednání. Předseda poslaneckého klubu ODS Tluchoř ve svém projevu uvedl, že si je jistý správným jednáním předsedkyně PS, která rozhodla v souladu s jednacím řádem, ale také se všemi nepsanými pravidly, avšak v reakci na obstrukční jednání komunistických a sociálnědemokratických poslanců předal Němcové dokument s podpisy koaličních poslanců žádajících svolání mimořádné schůze PS ještě v ten samý den.¹⁰² Této žádosti bylo vyhověno a po zhruba půl hodinové přestávce začala 8. schůze, považována za mimořádnou. Po zahájení se rozjela diskuze přerušena návrhem Bohuslava Sobotky na odročení této mimořádné schůze na následující ráno, což nebylo poslanci přijato. Poté se opět vystřídalo několik poslanců u řečnického pultíku, u čehož nechyběl ani Sobotka, jenž na závěr svého projevu v tomto bloku vznesl požadavek na vyhlášení dvouhodinové přestávky na poradu poslaneckého klubu. Záhy se stala v rámci PS výjimečná věc, když Tluchoř z ODS požádal o hlasování týkající se požadavku ČSSD na vyhlášení pauzy. Tento svůj krok argumentoval nechutí opozičních stran dodržovat zvyková práva existující vedle jednacího řádu. Vedle toho zdůraznil, že ve stavu legislativní nouze musí PS jednat po 19. i 21. hodině, aniž by o tom musela hlasovat. V následném hlasování byla požadovaná pauza na jednání ČSSD zamítnuta, a naopak návrh na to, aby PS jednala a hlasovala také po 19. hodině byl přijat. V reakci na tato hlasování opustili poslanci KSČM poslanecké lavice, což jejich předseda zdůvodnil porušením všech základních hodnot PS.

¹⁰¹ Stenoprotokol 8. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 2. 11. 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/008schuz/8-1.html> (cit. 2. 5. 2017)

¹⁰² Stenoprotokol 7. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 2. 11. 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/007schuz/7-4.html> (cit. 2. 5. 2017)

Zajímavostí této nezvyklé situace také je, že v době, kdy měl jednání PS řídit Lubomír Zaorálek, se této funkce ujala předsedkyně PS Němcová obhajující své chování neadekvátním postupem Zaorálka, jenž údajně nebyl v určenou dobu na svém místě.¹⁰³

Po krátké polemice, zda tento krok byl oprávněný či nikoliv byla ukončena obecná rozprava a hlasováním bylo potvrzeno trvání stavu legislativní nouze k projednání výše uvedených zákonů. PS tak mohla přejít k projednávání jednotlivých sněmovních tisků a prvním v pořadí byl bod s číslem 155. Předsedkyně PS chtěla v samém úvodu zahájit rozpravu zabývající se tím, zda jsou splněny podmínky pro projednání tohoto zákona ve zkráceném jednání, avšak o slovo se přihlásil Bohuslav Sobotka s žádostí na hodinovou přestávku pro ČSSD, které bylo tentokrát bez jakýchkoliv pochybností vyhověno. Po uplynutí pauzy bylo na řadě hlasování o návrhu, jestli povede PS k tomuto zákonu obecnou rozpravu či nikoliv. Poslanci zaujali zamítavé stanovisko, čímž se počet možných přednášejících značně omezil. V podrobné rozpravě a ani u následného třetího čtení už se žádné náznaky obstrukčního jednání neobjevily, a tak PS problematický sněmovní tisk 155 ve zrychleném jednání schválila.¹⁰⁴ U zbylých vládních návrhů schválení proběhlo relativně hladce bez sebemenších obstrukcí ze strany opozice.

Je důležité zmínit, že schválení sněmovního tisku 155 mělo posléze dohru u Ústavního soudu, ke kterému zaslala stížnost skupina 45 poslanců sociální demokracie v čele s Bohuslavem Sobotkou. Ti si stěžovali na chybné využití institutu legislativní nouze, při němž nebyl dodržen časový rámec pro svolání mimořádné schůze a také na neopodstatněné vypuštění obecné rozpravy k návrhu zákona. Ústavní soud svým nálezem Pl. ÚS 55/10 ze dne 1. března 2011 návrhu skupiny poslanců ČSSD vyhověl a ke 31. prosinci 2011 daný zákon zrušil.¹⁰⁵ Při obstrukčním jednání v souvislosti s projednáváním sněmovního tisku 120, později předloženého jako číslo 155, se vedle tradičních mechanismů, mezi které patří dlouhé řečnění a vyhlášení přestávek na porady poslaneckých klubů objevily i ne tak často využívané prvky. Tím prvním je využití veta dvou poslaneckých klubů, jež bylo využito ČSSD a KSČM a bylo tak znemožněno projednat sněmovní tisk 120 ve zkrácené lhůtě. Při projednávání tohoto problematického bodu bylo k vidění také obstrukční jednání vládní koalice, které se proti všem parlamentním zvyklostem podařilo hlasováním zamítnout požadavek na přestávku pro poslanecký klub ČSSD. Za netypický se dá považovat také postup předsedající PS

¹⁰³ Stenoprotokol 8. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 2. 11. 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/008schuz/8-1.html> (cit. 2. 5. 2017)

¹⁰⁴ Tamtéž

¹⁰⁵ Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 55/10, č. 80/2011 Sb. *pravnickeforum.cz* (online). Dostupné z: http://www.pravnickeforum.cz/archiv/dokument/doc-d33793v43247-prijimani-zakonu-ve-stavu-legislativni-nouze/?search_query (cit. 2. 5. 2017)

Němcové z ODS, jež se při nedochvilnosti místo předsedajícího Zaorálka z ČSSD okamžitě ujala řízení jednání PS v době, kdy přicházelo na řadu klíčové hlasování. Nestandardním postupem je také zamítnutí obecné rozpravy při druhém čtení návrhu zákona. Obstrukční jednání opozičních poslanců sice nezabránilo přijetí sněmovního tisku 155, avšak díky následnému nálezu Ústavního soudu se jej podařilo zrušit, a tak se dá jistě konstatovat, že ČSSD spolu s KSČM byly v konečném důsledku spokojené, protože jejich chování bylo díky tomuto rozhodnutí alespoň částečně ospravedlněno. Co se týče obstrukcí ze strany vládní koalice, tak ty se sice dají považovat za úspěšné, ale jejich prosazení nebylo nijak obtížné, jelikož tehdejší spolupráce ODS, TOP 09 a VV disponovala bezpečnou většinou v PS. Využití některých obstrukcí bylo navíc později, tak jak již bylo zmíněno, zpochybněno Ústavním soudem. Přestože se tentokrát komunisté zapojili do obstrukčního jednání o něco více, než tomu bylo v již zmíněných případech, tak opět bylo ze stenoprotokolů zřejmé, že dominantním hráčem byla ČSSD, jejíž rétorika a snaha zpomalit jednání PS byla mnohem ostřejší. Nesmíme zapomenout na dosti vzácný projev nesouhlasu s chováním vládní většiny ze strany KSČM, jež v jeden okamžik v reakci na zamítnutí přestávky na jednání klubu opustila poslanecké lavice. V tuto chvíli se sice nejednalo o obstrukci, ale už tak dosti odmítavý postoj vůči průběhu této schůze byl tímto krokem ještě více zesílen. Na druhé straně barikády se jelo v zajetých kolejích a hlavním „obranářem“ vládního návrhu byla ODS, která sice měla oproti minulému volebnímu období nové partnery, ale ti se chovali zhruba stejně jako ti předchozí a s občasným malým přispěním přihlíželi činům nejsilnější vládní strany.

ČSSD blokuje přijetí zdravotní reformy

Dalším vládním návrhem zákona, s jehož přijetím měla opozice velké problémy, byla novela zákona o veřejném zdravotním pojištění přinášející například zvýšení poplatků v nemocnicích, připlácení za nadstandardní péči nebo milionovou pokutu pro doktory, kteří pacientovi nevysvětlí, za jakou péči a materiál si musí připlatit ze své peněženky.¹⁰⁶ Tato novela se dostala na program PS jako sněmovní tisk 325 a její první projednání proběhlo 27. dubna 2011, avšak z důvodu nedostatečného časového prostoru bylo první čtení tohoto návrhu přesunuto na 3. května.¹⁰⁷ Již předem bylo poslanci ČSSD avizováno, že budou chtít

¹⁰⁶ KOPECKÝ, Josef. (2011). Do sněmovny se vrátily obstrukce. Kvůli poplatkům v nemocnici. *idnes.cz* (online), 3. 5. 2011. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/socialni-demokrate-se-chystaji-na-obstrukce-ve-snemovne-kvuli-zdravotni-reforme-g1f-/domaci.aspx?c=A110503_132726_domaci_kop (cit. 2. 5. 2017)

¹⁰⁷ Stenoprotokol 16. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 27. 4. 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/016schuz/16-2.html> (cit. 2. 5. 2017)

projednávání návrhu blokovat a jsou ochotni diskutovat klidně až do půlnoci, na což šéf poslaneckého klubu ODS reagoval slovy: „*Nezpochybňujeme právo opozice na obstrukci, ale jsme připraveni jednat až do pozdních večerních či brzkých ranních hodin.*“¹⁰⁸ Ochota vládní koalice jednat o návrhu až do pozdních večerních hodin byla vyjádřena procedurálním návrhem Petra Gazdíka (TOP 09), jenž usiloval o to, aby se jednalo a hlasovalo po 19., po 21. hodině, ale také po půlnoci. Tento návrh byl přijat, a tak bylo vše připraveno pro obsáhlou a ostrou diskuzi mezi oběma tábory.¹⁰⁹

Projednávání zdravotní reformy začalo o páté hodině odpolední a hned po půl hodině přišel návrh Bohuslava Sobotky toužícím po přerušení schůze PS na 14 dní, což ale bylo v následném hlasování zamítnuto. Po zhruba dvouhodinové nic neřešící diskuzi přišel poslanec Vladimír Koníček (KSČM) se zjištěním, že Gazdík svůj požadavek na prodloužení jednání PS vznesl jako poslanec, nikoliv na návrh jedné pětiny všech poslanců nebo dvou poslaneckých klubů, tak jak to vyžaduje jednací řád. Mezi spleť různých názorů na tento již schválený návrh se náhle objevil požadavek předsedy poslaneckého klubu KSČM na půlhodinovou přestávku nezbytnou ke zjištění, zda byl Gazdíkův požadavek oprávněný či nikoliv. Ještě před vyhlášením pauzy se ale Sobotka opětovně neúspěšně pokusil odročit jednání PS, tentokrát do 9. hodiny následujícího dne. Po přestávce sice ještě malou chvíli probíhala bezpředmětná diskuze o schváleném Gazdíkovi návrhu, jenž ale nakonec nebyl PS zpochybněn. Po zhruba hodinových projevech opozičních poslanců se svým již třetím procedurálním návrhem na odročení jednání PS přišel Bohuslav Sobotka, avšak stejně jako u předchozích pokusů nebyl úspěšný. Řečnický pultík byl nadále v nepřetržité permanenci a po několika faktických poznámkách a projevech byla po téměř pěti hodinách ukončena obecná rozprava. Na řadu přišlo hlasování, v němž byl znovu zpochybněn Gazdíkův návrh jednat a hlasovat i v pozdních večerních hodinách a navrhuto bylo i úplné zamítnutí předloženého návrhu, což se ale neseťkalo s vlídným postojem PS, jež oba návrhy zamítla. Naopak při hlasování o návrhu organizačního výboru posunout novelu zákona k projednání do zdravotnického výboru vyslovila PS kladné stanovisko a posunula návrh dál.¹¹⁰

Při druhém a třetím čtení se sice obecné rozpravy protáhly na dobu, která není za normálních okolností zcela standartní, nicméně ze strany opozičních poslanců šlo již pouze o

¹⁰⁸ KOPECKÝ, Josef. (2011). Do sněmovny se vrátily obstrukce. Kvůli poplatkům v nemocnici. *idnes.cz* (online), 3. 5. 2011. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/socialni-demokrate-se-chystaji-na-obstrukce-ve-snemovne-kvuli-zdravotni-reforme-g1f-/domaci.aspx?c=A110503_132726_domaci_kop(cit. 2. 5. 2017)

¹⁰⁹ Stenoprotokol 16. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 3. 5. 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/016schuz/16-5.html> (cit. 2. 5. 2017)

¹¹⁰ Stenoprotokol 16. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 3. 5. 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/016schuz/16-5.html> (cit. 2. 5. 2017)

krátká konstatování jejich negativních stanovisek k tomuto sněmovnímu tisku, jež se nedá považovat na obstrukční chování. Po problematičtém prvním čtení vyznačujícím se zdlouhavými projevy sociálnědemokratických a komunistických poslanců a nespočtem procedurálních návrhů požadujících například odročení jednání PS byla zdravotní reforma nakonec přijata. Přestože Senát návrh posléze vetoval, tak PS jeho rozhodnutí přehlasovala a schválila novelu zákona v původním znění. Obstrukční jednání bylo po zdlouhavém prvním čtení a také po senátním vrácení zákona do PS do jisté míry účinné, jelikož přijetí zákona bylo o pár dní posunuto. V konečném důsledku dosáhla vládní koalice svého a zákon byl přijat. I v tomto případě byla hlavním iniciátorem obstrukcí ČSSD, které tentokrát úspěšně sekundovala KSČM. Ta se stejně jako sociální demokraté snažila jednání zdržovat nespočtem faktických poznámek, dlouhými projevy a strategickými požadavky na jednání svého klubu. V tomto opozičním spojení se tedy komunisté poprvé ukázali jako rovnocenný partner a na celkovém zdržení projednávání tohoto zákona se přičinili stejným dílem. Na straně koalice se začala do jisté míry projevat určitá údernost TOP09, která vedle síly v osobách Karla Schwarzenberga a Miroslava Kalouska disponovala také poslancem Petrem Gazdíkem, který v případě těchto obstrukcí několikrát prokázal dobrou znalost jednacího řádu PS a svými argumenty šel tvrdě proti opozičním poslancům. U této obstrukce se tedy vedle ODS postavila do role aktivního obránce také TOP09 a prokázala svou sílu a odhodlání v boji proti blokování projednávání vládních návrhů zákonů.

ČSSD blokuje vládní návrh na snížení příspěvku ke stavebnímu spoření

Jedno z nejsložitějších jednání PS v historii začalo na 25. schůzi dne 1. listopadu 2011. V tento den byly na pořadu schůze zákony vrácené Senátem, mezi kterými se nacházel pro opozici problematický zákon o stavebním spoření, jenž snižoval státní příspěvek z 15 na 10 procent naspořené částky za rok a maximálně na 2 tisíce korun ročně, pakliže občan na svůj spořicí účet vloží ročně 20 tisíc korun. Podle této novely navíc měly být zdaněny úroky z klientových vkladů, ale také ze státní podpory. Opoziční ČSSD již před začátkem této schůze PS avizovala, že tato vládní opatření bude blokovat a nemá problém protáhnout jednání až do nočních hodin. Strany vládní koalice se na její obstrukční chování samozřejmě připravily, ale jistě nečekaly, že by se tato bitva mohla protáhnout až do brzkých ranních hodin.¹¹¹

¹¹¹ KOPECKÝ, Josef, JIŘIČKA, Jan. (2011). Nový rekord poslanců. ČSSD v noci blokovala osekání stavebního spoření. *idnes.cz* (online), 1. 11. 2011. Dostupné z: <http://ekonomika.idnes.cz/novy-rekord-poslancu-cssd-v-noci->

Okamžitě po zahájení schůze předsedkyní PS Němcovou se v 11 hodin ujal slova Jeroným Tejc a započal obstrukce ze strany ČSSD prostřednictvím návrhů na změnu pořadu schůze u jednotlivých bodů. Na tomto počínání by nebylo nic zvláštního, ovšem v případě Tejce se jednalo o 51 návrhů, jejichž přečtení mu zabralo 20 minut. Po tomto projevu se k řečnickému stolku postavil Petr Gazdík, který tak jak avizoval předem v médiích navrhnul jménem tří koaličních poslaneckých klubů, aby PS v tento den meritorně i procedurálně mohla hlasovat o všech návrzích po 19. a 21. hodině, a případně také po půlnoci, načež byl tento návrh okamžitě schválen. Dalším poslancem hlásícím se o slovo byl předseda poslaneckého klubu ODS Zbyněk Stanjura usilující o přijetí tří procedurálních návrhů. Tím prvním bylo omezení řečnické doby na 10 minut, čímž chtěl jednoznačně zamezit zdouhavým projevům opozice. Dalším návrhem bylo, aby se každý poslanec mohl ke stejnému tématu vyjádřit maximálně dvakrát a dále Stanjura PS navrhl, aby se usnesla, že jednání mohou probíhat také 5., 6., a 7. listopadu, a tedy v sobotu, neděli a pondělí. O těchto procedurálních návrzích dala Němcová okamžitě hlasovat bez rozpravy, přičemž všechny byly PS přijaty. Všechny pro koalici důležité náležitosti byly schváleny, avšak PS měla před sebou zhruba 90 minut dlouhé přednášení návrhů na změny pořadu schůze, jež předkládali v naprosté většině poslanci opozičních stran. Po tomto bloku samozřejmě muselo následovat dvouhodinové hlasování o těchto bodech a zcela očekávaně všechny návrhy na změny pořadu byly zamítnuty. Zajímavostí bylo navržení 14 opozičních návrhů na zařazení nových bodů, které byly do jednoho vetovány vládními stranami. Další bouřlivá diskuze začala, když se poslanci nemohli shodnout na tom, zda mohou či nemohou projednávat body vrácené Senátem na této schůzi a zda je či není možné proti tomuto postupu vznést veto, tak jak to provedlo 22 komunistických poslanců. Tato polemika byla ukončena slovy předsedkyně PS Němcové odkazující se na případy z předešlých let, kdy takto vrácené zákony nemohly být vetovány, protože zákon nařizuje předsedovi PS zařadit tento typ zákonů na nejbližší schůzi PS, aniž by poslanci mohli rozhodovat o tom, zda je zařadí na program. Po hodinové přestávce poslaneckého klubu ODS začalo v půl páté projednávání sporného zákona o stavebním spoření.¹¹²

Rozprava o tomto návrhu zákona se zapsala do dějin PS velkým písmem, jelikož trvala až do sedmé hodiny ranní. Při tomto čtrnáctihodinovém projednávání se u řečnického pultíku

blokovala-osekani-stavebniho-spozeni-1zw-/ekonomika.aspx?c=A111101_170829_ekonomika_kop (cit. 2. 5. 2017)

¹¹² Stenoprotokol 25. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 1. 11. 2011. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/025schuz/25-4.html> (cit. 2. 5. 2017)

střídali primárně poslanci ČSSD a KSČM, jež i přes schválený návrh na omezení řečnické doby a možnosti vystoupit v rozpravě maximálně dvakrát dokázali PS dokonale ochromit. Díky propracovanému střídání poslanců ČSSD rozdělených na tři skupiny vždy dvě z nich mohly odpočívat v ostatních prostorech PS a jedna diskutovala v sále. Vládní koalice musela být v neustálé pohotovosti, jelikož si musela hlídat, aby v sále zůstal dostatečný počet poslanců a PS byla stále schopná usnášet se. Každá z „útočných směr“ ČSSD, tak jak je pojmenoval David Rath, vedle neutichajících projevů protahovala jednání i faktickými poznámkami či návrhy na přerušení a odročení této schůze.¹¹³ Projevy v délce deseti minut byly prokládány monology řečníků s přednostním právem neomezenými na délce projevu ani počtem vystoupení. Projednávání bylo narušeno také tradičním obstrukčním mechanismem, kterým je požadavek na přestávku pro jednání poslaneckého klubu, čehož jako první využili komunisté o sedmé hodině večerní a jednání PS bylo přerušeno na 60 minut. Dalšími taktickými pauzami bylo jejich vyhlášení mezi 7. a 8. hodinou ranní pro KSČM a mezi 8. a 9. pro ČSSD, jež tímto uzavřely projednávání tohoto sněmovního tisku, protože na devět hodin byl pevně zařazeným bodem státní rozpočet.¹¹⁴

Projednávání vládního návrhu zákona o státním rozpočtu, které začalo tentýž den v 9 hodin ráno, se neslo v podstatě v podobném duchu s tím rozdílem, že poslanci nebyli omezeni časově ani počtem povolených vystoupení. Rozprava tedy trvala dlouhých 11 hodin s nakonec úspěšným koncem pro vládní koalici, jelikož tento návrh prošel problematickým prvním čtením. Po schválení následovalo o osmé hodině večerní opětovné projednávání sněmovního tisku 378, a tedy problematické novely o stavebním spoření.¹¹⁵ I v tomto bloku pokračovala smršť projevů sociálnědemokratických poslanců, jež pokračovala až do půl čtvrté ráno, kdy byla schůze na návrh Zbyňka Stanjury přerušena na šestou hodinu večerní téhož dne. V tento okamžik se konečně podařilo PS úspěšně přehlasovat senátní veto a mohla přistoupit k ostatním pevně zařazeným bodům. Vládní koalice s úmyslem předejít dalším zdlouhavým obstrukcím ze strany opozice navrhla prostřednictvím Zbyňka Stanjury sloučit rozpravu ke čtrnácti bodům původně odmítnutých Senátem. Návrh byl lehce přijat, což okamžitě napadla

¹¹³KOPECKÝ, Josef, JIŘIČKA, Jan. (2011). Nový rekord poslanců. ČSSD v noci blokovala osekání stavebního spoření. *idnes.cz* (online), 1. 11. 2011. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/novy-rekord-poslancu-cssd-v-noci-blokovala-osekani-stavebniho-sporeni-1zw-/ekonomika.aspx?c=A111101_170829_ekonomika_kop(cit. 2. 5. 2017)

¹¹⁴ Stenoprotokol 25. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 2. 11. 2011. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/025schuz/25-5.html> (cit. 2. 5. 2017)

¹¹⁵ Stenoprotokol 25. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 2. 11. 2011. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/025schuz/25-5.html> (cit. 2. 5. 2017)

opozice s argumenty, že koalice nejedná v souladu s jednacím řádem.¹¹⁶ Nic to ale nezměnilo na skutečnosti, že PS těchto čtrnáct bodů projednávala další tři dny v podobném stylu jako tomu bylo u sněmovního tisku 378.

Obstruování zákona o stavebním spoření ze strany ČSSD a KSČM se zapsalo do historie zejména díky nepřetržitému čtrnáctihodinovému jednání. Vzhledem k panujícím poměrům v PS, kde měla vláda bezpečnou většinu, bylo dopředu jasné, že se návrh podaří schválit. Opozice nehodlala koalici darovat nic zadarmo, a tak vedle zdlouhavých projevů, přestávek na jednání klubů a pokusů o odročení jednání zaujala především propracovaná strategie ČSSD, díky které se při diskuzním maratonu její poslanci střídali v sále tak, aby vždy jedna skupina blokovala svými projevy jednání PS a dvě zbylé skupiny mohly odpočívat v dalších prostorách PS. Také vládní koalice se pokusila vůči druhému táboru využít ojediněle využívaných obstrukčních mechanismů v podobě omezení řečnické doby, maximálního počtu vystoupení nebo možnosti jednat také po půlnoci. Novelu o stavebním spoření se stejně jako balíček čtrnácti zákonů vrácených Senátem podařilo schválit, a tak si koaliční partneři mohli alespoň trochu oddechnout. Klid ale trval jen do té doby, než Ústavní soud vyhověl stížnosti skupiny poslanců ČSSD, jež navrhovali zrušení zmíněných čtrnácti zákonů, protože dle názoru těchto poslanců došlo k jejich přijetí způsobem neslučitelným s některými ústavními principy vztahujícími se k zákonodárnému procesu. Ústavní stížnost považovala za největší problém, že po zamítnutí Senátem byly takto vrácené zákony projednány v PS ve sloučené rozpravě, v níž byli poslanci omezeni řečnickou dobou a počtem vystoupení.¹¹⁷ Ústavní soud stížnosti vyhověl a účinnost všech čtrnácti zákonů zrušil. Na obstrukční jednání ČSSD se tak dá podívat ze dvou úhlů. Tím prvním je, že vládní návrh zákona o stavebním spoření sice zrušen nebyl, ale postup k jeho přijetí byl posouzen jako neústavní, tudíž sociální demokraté zaznamenali v tomto směru alespoň malou útěchu. U druhého úhlu je potřeba zmínit, že balíček čtrnácti zákonů byl sice taktéž schválen, avšak díky obstrukčnímu jednání ČSSD ve spolupráci s KSČM byla vládní koalice vyprovokována k procedurám, které byly později posouzeny jako neústavní, čímž se dají opoziční obstrukce považovat za úspěšné.

U této obstrukce se i přes velkou aktivitu komunistických poslanců opět ukázala propracovaná strategie ČSSD, jež se i přes překážku ze strany koalice v podobě omezení řečnické doby a počtu vystoupení jednoho poslance nenechala vykoletit a díky precizně

¹¹⁶ Stenoprotokol 25. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 3. 11. 2011. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/025schuz/25-6.html> (cit. 2. 5. 2017)

¹¹⁷Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 1/12, č. 437/2012 Sb. *nalus.usoud.cz* (online). Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=pl-1-12_1 (cit. 2. 5. 2017)

vymyšlenému „trojsměnnému provozu“ dokázala PS zdržet na dlouhé hodiny. KSČM tak jako v předchozích případech pomáhala, seč jí síly stačily, ale opětovně se prokázalo, že její síla je v tomto směru mnohem menší než u sociálních demokratů. Tentokrát byla aktivita jejich poslanců mnohem znatelnější než v minulosti, ale vedle tradičních osobností Kováčíka a Filipa se nikdo další neukázal. Je tedy otázkou, zda je toto počínání způsobeno omezenými možnostmi komunistů nebo zda se jedná o promyšlenou taktiku a strana má zájem obstruovat, ale pouze v omezené míře tak, aby se svým chováním nějak neznechutila svým dosti konzervativním voličům. Na straně koalice se zavedené pořádky také nějak extrémně nezměnily, s tím rozdílem, že stále větší aktivitu projevovala TOP09, jejíž nejvýraznějšími osobnostmi při výstupech proti opozici byli Gazdík, Kalousek nebo Laudát. U VV lze konstatovat, že se pouze vezly ve vleku dvou silnějších partnerů bez jakékoliv výraznější aktivity proti opozičním stranám.

ČSSD a KSČM blokují přijetí církevních restitucí

Patrně jeden z nejkontroverznějších vládních návrhů od dob kuponové privatizace se dostal poslancům na stoly 3. února 2012 v rámci 33. schůze PS. Jednalo se o vládní návrh zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi, zkráceně známého jako církevní restituce. V rámci těchto restitucí měl být církvím navrácen zaprvé majetek v hodnotě 75 miliard korun a zadruhé finanční kompenzace ve výši 59 miliard, a to za majetek, jenž není možné vydat. K tomuto návrhu měla opozice obrovské výhrady, přičemž nejvíce upozorňovala na hrozbu, že církve budou požadovat mimo jiné také vydání majetku, který jim nikdy nepatřil či jim byl zabaven už před 25. únorem 1948. Předseda ČSSD Bohuslav Sobotka navíc vyjádřil obavu, že tento návrh může odstartovat nové restituční požadavky šlechty. Již před prvním čtením návrhu bylo téměř zcela jasno o úmyslu opozičních stran obstruovat jednání PS.¹¹⁸

První čtení tohoto návrhu začalo 3. února 2012 a pokračovalo o čtyři dny později. V rámci této fáze byla sice rozprava nadmíru dlouhá, jelikož trvala zhruba 7 hodin, avšak u řečnického pultíku neprobíhaly nepřiměřeně dlouhé projevy opozičních poslanců, ale poslanci se naopak v celkem rychlém sledu v řečnění střídali.¹¹⁹ U druhého čtení naplánovaného na 6.

¹¹⁸KOPECKÝ, Josef. (2012). V noční bitvě protlačila vláda církevní restituce, stát vydá 134 miliard. *idnes.cz* (online), 13. 7. 2012. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/cirkevni-restituce-ve-snemovne-d3r-domaci.aspx?c=A120713_065352_domaci_kop (cit. 2. 5. 2017)

¹¹⁹ Stenoprotokol 33. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 7. 2. 2012. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/033schuz/33-5.html> (cit. 2. 5. 2017)

června v rámci 40. schůze již byla diskuze o něco bouřlivější. V podstatě ihned po zahájení schůze a po schválení pořadu schůze požádal Jeroným Tejc o dvouhodinovou pauzu na jednání poslaneckého klubu ČSSD a přerušil jednání PS ještě předtím, než stačila předsedkyně PS Němcová zahájit druhé čtení. To začalo až o půl dvanácti odpoledne, když se po krátkém uvedení návrhu slova v rozpravě okamžitě ujali opoziční poslanci. Smršť projevů kritizující tento vládní návrh byla narušena procedurálním návrhem Zbyňka Stanjury, jenž jménem dvou poslaneckých klubů navrhl, aby PS mohla meritorně i procedurálně jednat o všech návrzích po 19., 21. a 24. hodině, přičemž tento návrh byl přijat až na třetí pokus, protože hlasování o návrhu bylo dvakrát úmyslně zpochybněno z důvodu nepřítomnosti velkého počtu poslanců v sále. Po úspěšném schválení tohoto návrhu jednání pokračovalo v totožném duchu jako předtím, s tím rozdílem, že padlo několik opozičních procedurálních návrhů na přerušování schůze. Kuriózní situace nastala, když Jeroným Tejc navrhl přerušit projednávání tohoto bodu do 11 hodin následujícího dne. V tento moment ale neměla koalice dostatečný počet poslanců v sále, aby mohla hlasování s jistotou zamítnout, a tak Stanjura v souladu s jednacím řádem přednesl pozměňovací návrh k návrhu Tejce na přerušování schůze na dvě minuty, což bylo schváleno. O malou chvíli předtím navíc předsedkyně PS Němcová tvrdila, že musí požádat o dvouminutovou přestávku z důvodu nefunkčnosti svolávacího gongu. Její úmysl pozdržet hlasování sice nelze zcela prokázat, ale odkázání se na nefunkčnost gongu znělo nadmíru podezřele. Po odmítnutí návrhu na přerušování schůze do následujícího dne už se do obecné rozpravy nikdo nepřihlásil a druhé čtení bylo vcelku překvapivě již o půl šesté večer ukončeno.¹²⁰

Projednávání církevních restitucí bylo v rámci třetího čtení několikrát přerušeno, a to ve dnech 15., 20. a 22. června a 11. a 13. července. U všech jednání se objevilo zcela jasné obstrukční jednání opozičních poslanců prostřednictvím delších projevů a takticky využívaných přestávek a projednávání bodu bylo ukončeno vždy z důvodu nutnosti přejít k dalším pevně zařazeným bodům. V tomto směru je dosti zajímavé, že se vládní koalice nesnažila změnit pořadí projednávaných bodů tak, aby mohlo být třetí čtení ukončeno již mnohem dříve a nedávala opozici najevo nelibost s jejím jednáním. Vše se změnilo až 13. července, kdy už od ranního zahájení schůze bylo zřejmé, že opozice bude znovu projednávání církevních restitucí blokovat. To se začalo projevoval už při projednávání bodů, které byly zařazeny ještě před sněmovním tiskem 580, a to prostřednictvím přestávek na

¹²⁰ Stenoprotokol 40. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 6. 6. 2012. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/040schuz/40-2.html> (cit. 2. 5. 2017)

jednání poslaneckých klubů. Tentokrát ale s tím rozdílem, že téměř dvouhodinové blokování jednání nezpůsobily jako už tradičně ČSSD nebo KSČM, ale VV, donedávna ještě koaliční strana prosazující tento návrh. Vládním stranám došla trpělivost, a tak byl Stanjurovými ústy, taktéž ještě před projednáváním restitucí, přednesen návrh dvou poslaneckých klubů, aby PS mohla jednat a hlasovat po 19., 21. a 24. hodině, což bylo následně přes logické výhrady opozice přijato. Vzápětí bylo schváleno omezení řečnické doby na 10 minut a současně také návrh umožnit vystoupení každému poslanci maximálně dvakrát. Dle Stanjurových slov se jednalo pouze o preventivní opatření bez ambice jednat až do sobotních ranních hodin. Následná rozprava tak vedle tradičních projevů, jež se sice týkaly tématu, ale v souvislosti s projednávanou novelou byly zcela nepodstatné, přinesla jeden obstrukční prvek, jehož využívání nebylo do té doby tak časté. Opoziční poslanci v pravidelných intervalech navrhovali odročovací návrhy, na což poslanci ODS a TOP 09 vždy odpověděli pozměňovacím návrhem na odročení a přerušeni schůze v délce několika minut. Úmyslem ČSSD, KSČM a VV bylo testovat pozornost koaličních poslanců, jež nebyli v průběhu opozičních projevů přítomní v sále, čímž riskovali přerušeni schůze. Jejich kolegové se pozměňovacím návrhem na odročení na několik minut pouze snažili nahnat čas, aby se ostatní stačili do sálu vrátit, jelikož hlasování o pozměňovacích návrzích reagujících na odročovací návrhy musí dle jednacího řádu proběhnout dříve. Tento proces se opakoval celkem dvanáctkrát a jednání PS zpomalilo nezanedbatelným způsobem. Přes opoziční obstrukce a téměř hodinové hlasování o všemožných pozměňovacích návrzích byla tato novela čtyři minuty po půlnoci schválena a poslána k projednání do Senátu.¹²¹

Již dopředu bylo jasné, že bude tento zákon vrácen do PS, a to z důvodu sociálnědemokratické převahy v Senátu. Zde byly církevní restituce zamítnuty v polovině srpna, a tak bylo na řadě jejich znovu projednání na půdě PS, které se konalo na začátku listopadu. Při tříhodinovém projednávání, jež začalo o deváté hodině večerní, se v podstatě opakovalo to, na co byla PS zvyklá z předešlých jednání a po několika projevech poslanců ČSSD, KSČM a VV vše směřovalo k hlasování o znovu přijetí tohoto návrhu.¹²² Okolo půlnoci přišla předsedkyně VV Kateřina Klasnová s požadavkem na dvouhodinovou pauzu na jednání jejího poslaneckého klubu, načež se k řečnickému pultíku postavil Stanjura s návrhem na zamítnutí jejího požadavku. Přestože svůj návrh označil za neobvyklý, tak na něm trval, a to i přesto, že by se mohlo jednat o precedent do budoucnosti. V tuto dobu již nebyli v sále

¹²¹ Stenoprotokol 41. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 13. 7. 2012. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/041schuz/41-3.html> (cit. 2. 5. 2017)

¹²² Stenoprotokol 47. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 7. 11. 2012. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/047schuz/47-7.html> (cit. 2. 5. 2017)

přítomni poslanci ČSSD a KSČM, kteří jej opustili na protest proti tomuto zákonu. Vláda tak v následném hlasování zamítla požadavek VV na přestávku a vzápětí přehlasovala senátní veto.¹²³

Církevní restituce měly dohru u Ústavního soudu, k němuž podala stížnost ČSSD. Ta požadovala zrušení celého zákona, což ale Ústavní soud zamítl a nic už tak nebránilo jeho vydání ve Sbírce zákonů.¹²⁴ Projednávání církevních restitucí tak pro opozici skončilo prohrou na plné čáře. Opoziční obstrukce určitě dosáhly částečného účelu, protože novela byla projednávána rekordně dlouhou dobu. Vedle tradičních obstrukčních mechanismů se tentokrát objevily také ty méně používané. V případě opozice nadměrný počet návrhů na odročení schůze a u vládních poslanců pozměňovací návrhy reagující na odročovací návrhy opozice a také hlasování o zamítnutí požadavku na přestávku poslaneckého klubu. Při této obstrukci bylo novinou, že se k ČSSD a KSČM připojily rovněž VV, které se ještě pár měsíců předtím, jakožto vládní strana, podílely na jednáních s církvemi. Jako již tradičně se největší snahou obstruovat vyznačovala ČSSD, jež sice byla opět dominantní, ovšem KSČM se nehodlala nechat zahanbit a tentokrát byla téměř rovnocenným partnerem. K vysvětlení jejího chování může sloužit dlouhodobě odmítavý postoj k jakýmkoliv restitucím, u něhož se komunisté mohou opřít o neochvějnou podporu svých voličů. Špičky strany u tohoto návrhu zákona mohly usoudit, že i přes dlouhodobé a do jisté míry zbytečné obstrukce neznechtí tímto svým chováním své voliče, jelikož jak již bylo řečeno, tak odmítnutí restitucí je jednou z hlavních priorit strany. U tohoto obstrukčního jednání se tandem ČSSD a KSČM mohl spolehnout i na malou podporu svého nového partnera v podobě VV, který ještě před malou chvílí stál na druhé straně barikády. Po bouřlivém rozchodu s částí svých poslanců se strana potřebovala pomstít svým bývalým partnerům a pokusit se potopit zákon, na jehož tvorbě se jen několik měsíců předtím podílela. Svým novým opozičním partnerům tedy vzhledem ke své malé velikosti zdatně sekundovala a měla nezanedbatelný podíl na blokování jednání PS. U obstrukce se projevila dokonalá spolupráce všech opozičních subjektů, a to i přesto, že VV byly v tomto souboji pouze malým hráčem. Na straně koalice se i přes menší otřes v podobě odchodu části poslanců VV do opozice a vzniku nové strany LIDEM nic nezměnilo, a tak opoziční obstrukce byly narušovány a omezovány ODS a TOP09, přičemž druhá jmenovaná strana stále zvětšovala svou aktivitu a byla občanským demokratům zcela

¹²³ Stenoprotokol 47. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 8. 11. 2012. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/047schuz/47-8.html> (cit. 2. 5. 2017)

¹²⁴ Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 10/13, č. 177/2013 Sb. *nalus.usoud.cz* (online). Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=pl-10-13_4 (cit. 2. 5. 2017)

rovnocenným partnerem. To se nedá říci o LIDEM, protože práce poslanců této strany nebyla při obstrukci nějak výrazná.

Shrnutí

Při pohledu na obstrukce v tomto volebním období je nasnadě říci, že se jejich využívání ze strany opozice posunulo opět o něco dále a schůze PS dostaly úplně jiný náboj. Z mého osobního pohledu se střet mezi ODS a ČSSD v tomto období ještě více přiosřil, což mnohdy vedlo k velmi nevybíravým soubojům. ČSSD spolu s KSČM ukázaly velké odhodlání, při kterém neváhaly prodlužovat jednání PS do pozdních nočních a brzkých ranních hodin, což se i přes legitimitu jejich chování samozřejmě nelíbilo vládním stranám. Zde ale ODS našla schopného partnera v podobě TOP09, jež se téměř rovnocenně podílela na všech možnostech k omezování opozičních obstrukcí. Síla tohoto nováčka v PS byla dána celkem slušným počtem poslanců zasedajících v lavicích, ale především skutečností, že v jejich řadách působili Miroslav Kalousek, Petr Gazdík a František Laudát, přičemž každý z nich prokázal při jednáních PS dobrou znalost jednacího řádu a odvahu jít do přímé konfrontace s politickými matadory levicové opozice. U poslanců VV bylo možné sledovat pouze sporadickou aktivitu, která byla dozajista daná velikostí tohoto poslaneckého klubu, ale v souvislosti s mou vlastní analýzou jsem toho názoru, že práci tohoto poslaneckého klubu místy přibrzdžoval velký amatérismus jeho poslanců, který byl dán téměř nulovými politickými zkušenostmi. Zatímco v počátcích volebního období byli poslanci VV celkem dosti aktivní, tak s tím, jak čas plynul se jejich aktivita zmenšovala, což mohlo být dáno také tím, že opoziční strany často ve svých projevech poukazovaly na nezkušenost a amatérismus jejich poslanců. Potom, co se VV po vnitřních sporech přesunuly do opozice, se sice snažily zabránit svým nedávným partnerům v přijetí církevních restitucí, ale je třeba poznamenat, že i bez jejich pomoci by ČSSD a KSČM dokázaly blokovat jednání PS v téměř totožném měřítku. Strana ztratila podporu velké části svých voličů a předvedla na půdě PS dosti neobvyklé a trapné scénky, díky nimž nebyla v tuto dobu mnohými poslanci z obou táborů brána zcela vážně. V podstatě to samé se dá říci o straně LIDEM, jež po svém vzniku v podstatě pokračovala ve šlépějích VV a zjednodušeně řečeno pouze přihlížela práci svých silnějších partnerů.

V tomto volebním období se objevil velmi specifický prvek koaličních obstrukcí, kterým bylo využívání role předsedkyně PS Miroslavy Němcové. Ta v některých klíčových momentech pomohla naklonit výklad jednacího řádu na stranu koalice a v jednom případě

v době nepřítomnosti velkého počtu koaličních poslanců v sále PS chytře pozdržela hlasování. Zajímavým momentem bylo, když v době malého zaváhání místo předsedajícího Zaorálka obsadila jeho místo, a to i přesto, že dle rozvrhu v tuto dobu neměla na místě pro předsedajícího co dělat. Své chování zdůvodnila laxností Zaorálka, jenž dle jejich slov nejevil zájem pokračovat v jednání PS. Na základě tohoto poznatku bych si tedy dovilil poznamenat, že vedle tradičních technických obstrukcí se v tomto volebním období objevily také ty divoké, a to právě ve chvílích, kdy koalice využívala pravomocí předsedkyně PS Němcové. Závěrem lze říci, že toto volební období bylo co do rozsahu a počtu využitých obstrukčních mechanismů mnohem bohatší než to předešlé. To mohlo být dáno již zmíněnou stupňující se rivalitou mezi ODS a ČSSD, ale také tím, že strany měly dostatek času zdokonalit své obstrukční strategie, což jsme mohli pozorovat například při „trojsemenném provozu“ sociálních demokratů, protože tato taktika musela být dozajista dlouho připravována. Jistý podíl na propracovanějších obstrukcích má i dokonalejší spolupráce jak mezi opozičními stranami, tak mezi těmi koaličními, které se snažily ČSSD, KSČM a později také VV omezovat v jejich obstrukčním jednání, jak jen to bylo možné.

3.3. Obstrukční jednání ve volebním období od roku 2013

Potom, co poslední dvě volební období sestavovala vládu ODS se na pomyslný trůn české politické scény vrátila ČSSD, která po vítězných volbách v listopadu 2013 sestavila o tři měsíce později vládu s hnutím ANO Andreje Babiše, proti kterému ve volební kampani tvrdě bojovala, a s KDU-ČSL, vracející se do PS po tříleté odmlce. Předsedou vlády se stal Bohuslav Sobotka, jehož v sedmnáctičlenném kabinetu doplnilo osm stranických kolegů, šest členů za hnutí ANO a tři lidovci. Nově sestavená vláda nahradila úřednický kabinet Jiřího Rusnoka jmenovaný v červenci 2013 prezidentem Zemanem, jenž bez důvěry PS vládl naší zemi téměř půl roku.¹²⁵ Přestože se této vládě od počátku příliš nevěřilo, a to například z důvodu slabé pozice Sobotky v ČSSD, problémy s lustračním ověřením pro Andreje Babiše nebo kvůli obrovské rivalitě mezi ČSSD a ANO, která v květnu 2017 vyústila ve vládní krizi, tak se jí podařilo prosadit mnoho revolučních a do jisté míry kontroverzních zákonů. To vše navzdory narůstajícím sporům uvnitř koalice, přičemž zejména střety mezi ČSSD a ANO mají narůstající tendenci a jsou silně medializovány. Po volbách se do PS dostali také ODS,

¹²⁵ KOPECKÝ, Josef, JIŘIČKA, Jan. (2014). Zeman jmenoval Sobotkovu vládu. Utahoval si z textu jeho návrhu. *idnes.cz* (online), 29. 1. 2014. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/jmenovani-koalicni-vlady-bohuslava-sobotky-fzd-/domaci.aspx?c=A140129_100909_domaci_kop (cit. 2. 5. 2017)

TOP 09 a Starostové (TOPSTAN), KSČM a Úsvit. V případě Úsvitu se v březnu 2015 konala podobná situace jako v případě VV v minulém volebním období, když jej po neshodách uvnitř hnutí opustilo několik poslanců a založili konkurenční hnutí Svoboda a přímá demokracie (SPD), jehož předsedou je Tomio Okamura.

Opozice blokuje projednávání novely služebního zákona s cílem dosáhnout svých pozměňovacích návrhů

Jedním z prioritních cílů nové vlády bylo přijetí zákona o státní službě, pro nějž se vžilo pojmenování služební zákon, pomáhající státní službu odpolitizovat a zajistit také její větší profesionalitu. Sobotkův kabinet byl od prvopočátku svého vládnutí jak pod tlakem prezidenta Zemana, jenž si jmenování nové vlády podmínil přijetím služebního zákona, tak pod tlakem z Evropské unie, která hrozila omezením dotací. Z opozičních stran se proti návrhu nejnegativněji stavěla ODS spolu s TOPSTAN považující za nejproblematictější část týkající se vzniku Generálního ředitelství státní služby, jež mělo pracovat v rámci Úřadu vlády a být politicky nezávislou centrálou státní správy. Obě strany ještě před projednáním návrhu prohlašovaly, že jsou ochotny po celé volební období využívat obstrukcí k zablokování služebního zákona, ale také dalších novel pro rok 2015, jež by měly státní kase přinést až 40 miliard korun.¹²⁶

To, že nebude projednávání této novely jednoduché se potvrdilo hned v úvodu při prvním čtení na konci ledna 2014, kdy víceméně konstruktivní diskuze mezi vládou a opozicí trvala necelých pět hodin.¹²⁷ Druhé čtení novely bylo na pořadu 16. července a stejně jako u čtení prvního se očekávala mohutná diskuze ze strany opozičních poslanců. Opozice s obstrukcemi začala jen půl hodiny po začátku projednávání bodu, protože Miroslav Kalousek (TOPSTAN) požádal o hodinovou přestávku na jednání klubu a tuto žádost dosti paradoxně omlouval slovy: „*Opravdu to není obstrukce, nutně to potřebujeme.*“¹²⁸ Po této přestávce nastala v časovém rozmezí 14:30 až 18:42 plejáda projevů opozičních poslanců a těmi nejaktivnějšími byli vedle zástupců ODS a TOPSTAN trochu překvapivě také poslanci Úsvitu. Krátce po půl sedmé večerní přišel další požadavek na přestávku, tentokrát ze strany

¹²⁶ ŠAFRÁNEK, Ondřej. (2014). Služební zákon přišel o tvář kvůli účinnosti. *ihned.cz* (online), 14. 11. 2014. Dostupné z: <http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-63112410-sluzebni-zakon-prisel-o-tvar-kvuli-ucinnosti> (cit. 2. 5. 2017)

¹²⁷ Stenoprotokol 5. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 22. 1. 2014. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/005schuz/5-2.html> (cit. 2. 5. 2017)

¹²⁸ Stenoprotokol 12. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 16. 7. 2014. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/012schuz/12-2.html> (cit. 2. 5. 2017)

KSČM, která jí slovy svého předsedy Pavla Kováčika zdůvodnila probíhajícím jednáním mezi koalicí a částí opozice (KSČM nebyla na toto jednání přizvána) o tom, jak se v souvislosti se služebním zákonem bude dále postupovat. Po hodinové pauze byla zahájena podrobná rozprava, v níž mohli poslanci předkládat své pozměňovací návrhy a není jisté překvapením, že na svět přišly desítky pozměňovacích návrhů, na jejichž přečtení potřebovali opoziční poslanci téměř 90 minut. Ve valné většině se jednalo o banální a nesmyslné nápady na změny, jež by za normálních okolností žádný ze členů PS nikdy nevypustil ze svých úst. Po zamítnutí návrhu komunistického poslance Klána na vrácení zákona výboru k novému projednání bylo druhé čtení ukončeno.¹²⁹

To, že vzniká nějaká dohoda mezi koalicí a opozičními ODS a TOPSTAN bylo zřejmé při prvním dni třetího čtení, jelikož již ráno bylo na návrh předsedy poslaneckého klubu ANO Jaroslava Faltýnka odsouhlaseno, aby se v tento den jednalo pouze do 15 hodin, čímž fakticky opozici umožnil přijetí zákona opět oddálit. Služební zákon se v tento den dostal na pořad schůze v 11:55 a následně začala očekávaná tříhodinová diskuze v režii opozičních poslanců, po níž byla schůze PS přerušena do 1. srpna¹³⁰ V tento den se pokračovalo přerušným jednáním a již od deváté hodiny byl služební zákon opětovně probírán. Po zhruba hodinové debatě mezi poslanci obou táborů si ODS a TOPSTAN vzaly dohromady dvouhodinovou přestávku, načež místopředsedkyně PS Jaroslava Jermanová (ANO) na základě dohody předsedů všech klubů opětovně přerušila tuto schůzi.¹³¹ Znovu projednávání tohoto bodu se konalo o necelý měsíc později a předsedové poslaneckých klubů ČSSD, ANO, KDU-ČSL, ODS a TOPSTAN téměř totožnými slovy oznámili, že došli ke kompromisnímu řešení, díky němuž bude návrh zákona vrácen do druhého čtení, kde mohou všechny kluby znovu předložit své pozměňovací návrhy, přičemž jejich přijetí či nepřijetí neovlivní aktivní hlasování poslanců ODS a TOPSTAN pro uzavřenou dohodu.¹³² Při obnoveném druhém a třetím čtení byli nejhlasitějšími kritiky poslanci KSČM a Úsvitu, jež nebyli do výše zmíněné dohody zahrnuti. Jejich vůle obstruovat proti takovéto přesile byla malá a vzhledem k malému počtu poslanců této skupiny by to bylo značně obtížné. Služební zákon byl 10. září v PS

¹²⁹ Tamtéž

¹³⁰ Stenoprotokol 12. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 30. 7. 2014. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/012schuz/12-6.html> (cit. 2. 5. 2017)

¹³¹ Stenoprotokol 12. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 1. 8. 2014. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/012schuz/12-7.html> (cit. 2. 5. 2017)

¹³² Stenoprotokol 12. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 27. 8. 2014. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/012schuz/12-9.html> (cit. 2. 5. 2017)

schválen a posunut Senátu a prezidentovi.¹³³ Prezident sice tento návrh vetoval, avšak PS toto veto bezpečně přehlasovala a setrvala na původním znění služebního zákona.

U legislativního procesu v souvislosti s tímto zákonem se dle mého osobního úsudku jednalo o jednu z nejúspěšnějších opozičních obstrukcí v historii PS. ODS spolu s TOPSTAN ještě před prvním čtením jasně deklarovaly, že budou blokovat jednání PS co nejdéle to půjde, čímž vládě, která potřebovala schválit celou řadu pro ni klíčových zákonů naháněly nemalý strach. To, co opozice prohlašovala do médií se okamžitě stalo skutečností a k blokaci PS stačilo použít ty neprimtivnější obstrukční mechanismy, a tedy dlouhé projevy a přestávky na jednání poslaneckých klubů. Naopak vládní koalice pravděpodobně z hrozby několikaměsíčního projednávání nevyužila žádnou ze svých možností na omezení opozice a hned v průběhu druhého čtení zasedla s opozičními ODS a TOPSTAN za jednací stůl, s úmyslem vyjednat kompromisní řešení. Zde se určitě zúročily nemalé zkušenosti ODS a TOPSTAN, jež by v případě nutnosti jistě prokázaly své obrovské obstrukční možnosti. To, že nakonec k obstrukcím v podstatě nedošlo, bylo způsobeno ochotou koalice dohodnout se na přijatelném postupu, což bylo v minulosti málokdy k vidění. Tento akt by možná někdo dal do souvislosti s pozitivním vývojem parlamentní kultury v PS, nicméně v tomto případě bych ochotu domluvit se dal do souvislosti s časovou tísni koaličních stran, které nechtěly v samém úvodu volebního období zbytečně přibrzďovat prosazování svého programu. Velkou roli při těchto jednáních určitě prokázalo hnutí ANO, jež dlouhodobě deklarovalo, že by rádo z PS vyhnalo obstrukce, a tak je dosti možné, že svými požadavky dokázalo vyvážit postoje ČSSD, která vzhledem k historickým okolnostem určitě nehodlala dát zejména pravicové opozici nic zadarmo. Jednání o dosažení kompromisu se nezúčastnily zbylé dva opoziční kluby KSČM a Úsvit, jež s nově vzniklou dohodou nesouhlasily a od prvopočátku na jednáních PS projevovaly své negativní postoje. Obstrukce z jejich strany by samozřejmě dokázaly po nějaký čas blokovat projednávání služebního zákona, ale bez ODS a TOPSTAN by neměly tak devastující účinky. KSČM v minulosti prokázala, že dokáže být v tomto směru velmi schopným hráčem, avšak při obstrukcích v minulých letech spolupracovala s ČSSD, která v tomto spojení byla jasným lídrem. Překvapením bylo chování Úsvitu, který v poslancích Černochovi, Okamurovi a Fialovi našel zdatné řečníky ochotné ostře vystupovat proti služebnímu zákonu. Přestože se jednalo o nováčky ve vysoké politice, tak Úsvit i přes nezkušenost prokázal vůli být aktivním obstrukčním partnerem, který rozhodně nehodlá jít ve

¹³³ Stenoprotokol 14. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 10. 9. 2014. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/014schuz/14-2.html#q44> (cit. 2. 5. 2017)

stopách svých téměř neaktivních předchůdců. Potom, co ODS a TOPSTAN začaly nacházet společnou řeč s koalicí sice jeho aktivita postupně upadala, ale i tak předvedl v souvislosti s obstrukčním jednáním malých stran dosud nevídaný výkon.

Blokování zákona o elektronické evidenci tržeb (EET)

Přijetí zákona o EET bylo od počátku volebního období prioritou vládní koalice, a to zejména pro Andreje Babiše z hnutí ANO. Smyslem EET je registrovat všechny platby za prodej zboží a plateb, o jejichž uskutečnění bude díky okamžité výměně informací vědět Finanční správa. Ta naopak obchodníkovi vystaví unikátní kód uvedený na účtence potvrzující zaregistrování každé platby.¹³⁴ K přijetí tohoto zákona, jehož účinnost začíná ve čtyřech fázích podle příslušností k jednotlivým oborům, vedla značně dlouhá cesta z důvodu velké nevole opozičních stran, a to především ze strany ODS a TOPSTAN, které nechtěly tento zákon přijmout ani v jakékoliv jiné podobě.¹³⁵ Již před prvním čtením deklarovaly, že projednávání budou blokovat, seč jim budou síly stačit, protože dle jejich názoru by přijetím tohoto zákona přišlo o svou živnost mnoho tisíc lidí. Vláda se naopak v reakci na prohlášení opozičních stran nechala slyšet, že na obstrukci je připravena odpovědět obstrukcí, a to v podobě omezení řečnické doby nebo počtu vystoupení jednotlivých poslanců.¹³⁶

Projednávání zákona začalo 19. září 2015 v rámci 29. schůze PS jako vládní návrh zákona o evidenci tržeb, jakožto sněmovní tisk 513. V totožnou dobu se do PS dostal také vládní návrh zákona měnící některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o evidenci tržeb, mezi něž například patří různé daňové úlevy při nákupu příslušenství potřebných pro zavedení EET. Z důvodu, že se tento návrh dostal do PS ve stejnou dobu, a to pod číslem 514 a jeho budoucí existence je bezprostředně spojena s přijetím sněmovního tisku 513, dovolím si tyto dva zákony v textu pro lepší interpretaci spojit do jednoho a brát je jako celek pod sněmovním tiskem 513. V tento den začalo projednávání kontroverzního návrhu a vedle toho, že obecná rozprava k oběma výše zmíněným tiskům byla sloučena a zpravodaj Jaroslav Kláška (KDU-ČSL) se za nevyjasněných okolností omluvil ze svého výstupu a zpravodajskou funkci předal

¹³⁴ Co je EET? / Jak na EET? *eet1.cz*, (online). Dostupné z: <https://www.eet1.cz/poradna/co-je-eet/> (cit. 2. 5. 2017)

¹³⁵ VLKOVÁ, Jitka. (2015). Evidence tržeb se opět odkládá, startovat bude nejdříve na podzim 2016. *idnes.cz* (online), 20. 11. 2015. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/babisova-evidence-trzeb-nabira-dalsi-zpozdeni-fou-ekonomika.aspx?c=A151120_163725_ekonomika_jvl (cit. 2. 5. 2017)

¹³⁶ KOPECKÝ, Josef. (2015). Koalice utála opozici. Evidence tržeb může skončit u Ústavního soudu. *idnes.cz* (online), 11. 12. 2015. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/koalice-utala-opozici-evidence-trzeb-muze-skoncit-u-ustavniho-soudu-1i3-/domaci.aspx?c=A151211_065154_domaci_kop (cit. 2. 5. 2017)

Václavu Votavovi (ČSSD), se nestalo nic výjimečného a po téměř půlhodinovém Kalouskově výstupu byla obecná rozprava přerušena do 10. července¹³⁷ V tento den začala přerušená 29. schůze PS o deváté hodině ranní, kdy se po krátkém úvodu ujal slova Kalousek, jehož proslov byl při poslední příležitosti přerušen. Ihned potom co se postavil k řečnickému pultíku a byl připraven mluvit panoval v sále PS neustálý ruch, na němž měl podíl zejména ministr financí Babiš, jenž zrovna vedle Kalouska postavil dvě kopie účtenek v životní velikosti. Tímto počinem pobavil většinu poslanců a způsobil hlasité reakce napříč politickým spektrem, jež se místopředsedkyně PS Jermanová snažila bez většího úspěchu několikrát uklidnit, a tak Kalouskovi po pár okamžicích došla trpělivost a vzal si jménem TOPSTAN desetiminutovou přestávku. Po pauze se konečně dostal nerušeně ke slovu a mohl přednést svůj zhruba půlhodinový projev. Poté následovala celá řada faktických poznámek, jež se ve většině případů netýkaly právě projednávaného sněmovního tisku, ale šlo primárně o osobní útoky mezi vládními a opozičními poslanci. Z celé řady faktických poznámek a projevů zaujal pak zejména ten od předsedy ODS Petra Fialy upozorňujícího hned v úvodu svého čtyřicetiminutového projevu, že se bude jednat o jedno z jeho kratších vystoupení, jelikož ty delší plánuje až na druhé a třetí čtení. Mimo jiné také uvedl, že ODS je ochotna blokovat projednání tohoto návrhu až do konce volebního období. Zajímavostí je, že diskuze se zejména díky Kalouskovi a Němcové několikrát stočila k jiným tématům než k právě projednávané EET, aniž by na to diskutující byli upozorněni předsedajícím PS, a to i přesto, že v čele PS seděli po většinu času zástupci vládní koalice. Bouřlivá diskuze pokračovala i nadále a trvala až do třetí hodiny odpolední, kdy se začalo hlasovat o jednotlivých návrzích na zamítnutí nebo vrácení návrhu, přičemž tyto návrhy byly samozřejmě zamítnuty. Opozice také vzhledem k ústavněprávnímu rozměru sněmovního tisku 513 usilovala o jeho přikázání ústavněprávnímu výboru, což se ale nesetkalo s pozitivním ohlasem u koalice a bylo to taktéž zamítnuto.¹³⁸

První část druhého čtení byla na pořadu jednání schůze PS 18. září a dalo by se říci, že i přes svou tříhodinovou délku probíhalo v poklidné formě bez přehnaně dlouhých projevů opozičních poslanců, využívání přestávek nebo jakéhokoliv omezení ze strany koalice. To bylo způsobeno skutečností, že předsedové poslaneckých klubů byli již předem dohodnutí na ukončení jednání PS v 16:00, čímž opozici stačilo natáhnout diskuzi do tohoto času a jednání

¹³⁷ Stenoprotokol 29. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 19. 6. 2015. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/029schuz/29-4.html> (cit. 2. 5. 2017)

¹³⁸ Stenoprotokol 29. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 10. 7. 2015. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/029schuz/29-8.html> (cit. 2. 5. 2017)

bodů přerušit. To se bez větších komplikací povedlo a projednávání bodů bylo přerušeno do 7. října. V tento den začala další fáze projednávání a je nezbytné podotknout, že opozice do tohoto dne vstupovala s velkým nadšením, jelikož předešlý den v rámci téže schůze se jí úspěšně podařilo obstruovat novelu o loterijním zákonu, který byl nakonec ve druhém čtení vzat zpět. Přes tento dílčí úspěch bylo prioritou narušit projednávání zákona o EET, což bylo ostatně deklarováno již mnohokrát předtím. Později předseda poslaneckého klubu ODS Stanjura oznámil, že jeho strana dodrží dohodu a ukončí druhé čtení bodů v dnešní den do 19 hodin, avšak nezapomněl zmínit, že to nejlepší si on a jeho kolegové nechávají do závěrečné třetí fáze projednávání. Přestože druhé čtení v tento den trvalo necelých pět hodin, tak dohoda byla dodržena a opozice bez jakýchkoliv zásadnějších obstrukcí nechala zákon projít do posledního čtení.¹³⁹

U třetího čtení se dle jednacního řádu očekává oprava legislativně technických, gramatických, písemných nebo tiskových chyb a následné hlasování, ale v případě zákona o EET bylo třetí čtení rozkouskováno do pěti schůzí v rozmezí téměř dvou měsíců. Dle výpočtů Andreje Babiše strávila PS před třetím čtením načítáním zákona 1800 minut, obstrukcemi 330 minut, a tedy 35, 5 hodiny. První setkání v rámci této fáze proběhlo 18. prosince celkem v poklidu a poslanci z obou táborů diskutovali tři hodiny, načež schůzi přerušili do 8. ledna.¹⁴⁰ A právě v tento den se naplno projevíly obstrukce ze strany ODS a TOP 09, jež prostřednictvím Petra Fialy, Zbyňka Stanjury, Františka Laudáta (TOPSTAN) a Petra Gazdíka dokázaly téměř čtyři hodiny blokovat pětihodinové projednávání zákona o EET. Po heroickém výkonu opozičních poslanců bylo jednání opět, tentokrát na 14 dní přerušeno.¹⁴¹ 22. ledna začalo jednání v devět hodin ráno a vládní činitelé dali hned z počátku najevo, že dnes si obstrukční jednání už nenechají jen tak líbit a prostřednictvím Jaroslavy Jermanové vznesli návrh, aby řečnická doba byla omezena na deset minut a poslanec mohl k téže věci vystoupit maximálně dvakrát. Hlasování o tomto návrhu bylo úspěšně, na rozdíl od Faltýnkova návrhu vyčlenit pro třetí čtení návrhů zákonů i dobu od 14 do 19 hodin, vetovaného ODS, TOPSTAN a Úsvitem. V následné diskuzi se střídali zejména poslanci opozičních stran, kteří i přes výše zmíněná omezení dokázali systematicky blokovat jednání PS. V této spleti zdoluhavých mnohdy nic neříkajících projevů a osobních útoků se našel jeden zajímavý příspěvek, kterým byla žádost Miroslava Kalouska o revokaci hlasování

¹³⁹ Stenoprotokol 33. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 7. 10. 2015. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/033schuz/33-2.html> (cit. 2. 5. 2017)

¹⁴⁰ Stenoprotokol 37. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 18. 12. 2015. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/037schuz/37-2.html#q21> (cit. 2. 5. 2017)

¹⁴¹ Stenoprotokol 37. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 8. 1. 2016. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/037schuz/37-3.html#q83> (cit. 2. 5. 2017)

týkající se návrhu na omezení vystoupit maximálně dvakrát k téže věci. K učinění této žádosti je potřeba, aby poslanec v tom konkrétním hlasování vyjádřil souhlas, čímž automaticky získává právo podat návrh na revokaci hlasování. Kalousek v tomto případě opravdu hlasoval pro, což sice může mnohé překvapit, avšak zasvěceným je zcela jasné, že své jednání měl předem připraveno tak, aby v určitý moment mohl jednání PS o nějaký ten moment pozdržet. Ihned po jeho zajímavém počinu pokračovalo projednávání, jež překvapivě nebrzdily projevy opozičních poslanců, ale nespočet faktických poznámek, prostřednictvím kterých se poslanci obou táborů vydrželi hádat až do druhé hodiny odpolední, kdy bylo projednávání sněmovního tisku 513 opětovně přerušeno.¹⁴²

I o týden později se v samém úvodu pokusil předseda poslaneckého klubu ANO Faltýnek prosadit návrh, aby třetí čtení návrhů zákonů bylo možné i v době od 14 do 19 hodin, což ale bylo i tentokrát vetováno ODS a TOPSTAN. Při posledním projednávání byla obecná rozprava pouze přerušena, a proto i v tento den platilo omezení v počtu vystoupení a zkrácená řečnická doba. Mnohé jistě nepřekvapilo, že Andrej Babiš do sálu přinesl transparent dávající zavedení EET do souvislosti se snížením daně na pivo, který opřel o stolek předsedajícího. V tento den bylo znatelné, že napětí mezi oběma tábory je stále vyšší a vyšší, což se také projevilo v následné diskuzi, v níž jak obecná rozprava, tak faktické poznámky stále více odbočovaly od tématu EET k ostrým verbálním útokům. Zde byl extrémem projev poslance Daniela Kortehe (TOPSTAN), v němž si místy dosti nevybíravě dělal legraci z Andreje Babiše a vyvolal tím hlasitý nesouhlas v řadách poslanců hnutí ANO, kteří v reakci na tuto řeč opustili sál. Místopředsedkyně PS Jermanová v tento okamžik přerušila schůzi na deset minut a svolala grémium PS k předsedovi Hamáčkovvi (ČSSD), aby se předsedové všech klubů mohli poradit o dalším postupu. Výsledkem jednání byla pouze domluva, že poslanci se v diskuzi nebudou snižovat k osobním útokům a budou hovořit pouze k meritu věci. Hnutí ANO již pomalu docházela trpělivost a prostřednictvím svého sněmovního předsedy Faltýnka vzneslo procedurální návrh požadující hlasování o přijetí zákona o EET na 10. února 2016 v 11 hodin. Tento návrh dle ODS a TOPSTAN nebyl vznesen v souladu s jednacím řádem PS, a tak se jeho přijetí snažily neúspěšně zvrátit svými protinávrvhy, ale také námitkami proti postupu předsedajícího, jehož postup považovaly za nesprávný. Proti rozhodnutí většiny v tuto chvíli neměly šanci cokoliv udělat.¹⁴³

¹⁴² Stenoprotokol 37. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 22. 1. 2016. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/037schuz/37-4.html#q111> (cit. 2. 5. 2017)

¹⁴³ Stenoprotokol 37. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 29. 1. 2016. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/037schuz/37-5.html#q214> (cit. 2. 5. 2017)

V samém úvodu závěrečné fáze projednávání se ministr financí k nastalé situaci vyjádřil následovně: „*Dneska máme jubilejní, desátou diskusi k elektronické evidenci tržeb. Od zahájení projednávání tohoto návrhu zákona uplynulo již úctyhodných 236 dní. Průlet sondy New Horizons kolem Pluta, default Řecka na dluhu vůči Mezinárodnímu měnovému fondu a vypuknutí aféry Dieselgate. To jsou některé z událostí, které v mezidobí nastaly. Většina z nás také oslavila další narozeniny, ale s elektronickou evidencí tržeb jsme se příliš neposunuli. Čteme to tady už 38 hodin a v rámci třetího čtení 23 hodin.*“¹⁴⁴ Jeho úleva s ukončením zdlouhavého procesu byla zřetelná, což se ale samozřejmě nedalo konstatovat v případě opozičních stran ODS a TOPSTAN. Jejich šéfové poukazovali zejména na nestandardní postup koalice, která si schválila pevné datum hlasování o EET, čímž znemožnila vystoupit zbylým poslancům opozice a dle jejich slov jim tak upřela jejich demokratické právo na vyjádření názoru. Koaliční poslanci v reakci na tato slova nejčastěji zmiňovali, že tímto krokem se nesnažili zabránit opoziční obstrukci, nýbrž totální opoziční destrukci. ODS a TOPSTAN už neměly jakoukoliv šanci nastalou situaci nějak změnit a zákon o EET byl s velkou úlevou koalice přijat.¹⁴⁵

U této obstrukce jsme se mohli setkat s mnoha dosud nevídanými paradoxy, jež nebylo možné doposud vidět. Co se týče vládní koalice v čele s ANO, která mělo tento návrh v gesci, tak ta se po téměř celou dobu projednávání návrhu nesnažila opozici jakkoliv omezovat, což bylo vzhledem k případům z minulosti velkým překvapením. V minulých volebních obdobích se totiž vládní strany při dlouhých obstrukcích snažily opozici vyčerpat prodlužováním jednacích dnů a omezovat poslance v jejich projevech. U zákona o EET ale k omezením sáhla až ve třetím čtení, kdy omezila dobu vystupování na deset minut a umožnila vystoupit jednomu poslanci k téže věci maximálně dvakrát. Po vcelku vstřícném postupu koalice bylo velkým překvapením, když prostřednictvím Faltýnka vnesla procedurální návrh požadující stanovení pevného data pro hlasování o celém znění zákona a využila nástroje do té doby ne tak často využívaného. Také z pohledu opozice se jednalo o dosti specifické využití obstrukčních mechanismů, jelikož při dohromady deseti schůzích projednávajících zákon o EET k přibrždění jednání vedle zdlouhavých projevů hrály prim faktické poznámky. Ty svou úlohu plnily zejména potom, co PS schválila omezení řečnické doby a počet vystoupení. Zajímavostí dozajista je, že si k obstrukcím nepomáhala prostřednictvím přestávek na jednání poslaneckých klubů, tak jako tomu bylo doposud vždy

¹⁴⁴ Stenoprotokol 37. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 10. 2. 2016. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/037schuz/37-6.html#q317> (cit. 2. 5. 2017)

¹⁴⁵ Stenoprotokol 37. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 10. 2. 2016. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/037schuz/37-6.html#q317> (cit. 2. 5. 2017)

zvykem. Toto ojedinělé chování se dá vysvětlit jakousi džentlmenskou dohodou mezi oběma tábory, díky níž koalice neprodlužovala jednací dny do nočních a ranních hodin výměnou za rozumné využívání přestávek ze strany opozice. O této dohodě se dá ale pouze polemizovat, jelikož ani jeden z táborů se o ní v médiích nezmínil a jediným důkazem jsou pouze prohlášení poslanců ODS a TOPSTAN, jež u řečnického pultíku několikrát zmínili, že mají zájem neomezeně diskutovat bez nároků na přestávku. Jak již bylo několikrát zmíněno, tak hlavními iniciátory této obstrukce byly ODS a TOPSTAN, kterým v prvních dvou čteních náležitě pomáhalo také hnutí Úsvit, jehož poslanci byli u řečnického pultíku dosti aktivní. Aktivita se ale při třetím čtení vytratila a Úsvit se přemístil vedle KSČM do pasivní opoziční role. U komunistů se vzhledem k výše popsáným obstrukcím nejedná o žádné překvapení, jelikož jejich hlavním partnerem při obstrukčních jednáních byla ČSSD, toho času na opačné straně barikády. U Úsvitu se i přes jeho pozdější přesun do pasivní opoziční role dá mluvit o vcelku překvapující aktivitě, kterou ostatně prokázal už při obstruování služebního zákona. Také v tomto případě potvrdil, že i přes nezkušenost a malý počet poslanců dokáže být dosti nepříjemným soupeřem koalice, který se nebojí přímé konfrontace za použití obstrukčních mechanismů. I zde se projevila obrovská zkušenost poslanců ODS a TOPSTAN, jež při obstrukcích projeví velké odhodlání a ochotu blokovat jednání PS tak dlouho, jak jen to bude možné. Vedle tradičních řečníků ukázal své schopnosti předseda ODS Petr Fiala, jenž byl spolu s Miroslavem Kalouskem po celou dobu projednávání tohoto návrhu v největší permanenci. Právě Kalousek prokázal velkou znalost jednacího řádu, když požádal o revokaci hlasování, čímž využil dosud ne zcela známou možnost jednacího řádu a vnesl do řad koaličních poslanců velkou nejistotu, zda tento krok je oprávněný či nikoliv. Spolupráce těchto dvou pravicových stran stojí na pevných základech a je třeba říci, že občanští demokraté už zdaleka nejsou lídrem obstrukčních jednání, jelikož TOPSTAN je zcela rovnocenným partnerem, ne-li lídrem tohoto spojení.

Na straně koalice se do pozice lídra postavilo hnutí ANO, které na tomto zákoně v podstatě stavělo svou budoucnost, a tak ČSSD, jakožto nejsilnější vládní strana de facto pouze sledovala počínání svého partnera, a to i přesto, že by určitě ráda opozičním obstrukcím zamezila již mnohem dříve, než tak učinilo ANO. ČSSD musela své touhy potlačit a spolupracovat s ANO a KDU-ČSL na co nejhladším průběhu přijetí zákona, jelikož kromě ANO i dvě zbylé koaliční strany považovaly jeho přijetí za svou prioritu. Pozice křesťanských demokratů tedy byla podobná jako u ČSSD, protože ani oni se nějak neprojevovali a pouze tiše podporovali svého silnějšího partnera. Za zmínku určitě stojí, že u tohoto projednávání jsme se vedle technických obstrukcí mohli setkat také s obstrukcemi divokými, a to ze strany

hnutí ANO. Jedním projevem divokých obstrukcí bylo počínání Andreje Babiše, jenž do sálu PS přinesl plastové tabule v životní velikosti a zakryl jimi stůl pro navrhovatele a zpravodaje zákona a musel tak být napomínán předsedajícím PS, čímž narušil projevy opozičních poslanců. Určité pasáže projednávání byly navíc narušovány hlasitými rozhovory poslanců hnutí ANO, jež byly reakcí na urážlivé či nesmyslné projevy poslanců ODS a TOPSTAN. I v tomto případě se dá hovořit o divoké obstrukci, jelikož PS musela být uklidňována předsedajícím a ve dvou situacích muselo být jednání dokonce přerušeno, protože nebylo v silách předsedajícího sjednat klid. I přes neúspěch obstrukčního jednání se opozici jejím počínáním podařilo strhnout na tento návrh obrovský mediální zájem, díky němuž se problematika EET dostala pod kůži také lidem, kteří se za normálních okolností o politiku nezajímají.

Shrnutí

Obstrukce v tomto volebním období se možná trochu překvapivě nenesly v tak ostrém tónu jako ty předchozí, což mohlo být dáno mimo jiné tím, že výsledky voleb vynesly do popředí hnutí ANO, a naopak tradičně silná ODS dosáhla historického minima, čímž ztratila vlastní sebedůvěru, ale také jakousi voličskou legitimitu k ostrým výpadům proti vládním stranám. Přestože nebylo využito tolika obstrukčních mechanismů jako tomu bylo v minulosti, tak i přesto dokázala opozice blokovat jednání PS na neúměrně dlouhou dobu. Bylo možné sledovat jakousi benevolenci vládních stran, které se nepokoušely omezovat práva opozice od samého prvopočátku projednávání jednotlivých názorů, ale naopak se snažily naslouchat a dojít k přijatelným kompromisům. S největší pravděpodobností má na této skutečnosti nemalý podíl hnutí ANO, jež je v koalici protipólem sociálním demokratům, jelikož je téměř jisté, že ČSSD samotná by v boji proti opozici nebyla takto umírněná. Hnutí ANO deklarovalo, že nemá zájem na zbytečném protahování projednávání zákonů a chtělo by přispět k rozvoji české parlamentní kultury například novelami jednacího řádu, jež by zamezily obstrukcím. Jejich postoje k této problematice můžeme sledovat pouze v době, kdy jsou vládní stranou, a tak bohužel v současnosti nelze porovnat, zda by se hnutí chovalo stejně také v případě, když by muselo být v opozici. Většina tradičních stran si totiž uvědomuje, že omezování práv opozice se jim může v budoucnu vymstít, protože se jednoduše mohou z pozice vládní většiny dostat do opoziční menšiny. Určitá umírněnost koaličních stran v otázce obstrukcí je tedy z mého pohledu dána tím, že snahy ČSSD omezovat opozici jsou lehce přibržděovány ze strany ANO, které mnohdy volí spíše cestu kompromisu. Není to

určitě znakem nějaké větší vyspělosti tohoto hnutí, ale spíše hra na voliče, před kterými se snaží vystupovat jako ortodoxní odpůrci obstrukčního jednání. I přes to všechno poslanci hnutí ANO prokázali, že jim využívání možností jednacího řádu k omezení opozičních obstrukcí není cizí a v případě potřeby neváhají těchto možností využít. Vedle technických obstrukcí poslanci ANO využili také obstrukcí divokých. Při neukázněnosti poslanců tohoto hnutí projevené hlasitými rozhovory nelze zcela prokázat nějaký dopředu plánovaný úmysl blokovat jednání PS, jelikož to samozřejmě nebylo v jejich zájmu, avšak dávali tím jasně najevo, že nesouhlasí s projevy opozičních poslanců, ve kterých byly například pronášeny urážky vůči Andreji Babišovi. Samostatnou kapitolou je pak již několikrát zmíněné chování Andreje Babiše, jenž dvakrát donesl do sálu PS obří plastové tabule s nápisy obhajující jeho návrh zákona, čímž vyvolal velký rozruch mezi poslanci a narušil projevy opozice.

Nejaktivnějšími opozičními stranami byly v tomto období dle očekávání ODS a TOPSTAN, jež byly hlavními iniciátory veškerého blokování práce poslanců. Zde nesmíme zapomenout na Úsvit, který se zcela vymyká zaběhlým pořádkům, protože malé strany, jež byly v PS nováčky, téměř nikdy nevynikaly přílišnou aktivitou bez rozdílu, zda byly ve vládní koalici či v opozici. Úsvit se velmi aktivně zapojoval do obstrukcí především prostřednictvím dlouhých projevů, jimiž významně pomáhal ODS a TOPSTAN. I přesto tuto „pomoc“ jsem při analýze stenoprotokolů měl pocit, jako by tento tradiční tandem nebral svého menšího partnera zcela vážně, což se ostatně tak trochu potvrdilo v situaci, když Úsvit nebyl pozván k vyjednávání o kompromisním řešení v souvislosti se služebním zákonem. I přesto ale ve svém obstrukčním chování v téměř stejné intenzitě ještě nějakou dobu setrval a způsobil znatelné zdržení projednávání tohoto zákona. Možná trochu překvapivě byla v obstrukcích nejslabší KSČM, za což může do určité míry nepřítomnost ČSSD v opozici, ale také samotné složení opozice, v níž jsou strany s pravicovým zaměřením, a tak komunisté těžko hledají partnera k případným obstrukcím.

Závěr

Obstrukce nejsou žádným novodobým fenoménem a jejich první využití bylo zřetelné již v 19. století v politických systémech Velké Británie a Spojených států. V českých zemích se obstrukce začaly naplno projevovat v období 1. republiky, když na půdě Národního shromáždění eskalovaly konflikty mezi česky a německy mluvícími poslanci. Pro tuto práci ale bylo klíčové sledovat období po pádu komunismu, kdy se po několika desítkách let do české parlamentní kultury začaly prosazovat demokratické prvky, jejichž nedílnou součástí je ve větší či menší míře také obstrukční jednání politických stran. Tento prvek do tuzemského politického prostoru naplno proniknul se vznikem jednacího řádu v roce 1995 a poslanci od samého prvopočátku v omezené míře začali využívat „děr“ pravidel jednání v PS. S jejich propracovanějším, a tedy strategickým využitím, jsme se poprvé mohli setkat až ve volebním období začínajícím v roce 2006, když byla u moci vláda pod vedením Mirka Topolánka. To bylo dáno zejména vyvrcholením rivality mezi pravicovou ODS a levicovou ČSSD, ke které velkou měrou přispěly výsledky voleb dávající oběma znepráteleným táborům stejnou šanci na sestavení vlády. Z této situace nakonec vyšla vítězně ODS, jež svou novou vládu postavila na podpoře přeběhlých poslanců, což zejména ČSSD považovala za zradu a zároveň existenci této vlády založené na podpoře poslanců nepatřících do tohoto tábora považovala za neetickou. Přestože vzájemné střety mezi pravíci a levíci byly přirozeným denním chlebem PS od prvního dne její existence a poslanecké kluby měly téměř totožné obstrukční možnosti, jako měly od roku 2006 do současnosti, tak jejich využití bylo mnohem vzácnější. Se stoupající tendencí zneužívání jednacího řádu PS k obstrukčnímu jednání se o tento fenomén začala intenzivněji zajímat také média a široká veřejnost, čímž se samozřejmě rozvířily diskuze, zda je využívání obstrukcí zákonné či nikoliv.

Dle analýzy se nejpropracovanější strategií využívání obstrukčních mechanismů mohou pyšnit ODS a ČSSD. To, že v analyzovaném období od roku 2006 do současnosti byly tyto dvě strany účastníky všeho podstatného, co se na půdě PS událo, je asi jasné každému, kdo alespoň trochu sleduje domácí politickou scénu. Málokdo ale dokáže naplno říci, že právě tyto dvě historicky nejúspěšnější politické strany mají velký díl viny na rozpoutání obstrukčního šílenství v PS. Jak již bylo několikrát zmíněno, tak právě střety mezi těmito stranami byly v minulosti hlavní doménou veškerého dění v PS. Ve zkoumaném období se

ČSSD ocitla v opozici dvakrát a ODS jednou, a tak by čtenář mohl namítnout, že výzkum v tomto směru neměl smysl. To ovšem není úplně pravda, jelikož jak lze vyčíst ze samotné analýzy, tak také poslanci vládních stran musí disponovat vynikajícími znalostmi jednacího řádu tak, aby v klíčových okamžicích mohli zamezit obstrukčnímu jednání opozice nebo mu dokonce i předejít. V tomto směru vládní strany občas musí zakročit proti krokům opozice a jejich chování se dá považovat za obstrukční. Tento pomyslný souboj útočníků a obránců bylo nejmarkantněji vidět v letech 2006-2013, v dobách vládnutí ODS a jejich koaličních partnerů. Tento stav platil i v krátkých úsecích, v nichž vládly úřednické kabinet, a přibrzdování legislativního procesu bylo pod kontrolou ODS. V právě probíhajícím volebním období, v němž se do opoziční role musela postavit ODS, se ambice ČSSD omezovat opoziční obstrukce neprojevuje do takové míry, jak by si sociální demokraté asi za normálních okolností představovali, protože v koalici jsou vyvažováni hnutím ANO, jež dle dosavadního pozorování zastává k obstrukcím o něco umírněnější postoj. ČSSD tak v koalici nedisponuje dominantním postavením, jakým se mohla v minulosti pyšnit ODS. Skutečnost, že právě tyto dvě strany jsou v souvislosti s obstrukčním jednáním klíčovými hráči, je dle mého názoru dána dvěma faktory. Tím prvním je samozřejmě úspěšnost těchto stran ve volbách, protože obě patří na obou stranách politického spektra k těm nejúspěšnějším, a tak si následné opoziční a vládní obstrukce „omlouvají“ voličskou podporou, která je opravňuje k obraně jimi prezentovaných hodnot. Druhým faktorem jsou obrovské politické zkušenosti politiků těchto stran pohybujících se na půdě PS již řadu let, a tak nejenže mají o mezerách jednacího řádu obrovský přehled, ale disponují také silnými osobnostmi, jež mají schopnosti obstrukce uvést do praxe. Vedle výborné znalosti jednacího řádu se tyto osobnosti pyšní schopností mluvit několik desítek minut, tak jak jsme mohli pozorovat například u jmen, jako jsou Rath, Sobotka, Nečas nebo Kalousek. Propracovanou obstrukční strategii bylo možné pozorovat také u TOP09 (TOPSTAN), která se v tomto směru mohla spolehnout zejména na práci Miroslava Kalouska. V současnosti se TOP09 (TOPSTAN) již dostal do pozice rovnocenného partnera ODS. U KSČM platilo, že se při obstrukcích pouze vezla ve vleku sociálních demokratů.

Při analýze stenoprotokolů bylo také zajímavé sledovat, v jak velké míře využívají obstrukcí etablované strany a strany, jež jsou považovány za nové. Na základě výše uvedeného víme, že hlavními iniciátory obstrukcí, a to jak opozičních, tak vládních, byly po celou dobu zejména ODS a ČSSD. Mezi etablované strany dále musíme řadit také KSČM, která po celé zkoumané období zastávala v souvislosti s obstrukcemi spíše pasivní roli, a s výjimkou obstrukce zákona o církevních restitucích spíše částečně vypomáhala silnější

ČSSD. U KDU-ČSL nebylo při obou jejich účastech ve vládních koalicích pozorovat sebemenší aktivitu, jež by vedla k omezování opozičních obstrukcí, a tak veškerou práci v tomto směru odvedla ODS. Za analyzovaný časový úsek se v PS objevilo celkem sedm nových stran, pakliže do toho výčtu zařadíme také LIDEM a SPD, které se odtrhli od VV, respektive Úsvitu. Ze všech těchto nováčků se největší obstrukční aktivitou vyznačovala TOP09 (TOPSTAN), která sice byla v partnerství s ODS spíše až tou druhou v pořadí, nicméně bez její pomoci by občanští demokraté dozajista byli o něco slabší. Okamžitá síla TOP09 (TOPSTAN) byla dána především obrovskými zkušenostmi jejich politiků, jelikož vůdčí osobnosti této strany za sebou měly bohatou politickou kariéru. A právě zkušenosti u nově vzniklých stran hrály z mého pohledu největší roli, protože u zbylých stran byla obstrukční aktivita velmi nízká. Dalo by se namítat, že slabá pozice nových stran musí zákonitě býti dána jejich velikostí, avšak tento předpoklad do určité míry zbořilo hnutí Úsvit. To se i přes malý počet zvolených poslanců aktivně zapojovalo do obstrukcí větších partnerů a například v blokování služebního zákona pokračovalo i potom, co ODS a TOPSTAN začaly jednat s koalicí o kompromisním řešení. Úsvit se při svých obstrukcích mohl spolehnout především na řečnické schopnosti tria svých poslanců, kteří i přes svou premiérovou účast v PS dokázali napodobit své mnohem zkušenější kolegy. Samostatnou kapitolou je pak hnutí ANO, které i přes svou viditelnou trpělivost s opozičními obstrukcemi neváhalo v klíčových momentech využít svých možností a zakročit, tak jak jsme to mohli vidět u zákona o EET. U ANO se stejně jako u TOP09 (TOPSTAN) prokázaly obrovské zkušenosti některých jejich poslanců majících dokonalý přehled o jednacím řádu PS. Přestože některé nové strany v jednotlivých volebních obdobích dokázaly patřičně využít některých obstrukčních mechanismů, tak je dle analýzy stenoprotolů zřejmé, že využívání obstrukcí je častější u etablovaných stran, jelikož zejména ODS a ČSSD byly ve všech případech hlavními aktéry a iniciátory tohoto chování.

To, jak je propracováno využití obstrukcí u nových stran, dle analýzy zaleželo primárně na dosavadních zkušenostech a počtu zvolených poslanců. Zde totiž bylo zřetelné, že se TOP09 (TOPSTAN) v obou volebních obdobích, kdy jednou byla vládní stranou a podruhé opoziční, díky politickým zkušenostem některých svých poslanců neváhala aktivně zapojit po boku ODS do omezování svých protivníků. V podstatě to samé lze sledovat také u ANO, které při svých obstrukcích vůči opozici využilo vedle zkušeností svých poslanců také celkově vysoce kvalitní zázemí celého hnutí, díky jehož práci se ANO od samého prvopočátku působení v PS snaží chovat jako zaběhlá strana. U zbylých stran bylo zřetelné, že jsou při obstrukcích omezeny především nedostatkem zkušeností a na to navazující odvahou

vystoupit před plénem PS. Ta se projevovala například neznalostí terminologie jednacího řádu, za což si přednášející poslanci často vysloužili posměch zkušenějších kolegů, ale také absencí schopných řečníků, jež by dokázali ochromit schůze PS svými zdlouhavými projevy. SZ a VV při své přítomnosti ve vládních koalicích nevyužívaly svého výsadního postavení a celkem logicky byla jejich aktivita potlačena jejich silnějšími partnery. Zábleskem v souvislosti s obstrukcemi bylo již několikrát zmíněné počínání Úsvitu založené na dlouhém řečnění a využívání přestávek na jednání klubu, ale také zvýšená aktivita VV při blokování zákona o církevních restitucích, která byla spíše zoufalým počinem a pomstou bývalým kolegům. Na závěr tak můžeme říci, že kromě TOP09 (TOPSTAN) a ANO se žádná z nově vzniklých stran nemohla pyšnit propracovanou obstrukční strategií, za což mohla již tolikrát zmíněná absence potřebných zkušeností, ale i dominance větších stran, a to jak na straně koalice, tak na straně opozice, jež své nové menší partnery patřičně nerespektovaly.

I přes neutichající nespokojenost se současným stavem ze strany veřejnosti, odborníků či médií nelze očekávat, že by se jednací řád PS v následujících měsících nějak citelněji změnil. To je způsobeno postoji valné většiny relevantních politických stran kalkulujících s možnými negativními dopady na jejich budoucí působení v PS. I když se na první pohled zdá, že politické elity naší země jsou s aktuální situací hluboce nespokojeny, tak opak je pravdou, což se ostatně dá dokázat na současné podobě jednacího řádu, jenž i přes nespočet novelizací neprodělal žádné zásadní změny. Vliv obstrukčních mechanismů na český legislativní systém má z mého pohledu spíše narůstající tendenci, a tak bude určitě zajímavé sledovat, jakým směrem se bude vývoj tohoto fenoménu v budoucnu ubírat. Jedná se však o nedílnou součást české parlamentní kultury a nejsilnější zbraň opozice vůči vládním stranám.

Seznam použité literatury

Odborná literatura:

BELL, Lauren C. (2016). *From Filibustering to Cow Walking: Legislative Delay in Comparative Perspective*. Ashland: Randolph-Macon College, 41 s.

BUREŠ, Jan et al. (2012). *Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému*. Praha: Grada, 528 s.

GERLOCH, Aleš et al. (2008). *Teorie a praxe tvorby práva*. Praha: ASPI, 424 s.

GERLOCH, Aleš, HŘEBEJK, Jiří, ZOUBEK Vladimír. (2013). *Ústavní systém České republiky*. 5. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 516 s.

CHARVÁT, Jakub. (2013). *Politika volebních reforem v ČR po roce 1989*. Praha: Grada, 232 s.

KOLÁŘ, Petr et al. (2013). *Parlament České republiky*. 3., přepracované a aktualizované vydání Praha: Leges, 512 s.

MANSFELDOVÁ, Zdenka, LINEK, Lukáš (eds.).(2009). *Český parlament ve druhé dekádě demokratického vývoje*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 160 s.

WINTR, Jan. (2008). Aktuální projevy české parlamentní kultury. In: *Olomoucké debaty mladých právníků 2008. Aktuální otázky normotvorby. Právo na spravedlivý proces*, s. 12-18

WINTR, Jan. (2010). *Česká parlamentní kultura*. Praha: Auditorium, 434 s.

WINTR, Jan. (2015). *Principy českého ústavního práva*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 271 s.

Periodické zdroje:

Rutherford W. Geddes. (1914). Some Aspects of Parliamentary Obstruction. In: *The Sewanee Review*, Vol. 22, No. 2, s. 166-180

Internetové zdroje:

BARTOŠ, Adam. (2008). Je to jako za Sládka, stěžovali si poslanci na obstrukce levice. *idnes.cz* (online), 11. 6. 2008. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/je-to-jako-za-sladka-stezovali-si-poslanci-na-obstrukce-levice-pux/domaci.aspx?c=A080611_124228_domaci_adb (cit. 2. 5. 2017)

BOUDA, Petr, FADRNÝ, Martin. (2013). Dopis vládě k novele jednacího řádu PSP ČR. *rekonstrukcestatu.cz* (online), 11. 6. 2013. Dostupné z: <http://www.rekonstrukcestatu.cz/publikace/dopis-clenum-vlady-legislativni-proces.pdf> (cit. 2. 5. 2017)

KOPECKÝ, Josef. (2010). ODS zablokovala návrhy levice diskuzí o korupci. Jste sládkovci, spílala ČSSD. *idnes.cz* (online), 9. 2. 2010. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/ods-zablokovala-navrhy-levice-diskusi-o-korupci-jste-sladkovci-spilala-cssd-1vz-/domaci.aspx?c=A100209_093801_domaci_klu (cit. 2. 5. 2017)

KOPECKÝ, Josef. (2011). Do sněmovny se vrátily obstrukce. Kvůli poplatkům v nemocnici. *idnes.cz* (online), 3. 5. 2011. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/socialni-demokrate-se-chystaji-na-obstrukce-ve-snemovne-kvuli-zdravotni-reforme-glf-/domaci.aspx?c=A110503_132726_domaci_kop (cit. 2. 5. 2017)

KOPECKÝ, Josef, JIŘIČKA, Jan. (2011). Nový rekord poslanců. ČSSD v noci blokovala osekání stavebního spoření. *idnes.cz* (online), 1. 11. 2011. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/novy-rekord-poslancu-cssd-v-noci-blokovala-osekani-stavebniho-sporeni-1zw-/ekonomika.aspx?c=A111101_170829_ekonomika_kop (cit. 2. 5. 2017)

KOPECKÝ, Josef. (2012). V noční bitvě protlačila vláda církevní restituce, stát vydá 134 miliard. *idnes.cz* (online), 13. 7. 2012. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/cirkevni-restituce-ve-snemovne-d3r-/domaci.aspx?c=A120713_065352_domaci_kop (cit. 2. 5. 2017)

KOPECKÝ, Josef, JIŘIČKA, Jan. (2014). Zeman jmenoval Sobotkovu vládu. Utahoval si z textu jeho návrhu. *idnes.cz* (online), 29. 1. 2014. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/jmenovani-koalicni-vlady-bohuslava-sobotky-fzd-/domaci.aspx?c=A140129_100909_domaci_kop (cit. 2. 5. 2017)

KOPECKÝ, Josef. (2015). Koalice utřala opozici. Evidence tržeb může skončit u Ústavního soudu. *idnes.cz* (online), 11. 12. 2015. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/koalice-utala-opozici-evidence-trzeb-muze-skoncit-u-ustavniho-soudu-1i3-/domaci.aspx?c=A151211_065154_domaci_kop (cit. 2. 5. 2017)

NĚMEC, Jan. (2014). Hamáček: Omezit řeč poslance je nešťastné, nejsme firma. *aktualne.cz* (online), 2. 3. 2014. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/hamacek-omezit-rec-poslance-je-nestastne-nejsme-firma/r~27631c18a24111e39c2e002590604f2e/?redirected=1488876638> (cit. 6. 3. 2017)

PERKNEROVÁ, Kateřina. (2009). Koaliční vláda padla kvůli aférám, krizi a radaru. *denik.cz* (online), 25. 3. 2009. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/vlada-pad-neduvera-afery-krize-radar20090325.html(cit. 2. 5. 2017)

ŠAFRÁNEK, Ondřej. (2014). Služební zákon přišel o tvář kvůli účinnosti. *ihned.cz* (online), 14. 11. 2014. Dostupné z: <http://pravniciradce.ihned.cz/c1-63112410-sluzebni-zakon-prisel-otvar-kvuli-ucinnosti> (cit. 2. 5. 2017)

ŠRÁMEK, Dušan. (2014). Marek Benda: Poslanci konečně budou vědět, o čem hlasují. *ceskajustice.cz* (online), 17. 9. 2014. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2014/09/marek-benda-poslanci-konecne-budou-vedet-o-cem-hlasuji/> (cit. 6. 3. 2017)

TKADLEC, Matěj. (2014). Obstrukce a jejich význam. *pravni prostor.cz* (online), 5. 12. 2014. Dostupné z: <http://www.pravni-prostor.cz/clanky/ustavni-pravo/obstrukce-a-jejich-vyznam>(cit. 2. 5. 2017)

VÁLKOVÁ, Hana. (2014). Poslanci nechtějí omezení řečnění v rozpravě, které prosazuje ANO. *idnes.cz* (online), 18. 9. 2014. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/jermanova-jednani-snemovna-rozprava-recneni-f3r-/domaci.aspx?c=A140918_145102_domaci_hv (cit. 6. 3. 2017)

VLKOVÁ, Jitka. (2015). Evidence tržeb se opět odkládá, startovat bude nejdříve na podzim 2016. *idnes.cz* (online), 20. 11. 2015. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/babisova-evidence-trzeb-nabira-dalsi-zpozdeni-fou-/ekonomika.aspx?c=A151120_163725_ekonomika_jvl (cit. 2. 5. 2017)

Co je EET? / Jak na EET? *eet1.cz*, (online). Dostupné z: <https://www.eet1.cz/poradna/co-je-eet/> (cit. 2. 5. 2017)

Hamáček nepodpoří návrh ANO na omezení debat ve Sněmovně. (2016). *denik.cz* (online), 24. 7. 2016. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/hamacek-nepodpori-navrh-ano-na-omezeni-debat-ve-snemovne-20160724.html (cit. 7. 3. 2017)

Poslanci nechtěli hlasovat, Vlček musel přerušit schůzi. (2009). *idnes.cz* (online), 30. 4. 2009. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/poslanci-nechteli-hlasovat-vlcek-musel-prerusit-schuzi-p2m-/domaci.aspx?c=A090430_125155_domaci_pje (cit. 2. 5. 2017)

Vláda Petra Nečase. (2012). *aktualne.cz* (online), 12. 1. 2012. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/politika/vlada/r~i:wiki:703/> (cit. 2. 5. 2017)

Vzpomínáte? Před pěti lety nastoupila Nečasova vláda. (2015). *parlamentnilisty.cz* (online), 12. 7. 2015. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Vzpominate-Pred-peti-lety-nastoupila-Necasova-vlada-383665>(cit. 2. 5. 2017)

Zákony bez přílepků – změna jednacího řádu Sněmovny. *rekonstrukcestatu.cz* (online). Dostupné z: http://www.rekonstrukcestatu.cz/publikace/fs_faq_legproces.pdf (cit. 2. 5. 2017)

Prameny:

Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 77/06, č. 37/2007 Sb. *nalus.usoud.cz* (online). Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-77-06> (cit. 2. 5. 2017)

Sněmovní tisk 26/0, č. 1/4, novela o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. (2014). VII. volební období Poslanecké sněmovny. *psp.cz* (online). Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=26&CT1=0> (cit. 2. 5. 2017)

Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 55/10, č. 80/2011 Sb. *pravnickeforum.cz* (online). Dostupné z: http://www.pravnickeforum.cz/archiv/dokument/doc-d33793v43247-prijimani-zakonu-ve-stavu-legislativni-nouze/?search_query(cit. 2. 5. 2017)

Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 1/12, č. 437/2012 Sb. *nalus.usoud.cz* (online). Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=pl-1-12_1 (cit. 2. 5. 2017)

Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 10/13, č. 177/2013 Sb. *nalus.usoud.cz* (online). Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=pl-10-13_4 (cit. 2. 5. 2017)

Legislativní proces v Poslanecké sněmovně. *psp.cz* (online). Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=173> (cit. 6. 3. 2017)

Sněmovní tisk 26/7, č. 1/2, pozměňovací a jiné návrhy k tisku 26/0. (2014). VII. volební období Poslanecké sněmovny. *psp.cz* (online). Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=26&ct1=7> (cit. 2. 5. 2017)

Sněmovní tisk 26/0, č. 1/4, novela o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. (2014). VII. volební období Poslanecké sněmovny. *psp.cz* (online). Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=26&CT1=0> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 32. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 11. 6. 2008. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/032schuz/32-6.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 32. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 13. 6. 2008. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/032schuz/32-8.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 56. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 30. 4. 2009. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/056schuz/56-3.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 67. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 27. 1. 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/067schuz/67-2.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 67. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 29. 1. 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/067schuz/67-4.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 67. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 3. 2 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/067schuz/67-6.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 74. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 26. 2 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/074schuz/74-1.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 7. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 26. 10. 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/007schuz/7-1.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 7. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 2. 11. 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/007schuz/7-4.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 8. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 2. 11. 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/008schuz/8-1.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 16. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 27. 4. 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/016schuz/16-2.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 16. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 3. 5. 2010. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/016schuz/16-5.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 25. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 1. 11. 2011. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/025schuz/25-4.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 25. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 2. 11. 2011. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/025schuz/25-5.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 25. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 3. 11. 2011. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/025schuz/25-6.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 33. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 7. 2. 2012. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/033schuz/33-5.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 40. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 6. 6. 2012. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/040schuz/40-2.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 41. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 13. 7. 2012. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/041schuz/41-3.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 47. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 7. 11. 2012. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/047schuz/47-7.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 47. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 8. 11. 2012. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/047schuz/47-8.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 5. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 22. 1. 2014. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/005schuz/5-2.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 12. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 16. 7. 2014. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/012schuz/12-2.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 12. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 30. 7. 2014. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/012schuz/12-6.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 12. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 1. 8. 2014. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/012schuz/12-7.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 12. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 27. 8. 2014. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/012schuz/12-9.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 14. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 10. 9. 2014. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/014schuz/14-2.html#q44> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 29. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 19. 6. 2015. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/029schuz/29-4.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 29. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 10. 7. 2015. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/029schuz/29-8.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 33. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 7. 10. 2015. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/033schuz/33-2.html> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 37. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 18. 12. 2015. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/037schuz/37-2.html#q21> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 37. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 8. 1. 2016. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/037schuz/37-3.html#q83> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 37. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 22. 1. 2016. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/037schuz/37-4.html#q111> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 37. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 29. 1. 2016. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/037schuz/37-5.html#q214> (cit. 2. 5. 2017)

Stenoprotokol 37. schůze Poslanecké sněmovny ze dne 10. 2. 2016. *psp.cz* (online). Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/037schuz/37-6.html#q317> (cit. 2. 5. 2017)

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů. *zakonyprolidi.cz* (online). Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2> (cit. 2. 5. 2017)

Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů.
psp.cz (online). Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/laws/1995/90_index.html (cit. 2. 5. 2017)